

Obsah

A1. ÚVOD	3
A2. FYZICKOGEOGRAFICKÁ POLOHA OBCE	4
A2.1 Geomorfológia územia.....	4
A2.2. Geológia územia	4
A2.3. Klimatické podmienky územia	4
A2.4. Pedologické podmienky územia	5
A2.5. Rastlinstvo, živočíšstvo	6
A2.6. Nerastné suroviny	6
A2.7. Hydrologické pomery	6
A2.8. Geotermálne vody	7
A2.9. Súčasná krajinná štruktúra	8
A2.10. Ochrana prírody	8
A3. SOCIOGEOGRAFICKÁ POLOHA OBCE, SÍDELNÁ ŠTRUKTÚRA ÚZEMIA, ROZVOJOVÉ OSI.....	14
A4. ĽUDSKÉ ZDROJE, TRH PRÁCE.....	16
A4.1. Prirodzený pohyb obyvateľstva.....	18
A4.2. Mechanický pohyb obyvateľstva	22
A4.3. Sociálno-ekonomický pohyb obyvateľstva	25
A4.3.1. Nezamestnanosť	29
A4.3.2. Mzdy.....	31
A4.3.3. Ľudia ohrození rizikom sociálneho vylúčenia.....	32
A5. DOMOVÝ A BYTOVÝ FOND, DOMÁCNOSTI AKO SPOLOČENSKÉ JEDNOTKY	33
A6. INFRAŠTRUKTÚRA	40
A7. HOSPODÁRSKO-EKONOMICKÝ POTENCIÁL OBCE	43
A7.1. Poľnohospodárstvo	43
A7.2. Priemysel	45
A7.3. Trhové služby, maloobchod	46

A7.4. Podnikateľská aktivita	47
A7.5. Cestovný ruch.....	50
A8. OBČIANSKA VYBAVENOSŤ OBCE	53
A9. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	55
A10. ROZVOJ VIDIEKA	60
A11. FINANCOVANIE OBCE, MAJETKOVÁ A ROZPOČTOVÁ SITUÁCIA OBCE	63
B. SWOT ANALÝZA POTENCIÁLU ROZVOJA OBCE	66
B1. Poloha, prírodné pomery, životné prostredie	66
B2. Ľudské zdroje, trh práce	67
B3. Ekonomický rozvoj	68
B4. Občianska vybavenosť, bytový fond, sociálna a technická infraštruktúra	69
C. ROZVOJOVÁ STRATÉGIA OBCE	70
C1. Ciele.....	70
C2. Priority a opatrenia	71
C3. Merateľné ukazovatele - monitoring.....	77
D. AKČNÝ PLÁN OBCE DUNAJSKÝ KLÁTOV NA OBDOBIE 2005-2008.....	79
E. PRÍLOHA 1 - FOTODOKUMENTÁCIA	81
G. PRÍLOHA 2 - ROZVOJOVÉ AKTIVITY OBCE DUNAJSKÝ KLÁTOV V OBDOBÍ 1990-2004	90
POUŽITÁ LITERATÚRA.....	92

A1. Úvod

Posledných 15 rokov je pre Slovensko charakteristická mohutná celospoločenská transformácia. V spoločnosti sa odohrávajú markantné zmeny, ktoré sa dotýkajú všetkých oblastí života ľudí, pričom ich základ tvorí transformácia ekonomického systému, transformácia centrálne plánovanej ekonomiky na ekonomiku tržnú.

Dnes na Slovensku veľká väčšina obcí stojí pred potrebou riešiť značné množstvo problémov, ktoré sa nahromadili za predchádzajúce roky, ale aj tie, ktoré prináša súčasnosť a každodenný život. V tejto zložitej situácii sa ocitla aj obec Dunajský Klátov, ktorá sa nachádza na juhozápadnom Slovensku a vyznačuje sa bohatosťou kultúrneho a prírodného dedičstva.

Cieľom predkladanej práce je zmapovanie sociálno-ekonomickej priestorovej štruktúry obce Dunajský Klátov a na základe výsledkov týchto analýz vytvoriť program hospodárskeho a sociálneho rozvoja daného územia, ktorý bude základným strednodobým programovým dokumentom na podporu regionálneho rozvoja na úrovni obce. Vlastne je to program cielených opatrení na stimuláciu ekonomického a sociálneho rozvoja obce – bude výkonným dokumentom zohrávajúcim kľúčovú úlohu pri plánovaní a využívaní štrukturálnych fondov EÚ pre sociálno-hospodársky rozvoj obce Dunajský Klátov.

Na vypracovaní tohto dokumentu participovali všetky zainteresované strany obce: miestna samospráva, miestni podnikatelia, organizácie tretieho sektora, aktéri služieb a kultúrneho života. Cieľom bolo zaangažovať čím viac občanov obce do tvorby návrhov, vízií - do rozhodovacieho procesu, a následne vytvoriť cestu k riešeniu problémov.

Cieľom dokumentu je navrhnuť systematickú a funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce pri rešpektovaní globálnych cieľov regionálneho vývoja, resp. štátnej regionálnej politiky.

Význam a využitie tohto dokumentu pri rozvoji obce je v tom, že je spracovaný na základe terénneho prieskumu a za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov (ktorí sú informovaní o problémoch a rozvojových potrebách obce), napomáha k maximálnemu pochopeniu regionálnych špecifík záujmového územia a zároveň napomáha k maximálnemu absorbovaniu zdrojov EÚ pre obec.

Tento programový dokument je previazaný so sektorovými operačnými programami prioritných odvetví rezortov v rámci Národného plánu regionálneho rozvoja SR, ako aj Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trnavského samosprávneho kraja a Územným plánom veľkého územného celku Trnavský kraj.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dunajský Klátov sa stane podkladovým materiálom, ktorý umožní orientáciu v smerovaní ekonomických a spoločenských aktivít v obci a jej mikropriestore.

A2. Fyzickogeografická poloha obce

A2.1 Geomorfológia územia

Územie obce je súčasťou Alpsko-Himalájskej sústavy, v rámci nej je súčasťou podsústavy Panónska panva, provincie Západopanónska panva, subprovincie Malá Dunajská kotlina, oblasti Podunajská nížina a celku Podunajská rovina. Z Podunajskej roviny na území obce sa vyskytuje časť Potôňská mokraď (zasahuje do južnej polovice k.ú. obce).

Nadmorská výška k.ú. obce pohybuje medzi 112-114 m n.m..

A2.2. Geológia územia

Typ geologického substrátu a typ reliéfu predstavujú prvotný diferenciačný prvok z hľadiska ostatných prírodných zložiek krajiny, ale aj z hľadiska možného využitia človekom.

Geologický podklad riešeného územia je tvorený kvartérnymi holocénnymi nivnými sedimentmi.

Základné kvartérne útvary v sev. časti k.ú. obce sú fluvialno-nivné sedimenty (holocén), kým v južnej časti k.ú. obce základné kvartérne útvary predstavujú hlavne fluvialno-mokradňové sedimenty s organickou prímiesou (holocén). Z hľadiska hydrogeologického podklad riešeného územia tvoria kvartérne piesky a štrky nívnych území.

Na základe exogénnych procesov celé územie obce je akumulácnym reliéfom. Vo väčšine územia ide o fluvialny reliéf (fluvialna rovina), v južnej časti k.ú. obce vyskytuje aj fluvialno-mokradňový reliéf (fluvialna mokraď a slatinná rovina). V každom prípade ide o reliéf s nepatrným uplatnením litológie.

V riešenom území sa nachádzajú tieto vybrané tvary reliéfu: recentné agradačné valy, mokradňové úpätné a medzivalové depresie.

Priepustnosť zvodnených vrstiev na väčšine územia je pórová - veľmi dobrá až dobrá. 70% podzemnej vody je doplňovaná z riek a ich prítokov.

Z hľadiska seizmických pomerov sa územie obce zaraďuje medzi neaktívne oblasti v rámci Slovenska.

A2.3. Klimatické podmienky územia

Na základe klimatickogeografických typov Slovenska študované územie leží v suchej až mierne suchej oblasti teplej a prevažne teplej nížinnej klímy s miernou inverziou teplôt. Suma teplôt 10°C a viac za jeden rok je 3000-3200.

Priemerná ročná teplota vzduchu v obci je 9,9 °C. Najchladnejší je mesiac január, kedy priemerná mesačná teplota vzduchu dosahuje hodnoty – 2,1 °C. Najteplejší je mesiac júl s priemernou mesačnou teplotou 20,5 °C.

Tab. 1: Priemerné mesačné a ročné teploty vzduchu (v °C)

Mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Rok	Amplitúda
Teplota (°C)	-2,1	-0,2	4,6	10,5	15,4	19	20,5	19,6	15,7	10	5	0,6	9,9	22,6

Prameň: LUKNIŠ a kol. (1972)

Záujmové územie nie je len našou najteplejšou oblasťou, ale patrí aj medzi najsuchšie oblasti Slovenska (oblasť je chránená pred západnými vetrami predhorím Alp a Malými Karpatmi), priemerný ročný úhrn zrážok je 550-600 mm. Najviac zrážok padne v mesiacoch máj, jún a júl – priemerne za mesiac 59,3 mm zrážok.

Tab. 2: Priemerný počet dní so zrážkami 1,0 mm a viac

Mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Rok
Priemerný počet dní	6,9	6,9	6,8	6,7	8,1	7,6	7,3	6,9	4,9	7,0	8,8	8,5	86,4

Prameň: LUKNIS a kol. (1972)

Tab.3: Priemerné mesačné a ročné úhrny zrážok (v mm)

Mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Rok
Zrážky (mm)	32	33	37	43	56	62	60	48	42	48	50	44	555

Prameň: LUKNIS a kol. (1972)

Časť zrážok v zimnom období padne u nás vo forme snehu, z ktorého sa pri teplotách pod nulou utvorí pokrývka dlhšieho alebo kratšieho trvania podľa priebehu počasia. Výskyt snehu a trvanie snehovej pokrývky na danom území sú z roka na rok veľmi premenlivé v závislosti od rázu zimy. Priemerný dátum prvého dňa so snehovou pokrývkou pripadá na začiatok decembra. Priemerný počet dní so snehovou pokrývkou za rok je 35,0, pričom najviac dní pripadá na mesiace január a február.

Tab. 4: Priemerný počet dní so snehovou pokrývkou

Mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Rok
Priemerný počet dní	13,3	11,1	3,6	-	-	-	-	-	-	-	0,4	6,6	35,0

Prameň: LUKNIS a kol. (1972)

Z hľadiska veterných pomerov obec leží v jednej z najveternejších oblastí Slovenska. Najväčšie rýchlosti vetra a aj najviac veterných dní sa vyskytuje v zimnom a jarnom období. V chladnom polroku (od októbra do marca) priemerná rýchlosť vetra je 3,1 m/s, kým v teplom polroku (apríl až september) je 2,8 m/s. Prevládajúci smer vetra je SZ (24,5%), výskyt ostatných vetrov je nasledovný: S (17,7%), JV (16,3%), Z (8,5%), V (8,5%), J (6,1%), SV (6%), JZ (4,3%).

A2.4. Pedologické podmienky územia

V k.ú. obce prevládajú hlinité pôdne druhy (v jej južnej polovici), miestami sa však vyskytujú aj piesočnato-hlinité aj ílovito-hlinité pôdy. Pôdy sú bez skeletu až slabo skeletnaté. Potenciálna erózia pôdy je slabá.

Hlavné pôdne typy v k.ú. obce sú černozeme slabo glejové, prevažne karbonátové, sprievodné čiernice a čiernice glejové (na starých fluvialných sedimentoch), kým popri severnej hranici k.ú. obce dominujú čiernice karbonátové, sprievodné čiernice glejové (na karbonátových nivných sedimentoch).

Bonita poľnohospodárskych pôd je vysoká.

A2.5. Rastlinstvo, živočíšstvo

Z hľadiska fyto geografického členenia riešené územie patrí do oblasti panónskej flóry (Pannonicum), obvodu eupanónskej xerothermnej flóry (Eupannonicum), okresu Podunajská nížina.

Potenciálna prirodzená vegetácia je vegetácia, ktorá by sa za daných klimatických, pôdnych a hydrologických pomerov vyvinula na určitom mieste (biotope), keby vplyv ľudskej činnosti ihneď prestal pôsobiť. Poznanie prirodzenej potenciálnej vegetácie územia je dôležité najmä z hľadiska rekonštrukcie, obnovy a ďalšieho prirodzeného vývoja vegetácie (lesnej aj nelesnej) s cieľom jej priblíženia sa či úplného prinávratu do prirodzeného stavu, aby sa tak zabezpečila ekologická stabilita územia.

Potenciálnu prirodzenú vegetáciu na väčšine riešeného územia predstavujú jaseňovo-brestovo-dubové a jelšové lužné lesy. Miestami však (v strednej časti k.ú. obce v smere západ-východ) potenciálnu prirodzenú vegetáciu predstavujú slatiniská.

Vplyvom intenzívneho hospodárenia pôvodná vegetačná pokrývka bola vo väčšej časti odstránená (zachovali sa zvyšky lesov a lesíkov, ktoré umožňujú vytvoriť obraz o ich prirodzenom alebo jemu blízkom zložení - ochrana týchto lesov je veľmi dôležitá, lebo spôsobujú ako ekostabilizačný faktor), na miestach prirodzených kultúr sa nachádzajú najúrodnejšie poľnohospodárske pôdy Slovenska.

Živočíchy tvoria nezastupiteľnú zložku všetkých typov spoločenstiev biosféry. V zložitých potravných reťazcoch rozhodujúcou mierou prispievajú k ekologickej rovnováhe v obehú látok a energie. Čím väčšia je druhová rozmanitosť, tým lepšie podmienky sa vytvárajú pre ďalší rozvoj územia aj v prípade, ak ich chápeme z hľadiska ekologickej stratégie ľudskej spoločnosti. Dnešné rozšírenie a zloženie fauny je výsledkom dlhodobého vývinu.

Z hľadiska živočíšnej regionalizácie Slovenska územie obce patrí do Panónskej oblasti, v rámci ktorej do juhoslovenského obvodu lužného dunajského okrsku.

A2.6. Nerastné suroviny

Za nerasty sa podľa zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení zákona č. 498/1991 Zb. považujú tuhé, kvapalné a plyné časti zemskej kôry. Ložiskom nerastov je prírodné nahromadenie nerastov.

V riešenom území sa vyskytujú významné zásoby štrkopieskov nadregionálneho významu na báze riečnych náplavov Dunaja a Malého Dunaja.

V oblasti, kde leží obec Dunajský Klátov, sú lokalizované aj významné zdroje kvalitnej pitnej vody.

A2.7. Hydrologické pomery

Katastrálne územie obce Dunajský Klátov patrí do povodia toku Malý Dunaj, ktorý je ramenom rieky Dunaj. Prietoky Malého Dunaja sú ovládané vtokovými a zátvornými objektmi, ktorými sa regulujú prietoky v toku podľa toho, či ide o vegetačné alebo mimovegetačné obdobie. Vo vegetačnom období je odber do

Malého Dunaja 70-85 m³/s a vody Malého Dunaja sa vtedy používajú na závlahy. V záujmovej oblasti je vybudovaná sieť kanálov, ktoré sú pospájané a pomocou objektov je umožnená v nich regulácia prietokov.

Katastrálne územie obce patrí do chránenej oblasti prirodzenej akumulácie vody. Chránenú vodohospodársku oblasť tvorí územie, ktoré je ohraničené riekou Dunaj, kanálom Palkovičovo-Aszód, Malým Dunajom, Suchým potokom a Čiernou vodou. Režim podzemnej vody v oblasti ovplyvňuje Dunaj so sústavami ramien a Malým Dunajom. Svojou rozlohou a množstvom toto územie predstavuje najvýznamnejšiu zásobáreň podzemnej vody na Slovensku. Nachádzajú sa tu veľkokapacitné zdroje nadregionálneho významu, ale aj zdroje, ktoré zásobujú pitnou vodou jednotlivé obce okresu Dunajská Streda. Jedným z nich je aj vodný zdroj pre obec Dunajský Klátov (spoločná studňa s mestom Dunajská Streda a mnohými ďalšími obcami z okolia).

Cez riešené územie pretekajú štyri vodné toky: Klátovské rameno, Klátovský kanál, Starý Klátovský kanál a Valdberský kanál. 1 km od severnej hranici k.ú. obce preteká vodný tok Malý Dunaj.

Tab. 5: Charakteristiky prietoku (m³/s) vodných tokov v mikroregióne v roku 2002

Tok	Stanica	Priemerný prietok	Maximálny prietok	Minimálny prietok
Klátovský kanál	Blahová	0,267	0,912	0,121
Starý Klátovský kanál	Benkova Potôň	0,304	1,567	0,057
Klátovské rameno	Trhová Hradská	2,618	4,013	1,417
Malý Dunaj	Trstice	32,090	44,000	20,190

Prameň: SHMÚ, 2004

A2.8. Geotermálne vody

Minerálne vody v obci – ani v celom okrese Dunajská Streda – sa nenachádzajú, avšak územie je o to bohatšie na geotermálne vody, ktoré sú akumulované v pontských pieskoch a pieskovcoch v hĺbke do 2 500 m. Pramene sú využívané na vykurovanie skleníkov, fóliovníkov a budov, ale aj na rekreačné účely.

V záujmovom území sa nachádza 1 geotermálny vrt:

- Vrt VDK-15 – Vrt sa nachádza na juhovýchodnom okraji obce Dunajský Klátov medzi Klátovským ramenom Malého Dunaja a Klátovským kanálom, na poli v blízkosti objektov ŠM Dunajský Klátov. Vrt je prístupný z cesty z Dunajského Klátova k vodnému mlynu. Termálna voda z vrtu je čerpaná pomocou ťažobnej kolóny a potrubím sa vedie do skleníkov na vykurovanie.

Tab. 6: Charakteristiky zdroja geotermálnej vody v obci

Lokalita ev. č. vrt	Výdatnosť (l/s)	Teplota (°C)	Tepelný výkon (MW)	Mineralizácia (g/l)
Dunajský Klátov Vrt VDK – 15	15,0	74,9	3,74	-

Prameň: Správa o stave životného prostredia Trnavského kraja k roku 2002, SAŽP

A2.9. Súčasná krajinná štruktúra

Súčasná krajinná štruktúra je tvorená súborom prvkov, ktoré človek ovplyvnil, čiastočne alebo úplne pozmenil, resp. novovytvoril ako umelé prvky krajiny. Typ súčasnej krajiny je poľnohospodársky, so sústredenými vidieckymi sídlami. Ide o nížinnú rovinnú oráčinovú krajinu.

Tab. 7: Štruktúra využitia zeme v obci k 1.1.2004 (v m²)

Obec	Celková výmera	Poľnohospodárska pôda	Lesné pozemky	Vodné plochy	Zastavené plochy	Ostatné plochy
DUNAJSKÝ KLÁTOV	4573660	3546077	255472	252055	382235	137821

Prameň: VUGK, 2004

Závazná časť územného plánu veľkého územného celku Trnavský kraj v oblasti štruktúry krajiny navrhuje medzi inými v záujmovom priestore:

- rešpektovať pri ďalšom urbanistickom rozvoji územia poľnohospodársky pôdny fond ako jeden z limitujúcich faktorov tohto rozvoja (5.1),
- rozširovať výmeru lesného pôdneho fondu o pozemky porastené lesnými drevinami, evidované v katastri nehnuteľností v druhu poľnohospodárska pôda (6.2),
- vytvárať územno-technické predpoklady na zachovanie stability lesných porastov lužných stanovišť, zabrániť neodborným zásahom do hydrologických pomerov, pred každým plánovaným zásahom posúdiť jeho vplyv na hydrologické pomery vzhľadom na protipovodňové opatrenia (6.6),
- pri úprave pozemkov riešiť ochranu poľnohospodárskej pôdy pred veternou eróziou sústavou vetrolamov v nadväznosti na prvky územného systému ekologickej stability (6.7).

A2.10. Ochrana prírody

Ochranou prírody a krajiny sa rozumie obmedzovanie zásahov, ktoré môžu ohroziť, poškodiť alebo zničiť podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, vzhľad krajiny a znížiť jej ekologickú stabilitu, ako i odstraňovanie takýchto zásahov. Cieľom ochrany prírody a krajiny je chrániť prírodu pre optimálne využitie krajiny. Príroda a jej časti v rámci krajiny predstavujú pre život nesmierne dôležitú, až existenčnú zložku životného prostredia. Prírodu a krajinu treba chrániť nielen z hľadiska súčasných životných potrieb, ale aj pre potrebu zachovať ju pre budúce pokolenie ako zdravú.

V riešenom území sa nachádza aj chránené územie s medzinárodným významom: Národná prírodná rezervácia Klátovské rameno, na ktorú sa vzťahuje najprísnejšia ochrana prírody a krajiny (5. stupeň ochrany). Ochranné pásmo je vo vzdialenosti 100 m smerom von od hraníc NPR a platí v ňom 3. stupeň ochrany

NPR Klátovské rameno je geomorfologicky, biologicky a krajinársky mimoriadne cenný priestor so zachovalými spoločenstvami vodnej vegetácie a komplexmi typických luž. lesov. Je chráneným územím na základe vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 83/1993 Z.z. z 23.3.1993.

Tab. 8: Popis NPR Klátovské rameno vo vyhláske Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky z 23. marca 1993 o štátnych prírodných rezerváciách (č. 83/1993 Z.z.)

Rezervácia Klátovské rameno je v katastrálnych územiach Dolná Potôň, Dolné Topoľníky, Dunajský Klátov, Horné Mýto, Horné Topoľníky, Jahodná, Malé Blahovo, Ohrady, Orechová Potôň, Trhová Hradská, Veľké Blahovo, Vydrany, okres Dunajská Streda, v ktorých zahŕňa lesné porasty číslo 205A, B, C1, C2, 407C, 408A, B, C, D, E, F, G, H, 377J, K, M, 375A, B, B1, B2, 376F, G, H, I, J, K, L, M, 185A, B, C, D, E, 261A, B1, B2, D, G, 262A, B, C, 374A, B, C, D, E, F, 373A1, A2, A3, A4, D1, D2, 263A, B, C, D, E, 188A, B, E, F, 182A, B, C, D, E, 174A, B, C, D, E, F, 259B, 171G, I, J, L, M, 256I, podľa stavu k 1. januáru 1987; v katastrálnom území Dolné Topoľníky zahŕňa parcelu číslo 996 (vodná plocha); v katastrálnom území Dunajský Klátov zahŕňa parcely číslo 149, 128, 254, 279 (vodné plochy), 249, 242/2 (ostatná plocha); v katastrálnom území Horné Mýto zahŕňa parcely číslo 734/1, 745, 954, 955, 1082, 1211 (vodné plochy); v katastrálnom území Horné Topoľníky zahŕňa parcely číslo 627/8, 633, 634, 635 (vodné plochy); v katastrálnom území Jahodná zahŕňa parcely číslo 1204/1, 1204/2, 1205, 1257, 1706 (vodné plochy), 1648 (ostatná plocha); v katastrálnom území Male Blahovo zahŕňa parcely číslo 1157, 1158, 1159, 1160, 1165, 110, 111 (ostatná plocha); v katastrálnom území Ohrady zahŕňa parcely číslo 1467, 1884 (vodné plochy), 1762/1 (ostatná plocha); v katastrálnom území Trhová Hradská zahŕňa parcely číslo 1213, 1214, 1375 (vodné plochy); v katastrálnom území Vydrany zahŕňa parcely číslo 1768/1, 1768/2, 1796/1, 1796/2, 1875/1, 1875/2, 1670/1, 1670/2, 2047/1, 2047/2, 2080/1, 2080/2 (vodné plochy), 1670/3, podľa stavu v roku 1987. Celková výmera chráneného územia je 306,44 ha (z toho les 179,17 ha, vodné plochy 123,81 ha a ostatné plochy 3,46 ha).

Prameň: MŽP SR

NPR Klátovské rameno s rozlohou 306,44 ha predstavuje ukážku prirodzeného meandrujúceho nížinného toku, s ojedinelými spoločenstvami fauny a flóry. NPR Klátovské rameno predstavuje zónu ticha uprostred poľnohospodárskej krajiny Podunajskej nížiny. Celková dĺžka je približne 25 km, z toho je vodný tok dlhý cca 18 km (od obce Orechová Potôň po obec Topoľníky). Šírka spolu s brehovými porastami je 25–70 m. Hĺbka vody v Klátovskom ramene sa pohybuje od niekoľkých cm až do 4 - 5 m.

Na území rezervácie sa vyskytujú popri vzácnym druhom rastlín aj vzácne druhy živočíchov. Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany v NPR Klátovské rameno, sú nasledovné:

- karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy,
- prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu Magnopotamion alebo Hydrocharition,
- lužné dubovo-brestovo-jaseňové lesy okolo nížinných riek.

V rámci územného systému ekologickej stability predstavuje Klátovské rameno nadregionálny biokoridor. Pretože rameno má prevažne štrkovité podložie a je napájané priesakovými vodami, vyznačuje sa vysokým stupňom čistoty vody (nízka saprobita). Brehové porasty sú reprezentované asociáciou *Saliceto - Populetum typicum* so všetkými vývinovými fázami. Pre územie sú však charakteristické najmä vodné a mokraďové biocenózy.

Flóra

Spomedzi ohrozených druhov flóry tu bol zaznamenaný výskyt *Apium repens*, *Hippuris vulgaris*, *Veronica catenata*, *Myriophyllum verticillatum*, *Butomus umbellatus*, *Nuphar lutea*, *Nymphaea alba*, *Viola elatior*, *Avenula pratensis*, *Berula erecta*, *Najas marina*, *Epipactis helleborine*, *Potamogeton perfoliatus*, *Sagittaria sagittifolia*.

Fauna

Čo sa týka výskytu chránených a ohrozených druhov fauny, Klátovské rameno je významným refúgiom vodných a pri vode žijúcich bezstavovcov. Doteraz tu bolo zaznamenaných vyše sto druhov chrobákov, z ktorých si zasluhuje pozornosť nález vede neznámeho druhu rodu (*Dorytomus*) a výskyt ohrozeného druhu (*Osmoderma eremita*). Spomedzi pôvodných chránených druhov bezstavovcov sa tu vyskytujú vodnár striebřitý (*Argyronetta aquatica*), rak bahenný (*Astacus leptodactylus*), štitovec jarný (*Lepidurus apus*), štitovec letný (*Triops cancriformis*), podenka nížinná (*Ephoron virgo*), šidlo belasé (*Aeschna coerulea*), šidlo obrovské (*Anax imperator*). V lokalite bol zistený výskyt viacerých faunisticky zaujímavých druhov dvojkrídlcov Diptera a hrubopásych blanokrídlcov Hymenoptera. V Klátovskom ramene sa predpokladá výskyt 23 druhov rýb. Podľa výsledkov prieskumu a zoznamu ulovených druhov sa v Klátovskom ramene vyskytuje 19 druhov rýb, z ktorých sú chránené nasledovné druhy: boleň dravý (*Aspius aspius*), karas zlatistý (*Carassius carassius*), pľž severný (*Cobitis taenia*), čík európsky (*Misgurnus fossilis*) a lopatka dúhová (*Rhodeus amarus*). Z obojživelníkov boli zistené: kunka červenobruchá (*Bombina bombina*), ropucha zelená (*Bufo viridis*), rosníčka zelená (*Hyla arborea*), skokan krátkonohý (*Rana lessonae*), skokan rapotavý (*Rana ridibunda*), mlok dunajský (*Triturus dobrogicus*), mlok bodkovaný (*Triturus vulgaris*). Z plazov bol evidovaný výskyt užovky stromovej (*Elaphe longissima*), užovky obojkovej (*Natrix natrix*) a užovky fŕkanej (*Natrix tessellata*). Z pôvodných chránených druhov vtákov sa tu vyskytujú rybárik riečny (*Alcedo atthis*), kačica divá (*Anas platyrhynchos*), chochlačka sivá (*Aythya ferina*), labuť hrbozobá (*Cygnus olor*), volavka biela (*Egretta alba*), sliepočka zelenonohá (*Gallinula chloropus*), bučiacik močiarny (*Ixobrychus minutus*), trasochvost biely (*Motacilla alba*), chriaštel vodný (*Rallus aquaticus*), potápka hnedá (*Tachybaptus ruficollis*). Z cicavcov sú ohrozené predovšetkým niektoré druhy hmyzožravcov a mäsožravcov, viazané na vodné, močiarné a pobrežné biotopy, keďže v ekosystéme zaujímajú miesto na vrchole trofickej pyramídy. Sú to najmä vydra riečna (*Lutra lutra*), dulovnica menšia (*Neomys anomalus*), dulovnica väčšia (*Neomys fodiens*), piskor lesný (*Sorex araneus*), netopier vodný (*Myotis daubentoni*), bobor európsky (*Castor fiber*).

Natura 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie a hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok. Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii. Sústavu NATURA 2000 tvoria dva typy území: chránené vtáčie územia a územia európskeho významu.

Klátovské rameno, ktoré je zaradené do národného zoznamu území európskeho významu (na základe výnosu Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004), má rozlohu 263,71 ha v katastrálnych územiach Malé Blahovo, Dunajský Klátov, Ohrady, Dolná Potôň, Dolné Topoľníky, Horné Topoľníky, Horné Mýto, Trhová Hradská, Veľké Blahovo, Vydrany.

Vymedzenie stupňov územnej ochrany podľa parciel a katastrálnych území:

Stupeň ochrany: 3

Katastrálne územie: Dolná Potôň

Parcely: 781/1, 781/2

Katastrálne územie: Dolné Topoľníky

Parcely: 991/5, 998/4

Katastrálne územie: Dunajský Klátov

Parcely: 139, 140, 259/4-časť

Katastrálne územie: Horné Mýto

Parcely: 741, 746/1-časť

Katastrálne územie: Horné Topoľníky

Parcely: 614/3-časť, 627/11

Katastrálne územie: Malé Blahovo

Parcely: 100, 108, 1161, 127, 164, 166, 74, 99

Katastrálne územie: Ohrady

Parcely: 1424, 1762

Katastrálne územie: Trhová Hradská

Parcely: 1188, 1192

Katastrálne územie: Vydrany

Parcely: 1655, 1777, 1780, 1870, 1871, 1872, 2047/9

Stupeň ochrany: 4

Katastrálne územie: Dolná Potôň

Parcely: 787

Katastrálne územie: Dunajský Klátov

Parcely: 111, 124/1, 124/4, 124/5, 124/7, 124/8, 124/9, 237/2, 240, 242/1, 242/2, 242/3, 249, 253, 266

Katastrálne územie: Horné Mýto

Parcely: 1082, 734/1, 734/2, 744, 746/1-časť, 747/1, 772, 928/1

Katastrálne územie: Horné Topoľníky

Parcely: 625/3, 627/5

Katastrálne územie: Malé Blahovo

Parcely: 1155, 122, 73

Katastrálne územie: Ohrady

Parcely: 1271, 1468, 1619/2, 1619/3, 1633/10, 1633/11, 1633/12, 1633/13, 1633/14, 1633/2, 1633/3, 1633/4, 1633/5, 1633/6, 1633/7, 1633/8, 1633/9, 1837/1, 1837/3, 1880

Katastrálne územie: Trhová Hradská

Parcely: 1155, 1194/1, 1367

Katastrálne územie: Veľké Blahovo

Parcely: 2179/41

Katastrálne územie: Vydrany

Parcely: 1797, 1826, 2042, 2077

Stupeň ochrany: 5

Katastrálne územie: Dolná Potôň

Parcely: 783/1

Katastrálne územie: Dolné Topoľníky

Parcely: 996

Katastrálne územie: Dunajský Klátov

Parcely: 128, 149, 254, 279

Katastrálne územie: Horné Mýto

Parcely: 1211, 745, 955

Katastrálne územie: Horné Topoľníky

Parcely: 626, 633, 634, 635

Katastrálne územie: Malé Blahovo

Parcely: 110, 111, 1157, 1158, 1159, 1160, 1165

Katastrálne územie: Ohrady

Parcely: 1467, 1884

Katastrálne územie: Trhová Hradská

Parcely: 1205, 1213, 1214, 1375

Katastrálne územie: Veľké Blahovo

Parcely: 1905/32

Katastrálne územie: Vydrany

Parcely: 1670/1, 1670/2, 1670/3, 1768/1, 1768/2, 1796/1, 1796/2, 1875/1, 1875/2, 2047/1, 2047/2, 2080/1, 2080/2

Navrhované manažmentové opatrenia v území európskeho významu Klátovské rameno:

- zvyšovanie rubnej doby,
- jemnejšie spôsoby hospodárenia a ich formy (výberkový hosp. spôsob),
- zvyšovanie podielu prirodzenej obnovy,
- zachovať alebo cielene obnoviť pôvodné druhové zloženie lesných porastov,
- eliminovať zastúpenie nepôvodných druhov drevín tak, aby sa zabránilo ich šíreniu na ďalšie lokality,
- optimalizovať ekologické podmienky v bylinnej etáži (napr. presvetlenie znižovaním zápoja) z dôvodu chránených alebo ohrozených druhov rastlín,
- kosenie a následné odstránenie biomasy 1 x ročne,
- revitalizácia tokov, obnova prírodných kanálov, mŕtvych ramien za účelom zavodnenia mokraďových biotopov,
- odstraňovanie invázných druhov rastlín,

- ponechávanie mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch bez výsadby drevín,
- uplatňovanie pôvodných druhov drevín pri obnove brehových porastov,
- zakladanie nových brehových porastov s uplatnením pôvodných druhov drevín,
- revitalizácia starých záťaží (napríklad opustené ťažbové priestory, odkaliská, haldy, výsypky, odvaly, skládky),
- umiestnenie a výstavba lavičiek, mostíkov, chodníkov, povalových chodníkov a pod.,
- usmerňovanie návštevnosti územia.

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany v chránenom území európskeho významu Klátovské rameno:

- zmena v užívaní stavby, ktorá spočíva v zvýšení alebo rozšírení výroby alebo činnosti minimálne o 20 %, ktoré by mohli ohroziť životné prostredie,
- farmy, v ktorých sa chová viac ako 30 jedincov zvierat na komerčné účely (s výnimkou hospodárskych zvierat),
- rozširovanie invázných druhov rastlín,
- rozširovanie nepôvodných druhov rastlín,
- výkon rybárskeho práva - lov rýb,
- oplotenie pozemku za hranicami zastavaného územia obce okrem oplotenia lesnej škôlky, ovocného sadu a vinice,
- vypúšťanie odpadových vôd a osobitných vôd do povrchových vôd poškodzujúce ukazovatele vody vhodnej pre život a reprodukciu pôvodných druhov rýb,
- hospodársky odber vody,
- umiestnenie zariadenia na vodnom toku alebo inej vodnej ploche nesúžiacej plavbe alebo správe vodného toku alebo vodného diela,
- skládky odpadu,
- likvidácia brehových porastov holorubným spôsobom (oprávnenie správcu toku), nad 100 m dĺžky,
- umiestnenie, výsadba a zloženie nepôvodných druhov drevín mimo ovocného sadu, vinice, chmeľnice a záhrady, bez limitu.

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany mimo chráneného územia európskeho významu Klátovské rameno:

- rozširovanie invázných druhov rastlín,
- rozširovanie nepôvodných druhov rastlín,
- farmy na chov zvierat - zariadenia, v ktorých sa chová viac ako 100 jedincov zvierat na komerčné účely (s výnimkou hospodárskych zvierat),
- malé vodné elektrárne,
- skládky odpadu.

A3. Sociogeografická poloha obce, sídelná štruktúra územia, rozvojové osi

Obec Dunajský Klátov má výmeru 457,37 ha a nachádza sa v juhozápadnej časti Slovenskej republiky. Z hľadiska územnosprávneho členenia SR obec na úrovni NUTS 3 patrí do Trnavského kraja, na úrovni NUTS 4 do obvodu/okresu Dunajská Streda (leží v jeho strednej časti).

Obec Dunajský Klátov zo severu susedí s obcou Jahodná, z východnej strany s obcami Ohrady a Horné Mýto, z južnej s obcou Veľké Dvorníky a zo západnej strany s obcou Malé Dvorníky.

Charakter osídlenia v mikropriestore obce je bodový v poľnohospodárskej krajine, centrálnym rozvojovým pólom sídelnej štruktúry priestoru obce je mesto Dunajská Streda (leží v 8 km vzdialenosti od obce).

Rozvojové osi sú súčasťou vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych súvislostí. Rozvojové osi tak efektívne plnia požiadavky trvalej udržateľnosti a vytvárania zdravého a environmentálne vhodného obytného i pracovného prostredia.

Obec Dunajský Klátov leží v priestore žitnoostrovej rozvojovej osi (Bratislava-Dunajská Streda-Komárno), ktorá je rozvojovou osou druhého stupňa. Popri vyššie uvedenej rozvojovej osi cez obec prechádza aj rozvojová os regionálneho významu, a to v smere: Skalica – Senica – Trnava – Sereď – Galanta – Dunajská Streda – Gabčíkovo.

Obec lokálne patrí do spádového územia mesta Dunajská Streda.

V ďalšom rozvoji záujmového územia rozhodujúcu úlohu bude zohrávať aj tempo rozvoja juhoslovenskej komunikačno-sídelnej rozvojovej osi (Bratislava-Dun. Streda-Nové Zámky-Veľký Krtíš-Lučenec), ktorú v perspektíve rozvojové dokumenty odporúčajú podporovať.

V zmysle KURS 2001 obec Dunajský Klátov leží v regióne s dominantnou pôsobnosťou metropolitného ťažiska osídlenia bratislavsko-trnavského. Poloha obce voči hlavnému mestu Slovenska (Bratislava, 425 tisíc obyvateľov) a voči rozvojovým pólom prvého stupňa ako Dunajská Streda (25 tisíc obyvateľov a podľa Konceptii územného rozvoja Slovenska, schválenej vládou SR v r. 2001 je to sídlo nadregionálneho až celoštátneho významu) je dobrá, obec je vzdialená od tých miest na 55, resp. 8 km.

Spoločný vstup Slovenska a Maďarska do EU vyvolal otváranie a priechodnosť spoločnej štátnej hranice týchto dvoch krajín, a tým aj vznik nových priestorových väzieb.

V nových geopolitických podmienkach rozvoj obce (i jej mikropriestoru) začína ovplyvňovať stále silnejšie aj maďarské mesto Győr a jeho zázemie. Táto poloha v mestskom trojuholníku Bratislava-Dunajská Streda-Győr spolu s dobrými prírodnými a klimatickými podmienkami vytvárajú perspektívne predpoklady ďalšieho rozvoja obce.

Obec je súčasťou Podunajsko-Dolnovážskeho regionálneho združenia (Euroregión Podunajského trojspolku), ktorý patrí medzi najstaršie a najaktívnejšie euroregionálne združenia na Slovensku. Obec je aj súčasťou mikroregionálneho združenia Združenie obcí mikroregiónu Klátovské rameno.

Okolie obce sa vyznačuje s významným rurálnym charakterom - v sídelnej štruktúre priestoru prevažujú obce s počtom menej ako 1500 obyvateľov.

Hustota obyvateľstva mikropriestoru obce je mierne pod celoslovenským priemerom, priemerná hustota obyvateľstva v okrese Dunajská Streda je 103 osôb/km².

Ďalší vývoj sídelnej štruktúry záujmového územia je potrebné vnímať v nových súvislostiach. Tieto nespočívajú len v zmenených politických a hospodárskych podmienkach Slovenska, ale predovšetkým v súvislostiach a podmienkach tzv. postindustriálnej etapy vývoja spoločnosti. Podstatou tejto etapy vývoja spoločnosti je jej transformácia zo spoločnosti "industriálnej" na spoločnosť "informačnú", pre ktorú je determinantom rozvoja transformácia z produkcie hmotných statkov na produkciu duchovných hodnôt. Súčasne s tým sa očakáva v súlade s charakterom postindustriálneho vývoja ďalší rozvoj primárneho a sekundárneho sektora, ktorého ďalší rozvoj tkvie v ekologizácii výroby, spôsobe spracovania a využívania ich produktov.

Pri ďalšom rozvoji regiónu sa žiada akceptovať charakteristické znaky vývoja vidieckeho osídlenia a kultúrnej krajiny, a to pri rozvoji sídiel a pri lokalizovaní výrobných a technických diel v krajine, stavieb a areálov, trás dopravy a technickej infraštruktúry a hospodárskej činnosti. To znamená:

- pri novej výstavbe akceptovať a nadväzovať na historicky utvorenú štruktúru osídlenia s cieľom dosiahnuť ich vzájomnú funkčnú a priestorovú previazanosť pri zachovaní identity, špecifičnosti a pod. pôvodného osídlenia,
- rešpektovať kultúrno-historické urbanistické celky a architektonické objekty až areály v širšom zábere než požaduje ochrana pamiatok, tzn. podchytením aj ďalších hodnôt prostredia s cieľom zabezpečiť pre ne potrebnú ochranu,
- rešpektovať potenciál kultúrnych, historických, spoločenských, technických, hospodárskych a ďalších hodnôt charakterizujúcich prostredie, a to v polohe hmotnej aj nehmotnej a vytvárať pre ne vhodné prostredie.

Pre obce nachádzajúce sa v obvode/okrese Dunajská Streda funkciu obvodného sídla plní mesto Dunajská Streda, čo vymedzuje funkčné väzby obce Dunajský Klátov k centru Dunajská Streda.

A4. Ľudské zdroje, trh práce

Obyvateľstvo nemožno považovať za statický element, ale naopak vyznačuje sa silnou dynamikou jeho počtu, štruktúry, priestorového rozloženia a ďalších znakov. Logickým a nevyhnutným dôsledkom transformačných pohybov v politickej a ekonomickej sfére slovenskej spoločnosti po roku 1989 sú aj posuny v demografickom vývoji.

Tab. 9: Vývoj počtu obyvateľstva v obci

Rok	Dunajský Klátov
1981	492
1991	455
2001	460
2005	444
2006	467
2007	472 k 31.07.2007

KPrameň: Retrospektívny lexikón obcí SR

Obecné úrady

Poznámka: 1981-2001 údaje zo SODB

2005 údaje k 1.1.

PHSR vychádza z počtu obyvateľstva zistených v SODB 2001.

Vývoj počtu obyvateľov obce v priebehu uplynulých 25 rokov charakterizoval mierny pokles. Pri SODB k 26.5.2001 obec mala 460 trvale bývajúcich obyvateľov. K 1.1.2007 v obci bývalo 467 osôb.

Predpoklad vývoja obyvateľov obce pre výhľadové obdobie sa vychádza z nasledujúcich cieľov:

- zmeniť nepriaznivý vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva obce,
- vytvárať podmienky pre stabilizáciu a postupný nárast počtu obyvateľov obce,
- vytvárať podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít v obci.

Vplyvom očakávaného oživenia hospodárstva v obci i jej mikropriestore sa očakáva mierny nárast prirodzeného prírastku i zastavenie emigrácie mladých ľudí, vďaka čomu sa očakáva stabilizácia počtu obyvateľstva na úrovni 550 osôb.

Ak hodnotíme stav pomocou indexu vitality (index vitality = počet obyvateľov v predproduktívnom veku / počet obyvateľov v poproduktívnom veku x100), tak jeho hodnota (96,3) svedčí len o miernom starnutí obyvateľstva obce (v porovnaní s rokom 1991 pokles hodnoty indexu je výrazný - vtedy jeho hodnota bola 167,6).

Podľa priemerného veku obyvateľstva obec vykazuje dobré hodnoty, hodnota tohto ukazovateľa svedčí o silnej váhe obyvateľov v produktívnom veku: priemerný vek obyvateľstva obce je 35,7 rokov, kým celoštátny priemer tohto ukazovateľa je 36,1 rokov.

Z hľadiska národnostného zloženia obyvateľstvo obce je heterogénne. Podľa SODB 2001 93,9% obyvateľstva obce sa hlásilo k maďarskej národnosti, kým 5,2% k slovenskej národnosti.

Podľa SODB k 26.5.2001 v náboženskej štruktúre obyvateľstva obce dominujú obyvatelia, ktorí sa prihlasujú k rímskokatolíckemu náboženskému

vyznaniu (tvoria 92% obyvateľstva obce). Bez náboženského vyznania je len 8 osôb.

Tab. 10: Bývajúce obyvateľstvo podľa pohlavia a podľa národnosti

Národnosť	Dunajský Klátov		
	Muži	Ženy	Spolu
Slovenská	12	12	24
Maďarská	212	220	432
Rómska	-	-	-
Rusínska	-	-	-
Ukrajinská	-	-	-
Česká	1	0	1
Nemecká	1	0	1
Poľská	-	-	-
Chorvátska	-	-	-
Srbská	-	-	-
Ruská	-	-	-
Židovská	-	-	-
Ostatné, nezistené	1	1	2
Spolu	227	233	460

Prameň: ŠÚ SR SODB 2001

Tab. 11: Bývajúce obyvateľstvo podľa pohlavia a náboženského vyznania

Náboženské vyznanie / cirkev	Dunajský Klátov		
	Muži	Ženy	Spolu
Rímskokatolícka cirkev	207	216	423
Gréckokatolícka cirkev	-	-	-
Pravoslávna cirkev	-	-	-
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	6	4	10
Reformovaná kresťanská cirkev	9	7	16
Evanjelická cirkev metodistická	1	0	1
Apoštolská cirkev	-	-	-
Starokatolícka cirkev	-	-	-
Bratská jednota baptistov	-	-	-
Cirkev československá husitská	-	-	-
Cirkev adventistov siedmeho dňa	-	-	-
Cirkev bratská	-	-	-
Kresťanské zbory	-	-	-
Židovské náboženské obce	-	-	-
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	-	-	-
Ostatné	-	-	-
Bez vyznania	3	5	8
Nezistené	1	1	2
Spolu	227	233	460

Prameň: ŠÚ SR SODB 2001

Ekonomická a sociálna situácia obyvateľov obce sa nevyhnutne odráža na spoločenskom vedomí i správaní. Zmenená životná situácia má vplyv na hodnotenie prebiehajúcich zmien a utvára novú spoločenskú klímu vrátane populačnej.

V období transformácie vzrástli príjmové a sociálne rozdiely - diferencovali sa možnosti získania bytu, objavili sa ohrozenia a obavy zo straty zamestnania, čo v konečnom dôsledku viedlo a vedie k diferencovanému prístupu k takým rozhodnutiam ako je uzatvorenie manželstva, založenie rodiny a počet detí.

Veľké množstvo rozličných foriem demografickej dynamiky možno rozdeliť do troch kategórií pohybu: prirodzený pohyb obyvateľstva, mechanický pohyb obyvateľstva, sociálno-ekonomický pohyb obyvateľstva.

A4.1. Prirodzený pohyb obyvateľstva

Populácia obce má mierne podpriemernú úroveň pôrodnosti. Miera natality je okolo 6‰, kým celoštátny priemer je 9‰. V budúcich 10 rokoch na základe prirodzeného vývoja bez vplyvu migračného salda (kladného alebo záporného) celkový počet obyvateľov obce bude mierne narastať.

Miera úmrtnosti v obci je mierne nad celoštátnym priemerom – v období 2002-2004 na 1000 obyvateľov obce pripadalo 11-12 zomretých (celoslovenský priemer bol 10 zomretých). Táto nepriaznivá vysoká úmrtnosť je výsledkom pôsobenia viacerých faktorov - ekonomická a sociálna situácia, výživové návyky, životný štýl, úroveň zdravotníckej starostlivosti a silne starnúca populácia. V úmrtnosti podľa príčin smrti, podobne ako v celej republike, tak aj v mikropriestore obce dominuje úmrtnosť na ochorenia obehovej sústavy, predovšetkým ischemické choroby srdca. V mikropriestore obce vysoká je aj úmrtnosť na nádorové ochorenia, na ochorenia dýchacej a tráviacej sústavy, na cievne choroby mozgu. Podľa dostupných štatistických údajov mikropriestor obce (ako aj samotný okres/obvod Dunajská Streda) vykazuje dlhodobo vysoký počet kardiovaskulárnych ochorení a ochorení zažívacieho traktu. Jednou z príčin môže byť zlá životospráva obyvateľstva, ale aj pestovanie rýchlejšej zeleniny vo fóliovníkoch, čím je tento región známy. To evokuje domnienku o zvýšenom množstve nitrozlúčenín a z toho vyplývajúce riziko nádorového ochorenia. Výrazne stúpajú ochorenia na nádory tráviaceho traktu a celkovo ochorenia na rakovinu.

Rozdiel medzi počtom živonarodených a zomretých indikuje prirodzený úbytok obyvateľstva v širšom okolí obce, čo zapríčiňuje viac faktorov. Okrem špecifickej úmrtnosti a pôrodnosti obyvateľov maďarskej národnosti sa medzi dôvody uvádza zhoršenie podmienok pre založenie rodiny, diferenciácia životných stratégií a orientácií mladých ľudí (sobáš prestal byť jedinou cestou osamostatnenia sa od rodičovskej rodiny) a emigrácia mladých ľudí do rozvojových pólů.

V období 2000-2004 počet narodených bol 48, kým počet zomretých bol o 14% vyšší, t.j. na 1 novorodenca pripadlo 1,14 zomretých.

Podiel populácie v predproduktívnom (veková skupina 0-14), produktívnom (muži 15-59, ženy 15-54) a poproduktívnom (muži nad 60, ženy nad 55) veku na celkovej populácii obce je nepriaznivejší ako celoštátny trend (údaje svedčia len o miernom starnutí populácie obce), čo vyvoláva do určitej miery špecifická veková štruktúra maďarskej menšiny žijúcej v obci. Práve všeobecné starnutie obyvateľov obce si vyžaduje adekvátne zaobchádzanie sa so staršími ľuďmi, ako napríklad podpora klubovej činnosti dôchodcov, výstavba domova dôchodcov.

Stredná dĺžka života vyjadruje očakávanú dĺžku života pri narodení jedinca pri zohľadnení počtu úmrtí vo všetkých vekových kategóriách. Obec (ako i jej

mikropriestor) v porovnaní so SR dosahuje nižšiu strednú dĺžku života aj u mužov aj u žien (stredná dĺžka života u mužov je 67,08 rokov, u žien 76,81 rokov).

Nekoordinovaná exploatácia prírodných zdrojov, znečisťovanie ovzdušia, vody a pôdy, dopravná záťaž so všetkými negatívnymi dôsledkami spôsobuje prenikanie cudzorodých látok do prostredia a tým do potravinového reťazca. Nedomyslené sceľovanie pozemkov a nie vždy odborne vyriešené odvodnenie v synergii s vyššie menovanými negatívnymi javmi podmieňujú celkové zhoršenie stavu prostredia, čo má nepriaznivý dopad na genofond rastlín a živočíchov. To všetko prispieva k celkovému zníženiu kvality štruktúry krajiny a ekosystémov a vo svojich dôsledkoch negatívne ovplyvňuje vek a zdravotný stav ľudskej populácie v tomto regióne.

Tab. 12: Vývoj počtu narodených v obci v období 1994-2004

Obec	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004 jan. – 2004 nov.
Dunajský Klátov	3	10	6	5	5	4	3	3	3	3	3

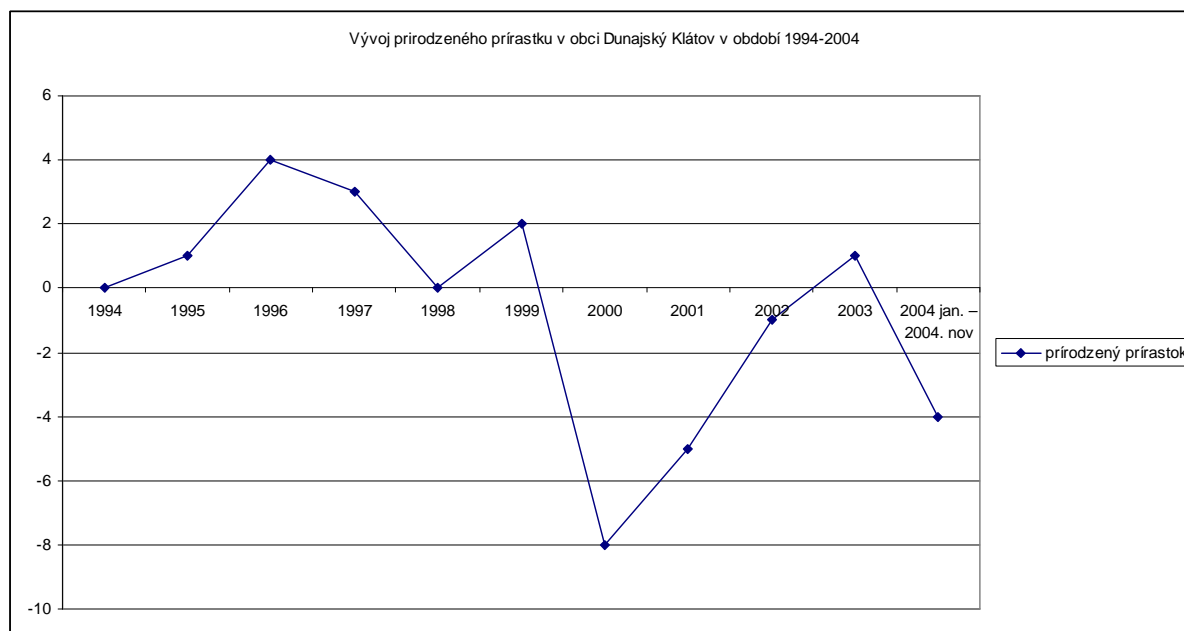
Prameň: Obecný úrad

Tab. 13: Vývoj počtu zomretých v obci v období 1994-2004

Obec	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004 jan. – 2004 nov.
Dunajský Klátov	3	9	2	2	5	2	11	8	4	2	7

Prameň: Obecný úrad

Graf 1

Prameň: Obecný úrad

Tab. 14: Bývajúce obyvateľstvo podľa veku v obci

Vek	Dunajský Klátov			
	Muži	Ženy	úhrn	v %
0 - 2	3	3	6	1,3
3 - 4	6	7	13	2,8
5	5	4	9	2
6 - 9	13	7	20	4,3
10 - 14	14	15	29	6,3
15	2	1	3	0,7
16 - 17	12	6	18	3,9
18 - 19	10	7	17	3,7
20 - 24	25	27	52	11,3
25 - 29	17	25	42	9,1
30 - 34	14	15	29	6,3
35 - 39	17	17	34	7,4
40 - 44	15	14	29	6,3
45 - 49	17	21	38	8,3
50 - 54	18	10	28	6,1
55 - 59	11	12	23	5
60 - 64	11	16	27	5,9
65 - 69	10	4	14	3
70 - 74	1	12	13	2,8
75 - 79	3	5	8	1,7
80 - 84	1	3	4	0,9
85+	0	2	2	0,4
Nezistený vek	2	0	2	0,4
Spolu	227	233	460	100

Prameň: ŠU SR SODB 2001

Tab. 15: Charakteristiky ukazovateľov zdravotnej starostlivosti

Región	Počet lekárov na 10 000 obyv. v ambulantnej starostlivosti	Počet lekárov na 10 000 obyv. v ústavnej starostlivosti	Počet postiel na 10 000 obyvateľov	Počet gynekológov na 10 000 žien	Počet stomatólogov na 10 000 obyvateľov
Okres Dun. Streda	16,98	9,72	60,9	1,83	4,85
Slovensko	16,63	17,25	77,6	1,80	4,63

Prameň: HEALTH STATISTICS YEARBOOK OF THE SLOVAK REPUBLIC 2002

Tab. 16: Prehľad vybraných ukazovateľov zdravotného stavu obyvateľstva

Región	Index potratovosti (na 100 narodených)	Živonarodení s vrodennou chybou na 10000 živonarodených	Počet prípadov pracovnej neschopnosti na 100 zamestnancov
Okres Dun. Streda	55,8	146,1	64,20
Slovensko	43,4	277,1	61,75

Prameň: HEALTH STATISTICS YEARBOOK OF THE SLOVAK REPUBLIC 2002

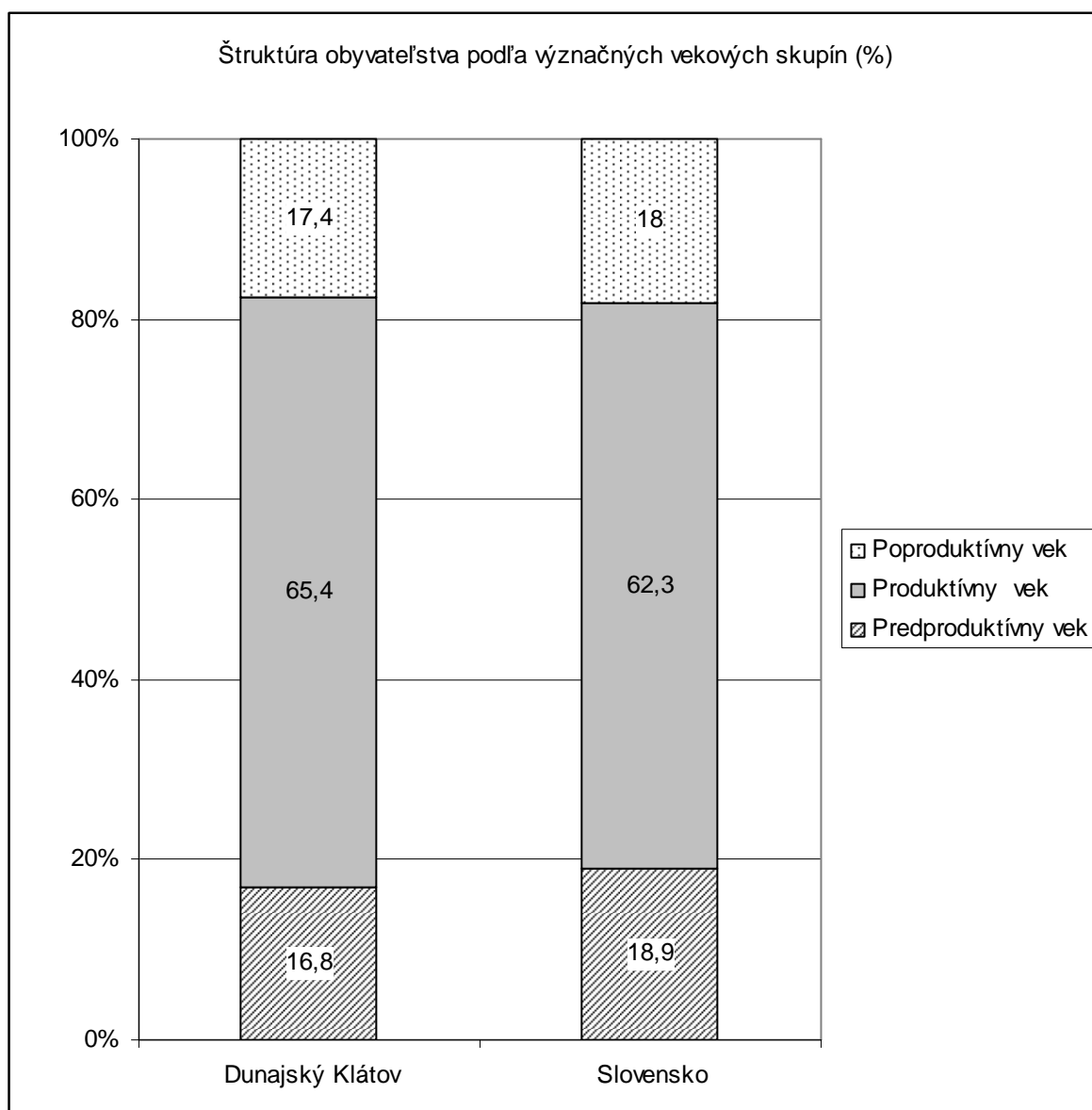
Populačný vývoj ovplyvňuje aj ďalší významný demografický ukazovateľ – potratovosť, na ktorom má určitý podiel aj environmentálny aspekt, nakoľko pôsobenie škodlivín v ovzduší, vode a potravinách sa dokázateľne negatívne prejavuje najmä u tehotných žien.

Vplyv zhoršeného životného prostredia sa odráža aj vo zvýšenej perinatálnej úmrtnosti, keď počet mŕtvo narodených a zomretých do 7 dní na 1 000 narodených sa pohybuje v rozmedzí 10-12 prípadov. Dojčenská úmrtnosť do jedného roku na 1000 živo narodených dosahuje v priemere 11 prípadov.

Počet samovoľných potratov na 1000 žien vo fertilnom veku v regióne je v súčasnosti vyšší ako priemer SR (v okrese Dun. Streda počet potratov na 100 narodených je nad 55, kým celoštátny priemer je len okolo 43).

Tzv. pomer závislosti definovaný ako podiel populácie v poproduktívnom veku k populácii v produktívnom veku už mierne rastie (intenzívnejším nárastom sa počíta po roku 2012 ako dôsledok výraznej redukcie miery pôrodnosti po roku 1989).

Graf 2

Vplyv demografických faktorov na trh práce bude v krátkodobom horizonte zrejme nepriaznivý, nakoľko ponuka pracovnej sily sa bude zvyšovať, pričom nemožno očakávať adekvátne oživenie tvorby pracovných príležitostí v obci.

V minulosti dosahovala sobášnosť v záujmovom území nadštandardnú úroveň, čo súviselo s vysokým hodnotením inštitúcie manželstva. Od konca 80. rokov sobášnosť postupne a mierne klesala až do polovice 90. rokov, odkedy nastala stabilizácia na úrovni 5 sobáše na 1000 obyvateľov (slovenský priemer je 4,8).

Intenzita rozvodovosti závisí od množstva faktorov - spoločenských, ekonomických, sociálnych, právnych a v neposlednom rade tiež od úrovne sobášnosti. K vysokej rozvodovosti prispieva v našich podmienkach uzatváranie veľkého počtu manželstiev z dôvodu tehotenstva partnerky.

Dlhodobú tendenciu rozvodovosti charakterizuje mierny nárast. Vývoj rozvodovosti je o to nepriaznivejší, že v poslednom období sa výrazne znížila sobášnosť. V období 1996-2000 pripadalo na 1000 obyvateľov okresu 2,1 rozvodov (čo bol nad slovenským priemerom o 0,4). Priemerné trvanie rozvedeného manželstva je kratší ako celoštátny priemer – v roku 2000 bol 11,2 rokov. Priemerný vek ženy pri rozvode manželstva je 33,9 (celoslovenský priemer je 35,7).

A4.2. Mechanický pohyb obyvateľstva

Priestorová a sociálna mobilita obyvateľstva navzájom od seba závisia. Zmena sociálnej štruktúry vyvoláva priestorové pohyby obyvateľstva. Rozvoj priemyslu a terciárnych aktivít a ich lokalizácia predovšetkým v mestských sídlach vyvolali rozsiahle presuny obyvateľstva do miest – migrácia občanov obce v podstate odráža rozdiely medzi okolitými sídlami v sociálnych a ekonomických podmienkach života ľudí.

Z priestorového hodnotenia dochádzky do zamestnania rozhodujúca zložka pracovnej sily je zamestnaná v blízkych mestských sídlach (Bratislava, Dunajská Streda). Podľa SODB 2001 95 osôb, t.j. 36,4% ekonomicky aktívnych obyvateľov obce malo svoje pracovisko v inej obci. V členení podľa pohlavia bola dochádzka žien do zamestnania mimo obce nižšia ako mužov, čo je spôsobené hlavne tým, že ženy vzhľadom na svoje materské povinnosti sú menej mobilné. V odchádzke za prácou má prevažujúci podiel odchádzka do Dunajskej Stredy (10 km).

V odvetvovej štruktúre hospodárstva najvyšší odchod za prácou majú priemyselná výroba, stavebníctvo, doprava, zdravotníctvo a sociálna starostlivosť. Najnižší odchod za prácou je v poľnohospodárstve.

Migrácia obyvateľstva je taký pohyb obyvateľstva, ktorý sa viaže na zmenu trvalého bydliska. Pri tomto pohybe vznikajú významné zmeny v priestorovom rozmiestnení pracovnej sily. Tá je však do značnej miery ovplyvňovaná predovšetkým možnosťou získania bývania a zamestnania.

52,6% obyvateľov obce sa narodilo v obci súčasného bydliska, čo svedčí o tom, že podiel ľudí prisťahovaných do obce je výrazný (okresný priemer tohto ukazovateľa je 58%).

V období 1994-2004 do obce sa prisťahovalo 121 osôb, pričom v tom istom období z obce sa odsťahovalo 146 osôb. Tieto údaje svedčia o migračnom úbytku obyvateľstva, čo vyvolali hlavne hospodárske problémy – hlavne nedostatok pracovných príležitostí v obci.

V najbližších rokoch prvoradou úlohou bude zastavenie migračného úbytku obyvateľstva obce oživením hospodárstva v obci i jej mikropriestore.

Tab. 17: Bývajúce obyvateľstvo podľa miesta narodenia

Obec, mikroregión	Pohlavie	Úhrn obyvateľov	Narodení v obci súčasného bydliska	
			spolu	v %
Dunajský Klátov	muži	227	132	58,1
	ženy	233	110	47,2
	spolu	460	242	52,6

Prameň: ŠÚ SR SODB 2001

Tab. 18: Vývoj počtu odsťahovaných z obce v období 1994-2004

Obec	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004 jan. – 2004 nov.
Dunajský Klátov	16	10	14	6	11	13	9	5	30	20	12

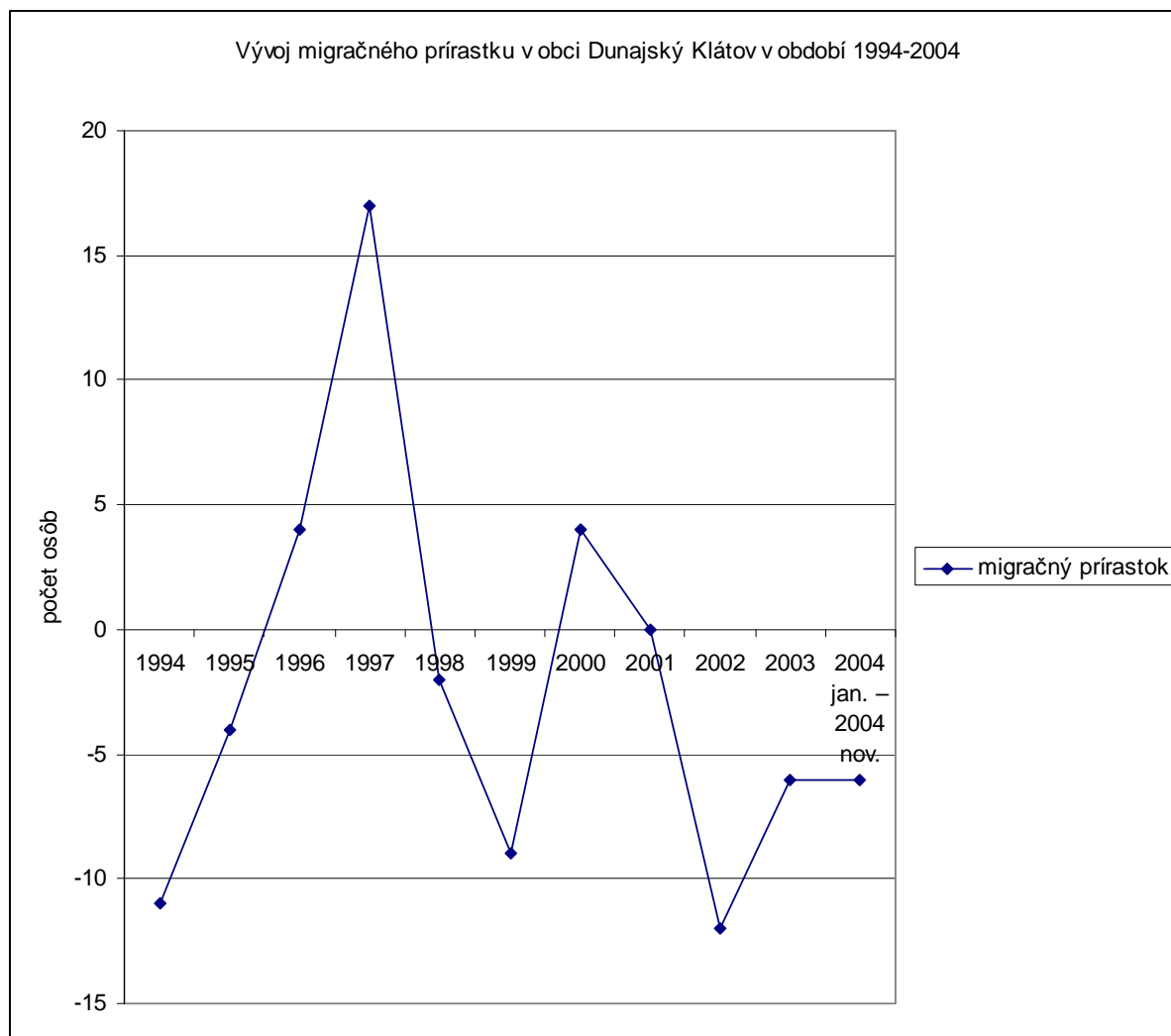
Prameň: Obecný úrad

Tab. 19: Vývoj počtu prisťahovaných do obce v období 1994-2004

Obec	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004 jan. – 2004 nov.
Dunajský Klátov	5	6	18	23	9	4	13	5	18	14	6

Prameň: Obecný úrad

Graf 3

Prameň: Obecný úrad

A4.3. Sociálno-ekonomický pohyb obyvateľstva

Táto mobilita zahŕňa presuny obyvateľstva medzi jednotlivými sociálnymi skupinami. Výsledkom tohto pohybu sú zmeny v štruktúre obyvateľstva podľa ekonomických a kultúrnych znakov.

Miera ekonomickej aktivity obyvateľov obce je 56,7%, čo je vysoko nad celoštátnym priemerom (celoštátny priemer je 51,1%).

V čase SODB 2001 v obci bolo 62 nezamestnaných, čo predstavovalo až 23,8% ekonomicky aktívnych osôb. V období 2001-2004 počet nezamestnaných výrazne klesol, v súčasnosti miera evidovanej nezamestnanosti je na úrovni okolo 17%.

Osoby na materskej dovolenke tvorili 5% ekonomicky aktívnych osôb (okresný priemer bol 5,5%).

17% obyvateľstva obce je nepracujúcim dôchodcom.

Tab. 21: Bývajúce obyvateľstvo podľa stupňa ekonomickej aktivity, podľa pohlavia I.

Obec	Pohlavie	Osoby ekonomicky aktívne						Nepracujúci dôchodcovia	Ostatní nezávislí
		spolu	v %	z toho					
				na materskej dovolenke	pracujúci dôchodcovia	vypomáhajúci v rod. podniku	nezamestnaní		
Dunajský Klátov	muži	140	61,7	0	2	0	29	27	3
	ženy	121	51,9	13	4	0	33	51	1
	spolu	261	56,7	13	6	0	62	78	4

Prameň: ŠÚ SR SODB 2001

Tab. 22: Bývajúce obyvateľstvo podľa stupňa ekonomickej aktivity, podľa pohlavia II.

Obec	Pohlavie	Deti a žiaci ZŠ	Žiaci a študenti			
			spolu	v tom		
				z učilíšť (SOU)	zo stredných škôl	z vysokých škôl
Dunajský Klátov	muži	43	12	6	6	0
	ženy	37	12	2	5	5
	spolu	80	24	8	11	5

Prameň: ŠÚ SR SODB 2001

V čase SODB 2001 v obci bolo 80 detí a žiakov ZŠ a 24 študentov na stredných a vysokých školách. Podiel vysokoškolákov na celkovom počte obyvateľstva bol hlboko pod celoštátnym priemerom: len 1% obyvateľstva obce navštevovalo vysokú školu (celoslovenský priemer bol 1,9%).

Za posledných 10 rokov došlo k úbytku pracovných príležitostí vo všetkých sektoroch hospodárstva regiónu. V najväčšej miere v nosných výrobných odvetviach riešeného územia – v pôdohospodárstve, potravinárstve a stavebníctve.

Súčasnú zamestnanosť v obci (i jej mikropriestore) ovplyvňuje okrem kvalitných agroprodukcčných prírodných podmienok najmä proces privatizácie hospodárstva, stav a rozvoj malého a stredného podnikania, organizačné zmeny prebiehajúce u zamestnávateľov a odbytové ťažkosti zamestnávateľov.

Základom hospodárskej aktivity a zdrojom obživy tunajšieho obyvateľstva bola od najstarších čias poľnohospodárska výroba, ktorá sa realizovala vo veľmi priaznivých prírodných podmienkach. V dôsledku reštrukturalizácie hospodárstva v minulom desaťročí výrazne klesol počet pracovníkov v tomto odvetví, v čase SODB 2001 len 22 osôb pracovalo v primárnom sektore, t.j. 8,4% ekonomicky

aktívneho obyvateľstva pracovalo v poľnohospodárstve a súvisiacich službách (celkový počet EA k SODB 2001 bol 261).

Priemyselná výroba obce (ako aj jej mikro- a mezopriestoru) zažila veľmi ťažké chvíle v období transformácie. Uzatváraním podnikov a racionalizovaním zamestnávania mierne klesol počet pracovníkov v tomto odvetví. Tvorba nových pracovných miest v regióne je veľmi nízka, progresívni zamestnávateľia sú len v okolitých mestách. V súčasnosti v obci už menej ľudí pracuje v poľnohospodárstve ako v priemysle. Najväčší priemerný evidenčný počet zamestnancov v priemysle je zamestnaných v potravinárskom a strojárskom priemysle.

Tab. 23: Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa pohlavia, dochádzky do zamestnania a podľa odvetvia hospodárstva

Odvetvie hospodárstva	Ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	z toho odchádza do zamestnania
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súvisiace služby	10	12	22	1
Lesníctvo, ťažba dreva a pridružené služby	-	-	-	-
Rybolov, chov rýb	-	-	-	-
Ťažba nerastných surovín	-	-	-	-
Priemyselná výroba	17	26	43	31
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	1	1	2	2
Stavebníctvo	10	0	10	9
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	48	26	74	22
Hotely a reštaurácie	1	2	3	2
Doprava, skladovanie a spoje	4	4	8	5
Peňažníctvo a poisťovníctvo	-	-	-	-
Nehnuteľnosti, prenajímanie a obchodné služby, výskum a vývoj	1	1	2	1
Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	5	4	9	3
Školstvo	1	1	2	1
Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	1	6	7	7
Ostatné verejné, sociálne a osobné služby	0	2	2	1
Súkromné domácnosti s domácim personálom	-	-	-	-
Exteritoriálne organizácie a združenia	-	-	-	-
EA bez udania odvetví	41	36	77	10
Spolu	140	121	261	95

Prameň: ŠU SR SODB 2001

Školské vzdelanie je výrazom kultúrnej vyspelosti každej spoločnosti. Je jedným z činiteľov ovplyvňujúcich životnú úroveň a podmieňujúcich úspešný rozvoj národného hospodárstva vo všetkých jeho oblastiach.

Z hľadiska vzdelanosti obyvateľstva vykazuje obec (ako aj celý okres Dunajská Streda) veľmi nízku vzdelanostnú úroveň. Nízka vzdelanostná úroveň obyvateľstva je dôsledkom viacerých faktorov: malá mobilita obyvateľstva obce

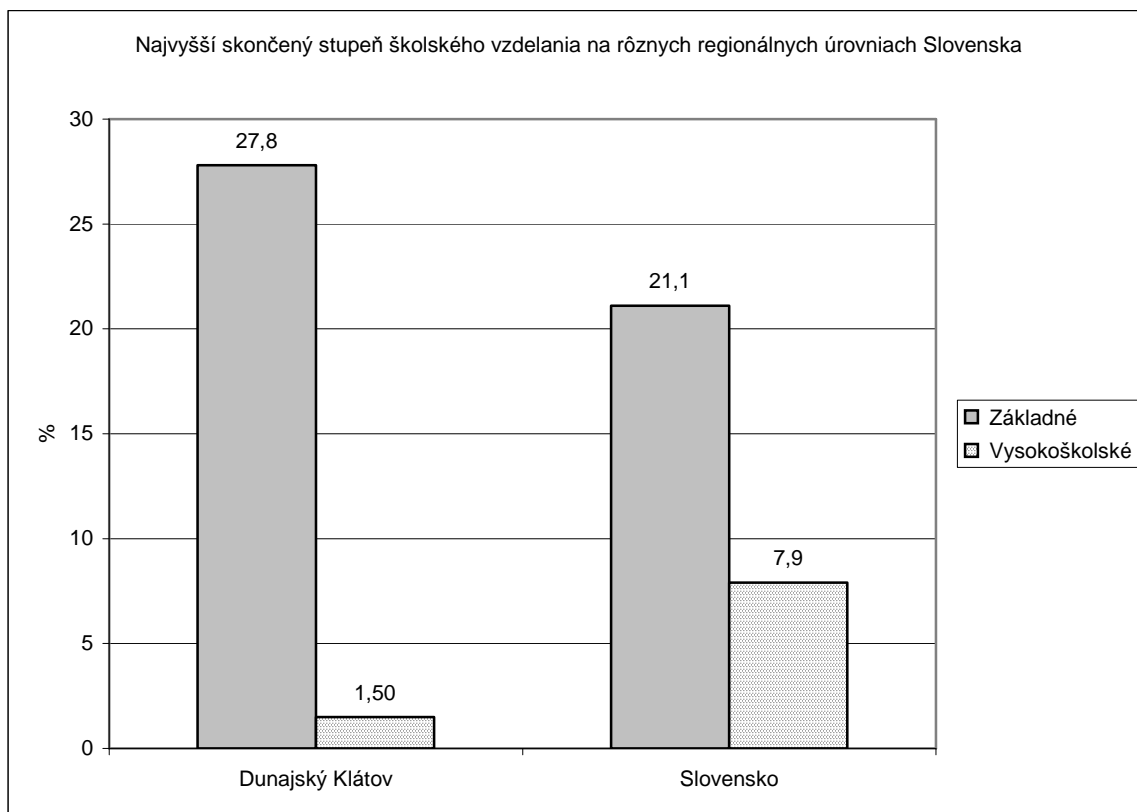
vplyvom jazykovej bariéry (tak v súčasnosti, ako aj v minulosti – jazyková uzavretosť komunity je typickou črtou záujmového územia), rurálny charakter územia (čo sa všeobecne vyznačuje podpriemernou vzdelanosťou štruktúrou, študovanie nie je rodinným príkladom), neúplný školský systém pre obyvateľov maďarskej národnosti (absencia možností vysokoškolského štúdia v maďarčine), nepriaznivá veková štruktúra obyvateľstva obce (vysoký podiel osôb v poproduktívnom veku, ktorí majú väčšinou len základné vzdelanie).

V štruktúre školského vzdelania na úrovni obce a Slovenska sú extrémne veľké rozdiely. Index vzdelanosti obyvateľov obce Dunajský Klátov nedosahuje ani polovicu celoštátneho priemeru.

Tab. 24: Bývajúce obyvateľstvo podľa pohlavia a podľa najvyššieho skončeného stupňa školského vzdelania

Najvyšší skončený stupeň školského vzdelania	Muži	Ženy	Spolu
Základné	45	83	128
Učňovské (bez maturity)	108	56	164
Stredné odborné (bez maturity)	3	3	6
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	9	8	17
Úplné stredné odborné (s maturitou)	14	26	40
Úplné stredné všeobecné	1	10	11
Vyššie	0	1	1
Vysokoškolské bakalárske	2	0	2
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	1	4	5
Vysokoškolské doktorandské	-	-	-
Vysokoškolské spolu	3	4	7
Vysokoškolské podľa zamerania:			
- univerzitné	0	3	3
- technické	2	1	3
- ekonomické	1	0	1
- poľnohospodárske	-	-	-
- ostatné	-	-	-
Ostatní bez udania školského vzdelania	1	4	5
Ostatní bez školského vzdelania	1	1	2
Deti do 16 rokov	42	37	79
Úhrn	227	233	460

Prameň: ŠÚ SR SODB 2001

Prameň: ŠÚ SR SODB 2001

Potreby našej ekonomiky a štruktúrne zmeny v technike, technológii a medzi odvetviami vyvolali analogické zmeny v sociálnej štruktúre ekonomicky aktívneho obyvateľstva.

V období 1997-2004 vzrástol podiel podnikateľov, avšak sa znížil podiel družstevných poľnohospodárov. Podnikateľská aktivita v obci (ako aj v jej mikropriestore) je na relatívne dobrej úrovni – 8,8% ekonomicky aktívneho obyv. vykonáva podnikateľskú aktivitu bez zamestnanca a 2,7% ekonomicky aktívneho obyv. je podnikateľom so zamestnancami (celoslovenský priemer prvého ukazovateľa je 4,6%, celoslovenský priemer druhého ukazovateľa je 3,1%). Relatívne vysoký podiel podnikateľov na celkovom počte ekonomicky aktívneho obyvateľstva zdôvodňuje hlavne nedostatok pracovných možností v obci (i v jej mikropriestore) – veľa ľudí sa začalo podnikať z núdze.

Tab. 25: Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa spoločenskej skupiny a podľa pohlavia

		Zamestnanec pracujúci za mzdu, plat, iný druh odmeny				Členovia produkčných družstiev	Podnikatelia		Ostatní a nezistení	Ekonomicky aktívni	
		v štátnom podniku	v súkromnom podniku	v poľnoh. družstve alebo inej družs. organizácii	u iného zamestnávateľa		bez zamestnancov	so zamestnancami		spolu	z toho robotníci
Dunajský Klátov	muži	23	50	18	0	1	18	6	24	140	93
	ženy	25	49	10	2	3	5	1	26	121	66
	spolu	48	99	28	2	4	23	7	50	261	159
	v %	18,4	37,9	10,7	0,8	1,5	8,8	2,7	19,2	100	60,9

Prameň: ŠÚ SR SODB 2001

Podiel robotníkov na celkovom počte ekonomicky aktívneho obyvateľstva je nad 46%, kým celoslovenský priemer je 45,4%.

A4.3.1. Nezamestnanosť

Najvýznamnejším ukazovateľom situácie na trhu práce je miera nezamestnanosti, ktorá je jedným zo základných kritérií pre klasifikovanie problémových regiónov. Sprievodným javom vysokej miery nezamestnanosti je sociálna a ekonomická ohrozenosť.

Ekonomická recesia, likvidácia veľkých zamestnávateľov a nízka reštrukturalizácia ekonomickej základne vyvolali aj v záujmovom regióne silný tlak na trh práce – miera nezamestnanosti v širšom okolí obce, v okrese Dunajská Streda je na úrovni celoštátneho priemeru (k 31.12.2004 v okrese Dun. Streda bolo evidovaných 6379 nezamestnaných, pričom počet ekonomicky aktívnych bol 59122).

K 31.12.2005 v obci bolo 44 nezamestnaných (o 10 osôb menej ako k 31.1.2004), z nich takmer 65,8% tvorili ženy. Miera nezamestnanosti bola 14,6%. Začiatkom roka 2005 počet evidovaných nezamestnaných mierne narástol, k 31.1.2005 v obci bolo 44 EvN, čo znamenalo 17%-nú mieru nezamestnanosti.

Tab. 26: Vývoj počtu evidovaných nezamestnaných v obci v období 2003-2004

Obec	Počet EN k 31.12.2003		Disponibilný počet EN k 31.12.2003	Počet EN k 31.12.2004		Disponibilný počet EN k 31.12.2004
	Spolu	Z toho ženy		Spolu	Z toho ženy	
Dunajský Klátov	48	22	46	38	25	35

Prameň: UPSVAR Dunajská Streda, 2005

Vysokú mieru nezamestnanosti vyvolali vo väčšej miere hromadné prepúšťania z poľnohospodárskych družstiev a z podnikov potravinárskeho priemyslu v okolitých mestách, v menšej miere príliv absolventov stredných škôl.

Najväčším problémom súčasného trhu práce je vysoká miera dlhodobu nezamestnaných osôb (43,2% evidovaných nezamestnaných v obci hľadá prácu už viac ako 1 rok) ako aj vysoká nezamestnanosť mladých ľudí.

Vzdelanostná štruktúra nezamestnaných odhaľuje, že najzraniteľnejšie sú skupiny s najnižšou kvalifikáciou a vzdelaním. Nízky stupeň vzdelania predstavuje hlavnú prekážku pri uplatnení sa na trhu práce.

Vysoká nezamestnanosť osôb s nízkym vzdelaním svedčí o štrukturálnych zmenách v dopyte po práci a jeho orientáciu na kvalifikovanú a kvalifikačne flexibilnú pracovnú silu.

Miera zamestnanosti u žien je nižšia ako u mužov. Príčiny nižšej miery zamestnanosti žien pramenia najmä v ich nižšej ekonomickej aktivite.

Ukazovateľ „počet uchádzačov o jedno pracovné miesto“ poukazuje na pomer medzi dopytom a ponukou na trhu práce. Vývoj tohto ukazovateľa je v obci mimoriadne nepriaznivý – dosahuje hodnotu viac ako 50.

Tab. 27: Štruktúra evidovaných nezamestnaných podľa doby evidencie k 31.1.2005

Obec	UoZ spolu	do 3 mesiacov	4-6 mesiacov	7-9 mesiacov	10-12 mesiacov	13-24 mesiacov	nad 24 mesiacov
Dunajský Klátov	44	13	4	5	3	6	13

Prameň: UPSVAR, 2005

Tab. 28: UoZ podľa klasifikácie zamestnaní k 31.1.2005

Obec	Spolu UoZ	Zákonnodarcovia, vedúci a riad. prac.	Vedeckí a odborní duševní zamest	Technickí, zdrav., pedag. zam. v príbuzných odb.	Administratívni zamestnanci (úradníci)	Prevádzkoví zam. v službách a v obchode	Kvalifikovaní robotníci v poľn., lesn. a príb. odb.	Remeselníci a kvalif. výrobcovia, sprac. opravári	Obsluha strojov a zariadení	Pomocní a nekval. pracovníci	Príslušníci armády	Osoby bez kvalifikácie
Dunajský Klátov	44	0	1	2	2	3	0	3	0	23	0	10

Prameň: UPSVAR, 2005

Tab. 29: Štruktúra evidovaných nezamestnaných podľa najvyššieho ukončeného stupňa vzdelania k 31.1.2005

Obec	UoZ	Stupeň vzdelania									
		nedokončené základné a bez vzdelania	úplne základné	vyučené	stredné odb. vzdel.(bez maturity)	úplne stredné odb. vzdel.(SOU, US s mat.)	úplne stredné všeobecné (gymnázium s maturitou)	úplne stredné odborné (SOS s maturitou)	vyššie vzdelanie	vysokoškolské	vedecká výchova
Dunajský Klátov	44	0	17	17	0	4	1	4	0	1	0

Prameň: UPSVAR, 2005

A4.3.2. Mzdy

Jedným z najdôležitejších ukazovateľov vyspelosti regiónov je cena práce. Cena práce je nemotivačným faktorom z pozície zamestnávateľa, ak je jej rast rýchlejší než rast produktivity práce. V rokoch 2001 – 2003 v študovanom regióne došlo k výraznému vzájomnému odchyleniu medzi vývojom produktivity práce a vývojom reálnych miezd – zatiaľ čo produktivita práce už prekonal svoju predtransformačnú úroveň, reálne mzdy ešte za touto úrovňou výrazne zaostávajú. V budúcom období sa očakáva mierne oživovanie rastu reálnych i nominálnych miezd, veď súčasná úroveň priemernej nominálnej mesačnej mzdy v okrese/obvode Dunajská Streda dosahuje len 80% celoštátneho ukazovateľa.

K 30.6.2004 priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (prepočítané počty) v Trnavskom kraji sa medziročne zvýšila o 1 271 Sk na 15 113 Sk a v porovnaní s úrovňou SR bola nižšia o 1 501 Sk. Medziročný rast bol dosiahnutý vo všetkých okresoch kraja i vo všetkých odvetviach ekonomických činností. V medziokresnom porovnaní bol najvyšší relatívny rast mzdy v okrese Skalica (o 15,5 %) a z hľadiska odvetví vo finančnom sprostredkovaní (o 44,9 %). Najvyššiu priemernú nominálnu mesačnú mzdu dosiahli zamestnanci v okrese Trnava (16 943 Sk) a najnižšiu v okrese Dunajská Streda (13 199 Sk).

Príjmy obyvateľov v obci sú pod okresným priemerom. Nízka úroveň nominálnej mzdy v záujmovom regióne je odrazom faktorov ako nemoderná štruktúra hospodárstva (v regióne obce dominuje poľnohospodárstvo), nízka kvalifikačná štruktúra obyvateľov regiónu.

Tab. 30: Štruktúra priemernej nominálnej mesačnej mzdy v Sk podľa hospodárskych aktivít v okrese Dunajská Streda*, 1. polrok 2004

Odvetvia ekonomickej činnosti	Priemerná nominálna mesačná mzda v Sk	
	1. polrok 2004	index 1.-2. Q. 2004 / 1.-2. Q. 2003
Spolu odvetvia ekonomickej činnosti	13199	113,4
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo, rybolov, chov rýb	11929	108,6
Priemysel spolu	13663	118,0
Stavebníctvo	20051	170,8
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov, spotrebného tovaru	14465	108,9
Hotely a reštaurácie	-	-
Doprava, skladovanie, pošty a telekomunikácie	15993	94,0
Finančné sprostredkovanie	-	-
Nehnutelnosti, prenájom a obchodné činnosti	11831	126,5
Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezp.	16732	112,5
Školstvo	12061	109,0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	11576	104,8
Ostatné spoločenské, sociálne a osobné služby	10540	110,6

*) podnikateľské subjekty s 20 a viac zamestnancami (za organizácie pošty a telekomunikácií, peňažníctva a poisťovníctva, nebankové finančné inštitúcie a všetky nepodnikateľské organizácie bez ohľadu na počet zamestnancov) a podniky s počtom zamestnancov nižším ako 20 dosahujúce ročnú produkciu 100 mil. Sk a viac.

Prameň: ŠÚ SR 2004

A4.3.3. Ľudia ohrození rizikom sociálneho vylúčenia

V uplynulých rokoch obec urobila veľmi veľa, aby sa znížila nezamestnanosť, v období 2002-2004 poklesol počet nezamestnaných o takmer 50%. V súčasnosti počet evidovaných nezamestnaných je okolo 40, avšak plánovaný rozvoj cestovného ruchu v obci - ako aj v jej mikropriestore - načrtáva v blízkej budúcnosti vytvorenie nových pracovných miest.

Rizikom sociálneho vylúčenia sú vystavené aj ľudia vo veku nad 50 rokov, ktorí väčšinou majú nízku adaptabilitu na meniace sa požiadavky pracovného trhu a majú zväčša nevyhovujúcu kvalifikáciu, čoho dôsledok je ich nízka atraktivita pre zamestnávateľa (majú malú šancu uplatniť sa na trhu práce).

A5. Domový a bytový fond, domácnosti ako spoločenské jednotky

Úroveň bývania je jednou zo základných charakteristík životnej úrovne obyvateľstva. Jej vývoj úzko súvisí s rastom počtu obyvateľstva, jeho štruktúrou a rozmiestnením. Ovplyvňuje úroveň reprodukcie pracovných síl, pôsobí na celkový životný štýl obyvateľstva.

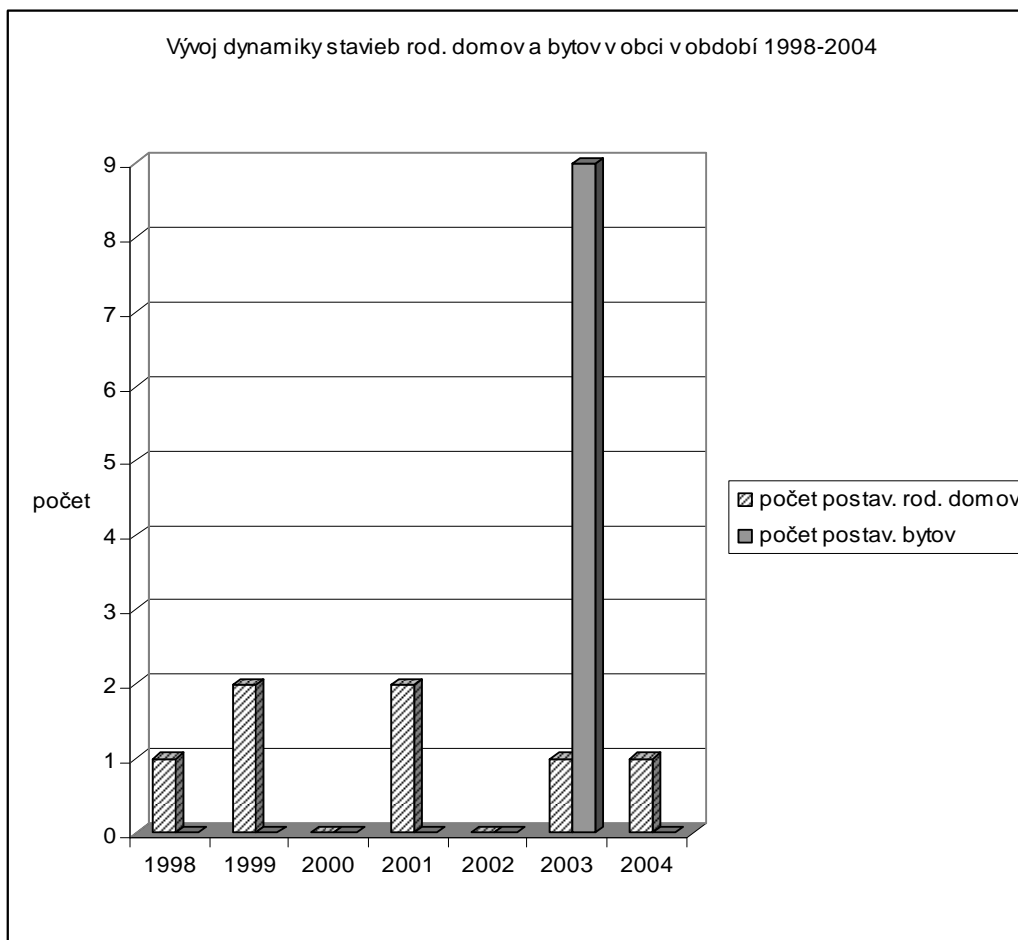
Jedným zo základných predpokladov na riešenie celkovej nepriaznivej situácie v regióne, ako sú nízka ekonomická aktivita obyvateľov a nepriaznivý demografický vývoj s priamym dopadom na jeho vekovú štruktúru, je vytváranie podmienok na bývanie.

V čase SODB 2001 domový fond obce tvorilo 123 domov, pričom na domovom fonde obce 93,5%-ný podiel mali rodinné domy. Od toho času (od mája 2001) však došlo k miernym zmenám aj v počte aj v štruktúre domového fondu:

- v období 2001-2004 bolo kolaudovaných 13 nových bytov (z toho 4 v nových rodinných domoch, kým ostatné boli kolaudované v rámci novostavaného nájomného bytového domu v roku 2003).

Vyššie uvedená dynamika svedčí o miernom náraste tempa výstavby bytov v obci (nárast počtu bytov v období 2000-2004 bol väčší ako v období 1991-2001). Tempo rastu počtu bytov bude pokračovať aj v období 2005-2010: plánuje sa výmera ďalších nových stavebných pozemkov.

Graf 5

Prameň: Obecný úrad

Tab. 31: Charakteristika bytového fondu podľa kategórie bytov

Územie	Kategórie bytov			
	I. kategória	II. kategória	III. kategória	IV. kategória
Dunajský Klátov	80,8	10	3,8	5,4
Slovensko	77,8	11,8	2,9	7,5

Prameň: SODB 2001

Tab. 32: Trvale obývané byty podľa druhu budovy, podľa obdobia výstavby

Obdobie výstavby	Dunajský Klátov			
	Rodinné domy	Bytové domy	Ostatné budovy	Domový fond spolu
- 1899 a nezistené	1	0	0	1
1900 - 1919	-	-	-	-
1920 - 1945	3	0	0	3
1946 - 1970	46	8	0	54
1971 - 1980	22	16	0	38
1981 - 1990	18	8	0	26
1991 - 2001	8	0	0	8
spolu	98	32	0	130
%	75,4	24,6	0	100
Úhm - z toho 1996 - 2001	3	0	0	3

Prameň: ŠÚ SR SODB 2001

Trvalo obývané domy vykazujú priaznivú vekovú štruktúru, priemerný vek domového fondu je 30 rokov (celoslovenský priemer je 38 rokov).

V čase SODB 2001 v obci bolo 130 trvale obývaných bytov, z toho 32 v bytových domoch. Od veku bytov čiastočne závisia aj všetky ostatné charakteristiky, počínajúc veľkosťou, až po ich technické vybavenie.

Bývanie a jeho úroveň patria k dôležitým aspektom celkových životných podmienok obyvateľstva. Byt neplní iba materiálnu funkciu prirodzených potrieb rodiny ako základnej jednotky spoločnosti, ale zároveň je výraznou zložkou kultúrneho štandardu obyvateľstva a v nemalej miere aktívne pôsobí na regeneráciu ľudí.

Na celkovú úroveň bývania pôsobí predovšetkým počet obyvateľov bývajúcich v bytoch a domácnostiach, čo je však popri celkovom počte bytov a ich vybavení podmienené demografickou skladbou obyvateľstva a domácností.

Vo všetkých základných ukazovateľoch úrovne bývania došlo za obdobie 1991-2001 k pozitívnemu vývoju.

Priemerná veľkosť obytnej plochy v m² na 1 osobu je nad celoštátnym priemerom, v obci Dunajský Klátov na jednu osobu pripadne obytná plocha 18,8 m² (celoštátny priemer je 17 m²). Priemerný počet obytných miestností na 1 byt je 3,54 (celoštátny priemer je 3,21). Priemerný počet osôb na 1 obytnú miestnosť je 0,98 (celoštátny priemer je 0,99).

Ďalším dôležitým ukazovateľom bývania rodín je spoločné bývanie domácností. Napriek tomu, že v mnohých prípadoch ide o vzájomne želané spolužitie (tzv. viacgeneračné rodiny), väčšina spoločného bývania je dôsledkom nevyriešeného bytového problému. Dotýka sa to predovšetkým mladých rodín.

Úroveň bývania a jej vzťah k úrovni vybavenia bytu a jeho zariadenia do bytovej kategórie nie je taký jednoznačný ako v predchádzajúcich prípadoch. Bytový fond obce má dobrý štandard vybavenosti v porovnaní s celoštátnymi údajmi: v obci 80,8% bytového fondu patrí do 1. kategórie (do najvyššej kategórie), 10% bytov do 2. kategórie, 3,8% bytov do 3. kategórie, kým 5,4% bytov do 4. kategórie (na úrovni Slovenska diferenciácia predchádzajúcich ukazovateľov je nasledovná: 77,8%, 11,8%, 2,9% a 7,5%).

V obci 79,2% trvale obývaných bytov má ústredné kúrenie lokálne, z ostatných spôsobov druhý najrozšírenejší je etážové kúrenie (7 bytov). V čase SODB 2001 v 5 bytoch bolo ústredné kúrenie diaľkové.

Z hľadiska ochrany životného prostredia má veľký význam použité palivo. V záujmovom území plynofikácia je na dobrej úrovni: v čase SODB 2001 81,5% trvale obývaných bytov používalo plyn na vykurovanie.

Počet neobývaných domov v obci je veľmi vysoký, 18 rodinných domov je voľných, z ktorých 2 rodinné domy sú určené na rekreáciu.

Veľká časť neobývaných bytov je určitou rezervou pre skvalitňovanie domového fondu, nakoľko po ich rekonštrukcii sa zvýši spravidla ich vybavenosť.

Tab. 33: Ukazovatele bývania – základné charakteristiky domového a bytového fondu

Počet	Rodinné domy	Bytové domy	Ostatné budovy	Domový fond spolu
Domov spolu	115	8	0	123
Trvale obývaných domov	100	8	0	108
v %	92,6	7,4	0	100
v tom vlastníctvo:				
štátu	-	-	-	-
bytového družstva	0	1	0	1
obce	-	-	-	-
fyzickej osoby	99	7	0	106
právnickej osoby	-	-	-	-
ostatných	1	0	0	1
s 1-2 nadzemnými podlažiami a nezistené	99	8	0	107
s 3-4 nadzemnými podlažiami	1	0	0	1
s 5+ nadzemnými podlažiami	-	-	-	-
Ubytovacích zariadení bez bytu	-	-	-	-
Neobývaných domov	15	0	0	15
z toho: určených na rekreáciu	3	0	0	3
Priemerný vek domu	31	25	-	30
Bytov spolu	116	32	0	148
v tom: trvale obývané	98	32	0	130
v %	75,4	24,6	0	100
z toho družstevné	0	3	0	3
byty vo vlastníctve občana v bytovom dome	0	28	0	28
neobývané	18	0	0	18
neobývané z dôvodu zmeny užívateľa	8	0	0	8
neobývané, určené na rekreáciu	2	0	0	2
neobývané, uvoľnené na prestavbu	5	0	0	5
neobývané, nespôsobilé na bývanie	-	-	-	-
neobývané po kolaudácii	-	-	-	-
neobývané v pozostalostnom alebo súdnom konaní	-	-	-	-
neobývané z iných dôvodov	1	0	0	1
nezistené	2	0	0	2

Prameň: ŠÚ SR SODB 2001

Tab. 34: Ukazovatele bývania – základné charakteristiky trvale obývaných bytov

Počet	Rodinné domy	Bytové domy	Ostatné budovy	Domový fond spolu
Materiál nosných múrov: kameň, tehly	90	28	0	118
drevo	-	-	-	-
nepálené tehly	3	0	0	3
ostatné a nezistené	5	4	0	9
Veľkosť bytu: 1 obytná miestnosť	-	-	-	-
2 izby	20	0	0	20
3 izby	24	25	0	49
4 izby	35	7	0	42
5+ izieb	19	0	0	19
Bývajúcich osôb	344	107	0	451
Počet CD	137	38	0	175
Počet HD	105	34	0	139
Obytné miestnosti	357	103	0	460
Počet osôb na 1: byt	3,51	3,34	-	3,47
obytné miestnosti	0,96	1,04	-	0,98
CD	2,51	2,82	-	2,58
HD	3,28	3,15	-	3,24
Obytná plocha bytu v m ²	6 849	1 503	0	8 352
Celková plocha bytu v m ²	11 009	2 388	0	13 397
Priemerný počet:				
- m ² obytnej plochy na 1 byt	69,9	47	-	64,2
- m ² celkovej plochy na 1 byt	112,3	74,6	-	103,1
- m ² obytnej plochy na 1 osobu	19,9	14	-	18,5
- obytných miestností na 1 byt	3,64	3,22	-	3,54

Prameň: ŠÚ SR SODB 2001

Spoločne hospodáriace domácnosti tvoria osoby spoločne bývajúce a spoločne hospodáriace. Na rozdiel od cenзовých domácností, u ktorých hlavným a rozhodujúcim kritériom je rodinný zväzok, základom hospodáriacich domácností je prehlásenie ich členov, že hospodária spoločne.

Pri sčítaní ľudu v roku 2001 bolo v obci 178 cenзовých domácností, 126 bytových domácností a 142 hospodáriacich domácností. Ich vzájomný pomer je 1,41 : 1 : 1,12. Táto vyváženosť svedčí o vysokej kultúre bývania a o vysokom ekonomickom stupni samostatnosti domácností. Malý rozdiel medzi tromi uvedenými kategóriami domácností naznačuje, že v prevažnej väčšine býva v jednom byte jedna cenзовая domácnosť. Vývoj počtu cenзовých domácností ovplyvnil predovšetkým zvyšovanie životnej úrovne obyvateľstva, ale aj rast počtu ovdovených ako aj rozvodov.

Na celkovom počte cenзовých domácností podiel úplných domácností, v ktorých bývajú spolu obidvaja rodičia buď sami alebo so svojimi deťmi, sú prevládajúcim typom domácností. Ich podiel je 61,2%.

Neúplné domácnosti (kde jeden z rodičov chýba) tvoria 12,4% všetkých cenзовých domácností, kým podiel jednotlivcov v rámci všetkých cenзовých domácností je 26,4% (celoštátny podiel týchto domácností je 30,0%).

V poslednom desaťročí došlo k nárastu počtu neúplných rodín, najmä v dôsledku stúpajúcej rozvodovosti, čo je nepriaznivým javom z hľadiska ďalšej reprodukcie populácie.

Veľkostná skladba cenзовých domácností ukazuje, že najrozšírenejším typom domácností je štvorčlenná domácnosť.

Úplné domácnosti so závislými deťmi majú 31,4%-ný podiel na celkovom počte cenзовých domácností.

Tab. 35: Vybrané charakteristiky domácností podľa typu a počtu členov

Domácnosti	Domácnosti s počtom členov						Domácnosti spolu
	1	2	3	4	5	6+	
Bytové:							
s 1 CD	15	15	22	27	5	0	84
s 2+ CD	0	3	5	8	13	13	42
spolu	15	18	27	35	18	13	126
Hospodáriace:							
s 1 CD	25	23	27	30	5	1	111
s 2+ CD	0	3	2	5	11	10	31
spolu	25	26	29	35	16	11	142
Cenzové:							
úplné:							
bez závislých detí	0	26	12	15	0	0	53
so závislými deťmi	0	0	24	25	5	2	56
spolu	0	26	36	40	5	2	109
neúplné:							
bez závislých detí	0	3	3	0	0	0	6
so závislými deťmi	0	7	9	0	0	0	16
spolu	0	10	12	0	0	0	22
viacčlenné nerodinné	-	-	-	-	-	-	-
jednotlivci:							
vo vlastnom byte	23	0	0	0	0	0	23
v inom byte	24	0	0	0	0	0	24
podnájomníci	-	-	-	-	-	-	-
spolu	47	0	0	0	0	0	47
úhrn	47	36	48	40	5	2	178

Prameň: ŠÚ SR SODB 2001

Tab. 36: Cenzové domácnosti rodinné podľa počtu závislých detí

Počet závislých detí	Úplné rodiny		Neúplné rodiny
	ženy ekonomicky aktívne	ženy ostatné	
1	29	3	10
2	20	1	6
3	1	1	0
4+	0	1	0
Spolu	50	6	16

Prameň: ŠÚ SR SODB 2001

Celkový charakter životnej úrovne obyvateľstva sa prejavuje rastom hmotnej spotreby obyvateľstva a jej kvality. Konkrétnym prejavom toho je vysoká vybavenosť domácností predmetmi dlhodobej spotreby.

V riešenom území až 122 bytov malo farebný televízor k SODB 2001, čo znamenal 93,8%-ný podiel na celkovom bytovom fonde (celoštatny priemer bol 86,6%). Vybavenosť bytov s telefónnou linkou od ST bola 70%-ná (celoslovenský priemer bol taktiež 70%). Úroveň vybavenia domácností osobným automobилоm bola 55,4% (celoštatny priemer bol 39,1%).

Pri vlastníctve osobného počítača obec nedosahuje celoslovenské údaje –

len 8% obyvateľov obce má možnosť používať ho doma (celoslovenský priemer je 12,5%).

Počet domácností napojených na internet je tiež pod celoštátnym priemerom. V čase SODB 2001 len v 2 bytoch bol osobný počítač s internetom, čo predstavoval 1,5% z celkového počtu trvale obývaných bytov (celoštátny priemer bol 3,3%). V strednodobom horizonte bude potrebné zvýšiť dostupnosť internetu občanov obce aj pomocou verejných internetových centier.

Tab. 37: Vybavenie trvale obývaných bytov

Vybavenie	Počet	
	bytov	osôb v bytoch
Bytov spolu	130	451
z toho:		
s plynom zo siete	121	415
s vodovodom		
v byte	124	429
mimo bytu	2	11
bez vodovodu	1	4
nezistené	3	7
s kanalizáciou		
prípojka na kanalizačnú sieť	-	-
septik (žumpa)	126	435
so splachovacím záchodom	114	397
s kúpeľňou alebo sprchovacím kútom	123	429

Prameň: ŠÚ SR SODB 2001

Tab. 38: Spôsob vykurovania trvale obývaných bytov

Spôsob vykurovania	Počet	
	bytov	osôb v bytoch
Ústredné kúrenie diaľkové	5	16
Ústredné kúrenie lokálne	103	356
na pevné palivo	1	5
na plyn	101	349
elektrické	-	-
Etážové kúrenie		
na pevné palivo	3	10
na plyn	3	7
ostatné	1	2
Kachle		
na pevné palivo	4	19
elektrické	-	-
plynové	2	7
ostatné	-	-
Iné	9	34
Spolu	130	451

Prameň: ŠÚ SR SODB 2001

Tab. 39: Vybavenie trvale obývaných bytov

Vybavenie domácnosti	Počet	
	bytov	osôb v bytoch
Samostatná chladnička	103	349
Chladnička s mrazničkou	57	198
Samostatná mraznička	77	281
Automatická práčka	69	256
Farebný televízor	122	430
Telefón v byte	91	326
Mobilný telefón	34	124
Rekreačná chata, domček, chalupa	1	3
Osobný automobil	72	288
Osobný počítač	9	37
Osobný počítač s internetom	2	6

Prameň: ŠU SR SODB 2001

A6. *Infraštruktúra*

Rozvoj infraštruktúry je jedným zo základných predpokladov rozvoja každého regiónu i obce a výrazne ovplyvňuje hospodársky potenciál, spôsob života a životnú úroveň obyvateľstva.

Dopravná infraštruktúra

Záujmové územie sa nachádza v blízkosti križovatiek viacerých ciest európskeho významu, čo v budúcnosti môže znamenať silný rozvojový impulz pre daný región.

V blízkosti obce prebiehajú európske multimodálne koridory: koridor č. IV. (Berlín/Norimberg – Praha – Kúty – Bratislava – Nové Zámky / Komárno – Štúrovo – MR lokalizovaný pre trate železničnej a kombinovanej dopravy) a koridor č. VII. (vodná cesta Dunaj) s prístavom v Bratislave.

Tieto dopravné koridory patria medzi najvýznamnejšie komunikačné osi v Európe. V budúcnosti teda nevyhnutnou úlohou bude využiť prítomnosť hore uvedených európskych komunikačných systémov (bude potrebné zlepšiť infraštruktúrne prepojenia na hore uvedené európske multimodálne koridory).

Najvýznamnejšími cestnými ťahmi prechádzajúcimi v bezprostrednej blízkosti obce sú I/63 (Štúrovo-Komárno-Dunajská Streda-Bratislava, je najvýznamnejším cestným ťahom prechádzajúcim územím juhozápadného Slovenska), II/572 (Dunajská Streda-Lehnice-Bratislava, v ďalšom priestorovom rozvoji horného Žitného ostrova predstavuje kostru miestnej rozvojovej osi).

Sídelným útvarom Dunajský Klátov prechádza dopravný ťah II/507 (Gabčíkovo-Dunajská Streda-Galanta). Na túto cestu sa nadväzujú miestne komunikácie v obci.

Miestne komunikácie majú prevažne bezprašnú povrchovú úpravu a rôzne šírkové usporiadanie. Medzi cestou a oploteniami rodinných domov sú úzke pásy zelene a stromov, chodníky pre peších sú vybudované len v krátkych úsekoch. Pre bezpečnosť cestnej premávky je potrebné ďalej rozvíjať miestny systém chodníkov, ako aj skvalitniť miestne komunikácie.

Okrem rekonštrukcie už existujúcich chodníkov je potrebná výstavba nových s cieľom zabezpečiť bezpečný prístup obyvateľstva k zariadeniam občianskej vybavenosti obce (obecný úrad, kultúrny dom, kostol, obchody a pod.).

V napojení na výstavbu nových chodníkov by bola opodstatnená aj úprava, resp. budovanie zariadení verejnej zelene v centre obce – vybudovanie oddychovej zóny na námestí Sv. Floriána.

V obci je nedostatok parkovacích miest, je potrebné rozvíjať ich plochu predovšetkým v centrálnych častiach obce (v okolí obecného úradu, kultúrneho domu a pri materskej škole). Za účelom komplexnej obnovy centra obce je potrebná aj rekonštrukcia už existujúceho osvetlenia a zriadenie nového s cieľom skrášlenia oddychovej zóny obce.

V perspektíve dopravnú polohu záujmového územia kladne ovplyvní aj výstavba plánovanej rýchlostnej komunikácie R7 (Bratislava – Dunajská Streda – Nové Zámky – Lučenec).

Obec nie je priamo napojená na európsky železničný systém, najbližšia železničná stanica je na trati č. 131 Bratislava – Dunajská Streda – Komárno (jednokolajnicová a vhodná len pre motorové spoje) v meste Dunajská Streda.

V budúcnosti sa plánuje modernizácia trate č. 131 na traťovú rýchlosť 120 km/h, vrátane elektrifikácie a technickej modernizácie.

Integrovaný regionálny systém hromadnej dopravy zabezpečuje organizáciu a prepojenie hlavných zložiek hromadnej cestnej dopravy v hlavných smeroch pohybu cestujúcich, ktorými pre riešené územie sú:

- cesty do obvodného (okresného) centra (do mesta Dunajská Streda),
- cesty do mesta Galanta.

Najväčší podiel na hromadnej preprave osôb do zamestnania, škôl, úradov a za nákupmi má autobusová preprava prostredníctvom prímestských liniek, ktoré zabezpečuje SAD Dunajská Streda.

Konfigurácia terénu, rozmiestnenie funkcií bývania, vybavenosti, práce, rekreácie a relatívne málo frekventovaný charakter dopravy v sídle dáva predpoklady k významnejšiemu postaveniu bicyklovej dopravy ako jedného zo základných vnútrošidelných dopravných systémov a ekologicky najefektívnejšieho druhu dopravy. Smerovanie lokálnych cyklistických trás je orientované na:

- vzťahy na centrálnu časť obce, resp. miestnych častí,
- vzťahy k rekreačným cieľom súvisiacim s medzinárodnou cyklistickou trasou pozdĺž Dunaja,
- vzťahy k rekreačným cieľom súvisiacim s regionálnou cyklistickou trasou pozdĺž Malého Dunaja.

V blízkosti riešeného územia sa nachádza v súčasnosti najdôležitejšia cyklistická trasa na Slovensku, Podunajská cykloturistická cesta, ktorá má veľký medzinárodný význam.

Letisko s verejnou prepravou osôb a nákladov sa nachádza v 55 km vzdialenosti, v Bratislave.

Najbližší prístav na Dunaji sa nachádza v Gabčíkove (18 km).

Zásobovanie pitnou a úžitkovou vodou

Obec má vybudovaný verejný vodovod. Obec je zásobovaná kvalitnou pitnou vodou z blízkeho vodného zdroja (z ktorého sú zásobované mnohé okolité obce ako aj mesto Dunajská Streda).

Kanalizácia a čistenie odpadovej vody

V obvode Dunajská Streda je veľmi dôležitou prioritou odkanalizovanie Žitného ostrova ako celku, vyčistenie zachytených odpadových vôd a ich odvedenie do vhodného recipientu (PHSR TTSK, 2003).

Verejná kanalizačná sieť v obci nie je vybudovaná, odpadové vody sú odvádzané do žump a septikov, čo sa potom vyváža fekálnymi vozidlami na najbližšiu ČOV (obec Jahodná). Do roku 2008 sa plánuje výstavba kanalizácie a napojenie tohto kanalizačného systému na ČOV v obci Jahodná.

Dažďové vody z komunikácií, z nehnuteľností a zo spevnených plôch sú odvádzané jestvujúcimi prístavnými odvodňovacími rigolmi.

Zásobovanie elektrickou energiou

V súčasnosti obec je zásobovaná elektrickou energiou na dobrej úrovni, výkon transformátorov vyhovuje súčasným požiadavkám obce.

Zásobovanie plynom

Obec je plno plynofikovaná. Zdrojovým plynovodom pre zásobovanie obce je diaľkový VTL plynovod Bratislava-Dunajská Streda-Komárno.

V prípade výstavby nových rodinných domov, objektov občianskej vybavenosti je možnosť predĺženia plynových rozvodov k týmto objektom. Možno konštatovať, že podstatná časť tepla pre účely vykurovania, varenia a prípravy TUV objektov bytových aj nebytových, sa vzhľadom na svoju všestrannú výhodnosť, získava spaľovaním zemného plynu.

Telekomunikácie

Rozvoj telekomunikácií za posledné desaťročie zaznamenal výrazný kvantitatívny i kvalitatívny rast, predstihujúci mnohonásobne rozvoj ostatných odvetví technickej infraštruktúry. Je to jednak prestavbou a rekonštrukciou pevnej telefónnej siete a ústrední, ale hlavne rozvojom mobilných telefónnych systémov a ich plošného uplatnenia a rozvojom internetovej siete.

V obci sa nachádza 1 verejný telefónny automat od Slovak Telecom a.s..

Obec má dobré GSM pokrytie len od mobilného operátora Orange a.s..

V súčasnosti je potrebné venovať pozornosť i rozširujúcim sa informačným sieťam. Internetová gramotnosť v obci je nízka, preto treba podporovať investície na zabezpečenie prístupu k širokopásmovému internetu v každej domácnosti obce.

Verejné osvetlenie

Verejné osvetlenie je riešené inštalovaním výbojkových svietidiel na jestvujúcich elektrických betónových stĺpoch, staré svietidlá (o intenzite 125 W, 250 W) sú priebežne vymieňané za nové, úspornejšie.

A7. Hospodársko-ekonomický potenciál obce

Ekonomický potenciál obce (ako aj jej mikropriestoru) je nižší ako priemer Slovenska (čo naznačovali aj ukazovatele ako priemerná mesačná nominálna mzda, miera nezamestnanosti a pod. v predchádzajúcich kapitolách). Vývoj hospodárstva obce (ako aj susedných území) za posledné roky možno charakterizovať ako veľmi neuspokojivý.

Záujmový región patrí do kategórie priemyselno-poľnohospodárskych regiónov SR. Z pohľadu makroekonomickej štruktúry rozhodujúce postavenie má poľnohospodárstvo a elektrotechnický priemysel - odvetvia nenáročné na kvalifikačnú úroveň pracovnej sily.

A7.1. Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárstvo je najrozšírenejšou aktivitou v záujmovom území. Celková výmera poľnohospodárskeho pôdneho fondu v obci je 354,6 ha, čo predstavuje 77,5% z jej celkovej výmery. O intenzívnej poľnohospodárskej výrobe svedčí aj vysoký podiel poľnohospodárskej pôdy využívannej ako orná pôda – 96,7%.

Tab. 40: Štruktúra poľnohospodárskeho pôdneho fondu v obci (v m²)

Obec	Celková výmera v m ²	Orná pôda	Chmeľnice	Vinice	Záhrady	Ovocné sady	Trvalé trávne porasty	Výmera v m ² pre poľnohospodársku pôdu
DUNAJSKÝ KLÁTOV	4573660	3075102	0	186513	171021	17189	96252	3546077

Prameň: VUGK, 2004

V transformačnom procese novozaložené subjekty uprednostnili v podmienkach vysokej rizikovosti poľnohospodárskej výroby najmä právne formy s nižšou mierou osobnej zodpovednosti za záväzky podniku, rozhodujúca väčšina účastníkov poľnohospodárskej produkcie je aktívna v právnej forme spol. s r.o.. Najvýznamnejšie podniky zaoberajúce agročinnosťou sú: Agro PM s.r.o., AgroStar Slovakia s.r.o., Agrotrade s.r.o., Dunaj-Globus s.r.o. a Coagro – Dunajský Klátov a.s.. Registrované fyzické osoby podnikajú zvyčajne v právnej forme samostatne hospodáriaci roľníci.

Rastlinná produkcia je výrazne ovplyvňovaná produkčným potenciálom pôd. Záujmový región patrí do vysokoprodukčnej poľnohospodárskej oblasti Slovenska, dobré prírodné a klimatické podmienky územia vytvorili predpoklady pre pestovanie takmer všetkých poľnohospodárskych plodín.

Rastlinná výroba regiónu sa zameriava prevažne na výrobu obilnín (najviac sa pestujú pšenica ozimná a jarná, sladovnícky jačmeň, kukurica na siláž a krmivo), ktoré zaberajú plochu tradične viac ako 2/3 ornej pôdy. Ďalšími významnými komoditami sú olejiny (repka olejná, slnečnica), cukrová repa a ďateliny.

K významným plodinám regiónu, pestovaným aj na ornej pôde aj v záhradách, patria zeleniny. Najviac sa pestujú uhorky, paprika, paradajky a kapusta. Pestovanie zelenín prebieha sčasti vo fóliovníkoch. V obci Dunajský Klátov pestovanie melónov, či cukrových alebo vodových, má veľkú tradíciu.

Živočišná výroba je druhou základnou časťou poľnohospodárskej výroby, ktorej prvoradou úlohou je produkcia živočišných výrobkov pre spotrebu obyvateľstva ako aj poskytovanie ďalších surovín pre priemyselnú výrobu.

Nosným programom živočíšnej výroby záujmového územia bol v minulosti chov ošípaných, avšak v súčasnosti ich stav výrazne poklesol.

Poklesom stavov hospodárskych zvierat sa postupne znižujú aj pásma hygienickej ochrany voči obytnej zóne, ktoré by však bolo potrebné znižovať nie poklesom stavov, ale vylepšovaním technológie a celkového usporiadania fariem živočíšnej výroby.

V obci (ako i v jej mikropriestore) tradične veľký význam má chov ošípaných a hydiny v prídomových hospodárstvach. Vo väčšine domácností sa chovajú ošípané pre vlastnú konzumáciu; ale sú aj také domácnosti, kde sa ošípané chovajú za účelom predaja na bitúnok (alebo sa chovajú prasnice s cieľom produkcie prasiatok). Chov hydiny v prídomových hospodárstvach je orientovaný hlavne na sliepky, kačice, morky a na produkciu vajec.

V obci veľkú tradíciu má aj chov koní, čo automaticky vytvára veľmi dobré podmienky pre ich využitie v rámci agroturistiky.

Všetky opatrenia v rastlinnej a živočíšnej výrobe sa musia smerovať k tomu, aby sa dosiahla primeraná rentabilita výroby, za dodržania pravidiel ochrany vôd, pôdy a ovzdušia. Z ekologického hľadiska je dôležité podstatné obmedzenie používania anorganických hnojív a chemických prípravkov na ochranu rastlín. V rastlinnej výrobe sa i do budúcnosti predpokladá zachovanie jej intenzity s podmienkou udržiavania ekologickej stability poľnohospodárskej krajiny.

Záväzná časť územného plánu veľkého územného celku Trnavský kraj v oblasti poľnohospodárskej výroby navrhuje medzi inými v záujmovom priestore:

- rešpektovať pri ďalšom urbanistickom rozvoji územia poľnohospodársky pôdny fond ako jeden z limitujúcich faktorov tohto rozvoja (5.1),
- zabezpečiť protieróznú ochranu poľnohospodárskeho pôdneho fondu prvkami vegetácie v rámci riešenia projektov pozemkových úprav a agrotechnickými opatreniami zameranými na optimalizáciu štruktúry pestovaných plodín (5.3),
- rešpektovať pri návrhu reštrukturalizácie poľnohospodárskej produkcie vyhlásenú Chránenú vodohospodársku oblasť Žitný ostrov reguláciou používania chemických prostriedkov a reguláciou kapacity produkčných chovov (5.4),
- podporovať alternatívne poľnohospodárstvo na chránených územiach, v pásmach hygienickej ochrany a na územiach začlenených do územného systému ekologickej stability (5.5).

Obec (ako aj jej mikropriestor) poskytuje výborné možnosti pre poľovníkov prakticky na celom svojom území, kde vďaka ochrane a cieľavedomej starostlivosti žije široká škála poľovnej zvere (srnec, zajac, bažant).

Dávnej tradícii sa v okolí obce teší rybárstvo (na rieke Malý Dunaj), ktoré tvorí doplnkovú časť odvetvia pôdohospodárstva. Podmienky ochrany, chovu a lovu rýb a ostatných vodných organizmov tak, aby priamo alebo prostredníctvom ekologických väzieb nedochádzalo k narušeniu vodných ekosystémov a k ohrozeniu genofondu rýb, upravuje zákon č. 130/2002 Z.z., v znení neskorších predpisov. Slovenský rybársky zväz oficiálne vyznačuje v príľahlej časti Malého Dunaja jeden rybársky revír – kaprový revír s názvom Malý Dunaj č. 3 (kaprové vody sú vody, ktoré svojím charakterom a kvalitou vytvárajú prostredie pre život predovšetkým takých druhov rýb, akými sú kapor sazan (*Cyprinus carpio* – divá forma), kapor rybníčný (*Cyprinus carpio* – zdomácnená forma), štika severná (*Esox lucius*), zubáč veľkouústy (*Stizostedion lucioperca*), sumec veľký (*Silurus glanis*) a úhor európsky (*Anguilla anguilla*); významné sprievodné druhy rýb sú hlavátka podunajská (*Hucho hucho*),

podustva severná (*Chondrostoma nasus*), mrena severná (*Barbus barbus*), jalec hlavatý (*Leuciscus cephalus*) a jalec maloústy (*Leuciscus leuciscus*)).

Predmetné územie patrí k málo lesnatým územiám SR, lesnatosť k.ú. obce je len 5,6%-ná. Nízka lesnatosť k.ú. obce (výmera lesného pôdneho fondu je 25,5 ha) je dôsledkom nížinnej polohy územia, kde maximum pôdy je intenzívne využívané na poľnohospodársku výrobu. Cieľom lesného hospodárstva je zachovať a rozmnožovať jeho pôvodnosť a zabezpečovať ekologickú rovnováhu a chrániť ho pred antropizáciou.

Záväzná časť územného plánu veľkého územného celku Trnavský kraj v oblasti lesného hospodárstva navrhuje medzi inými v záujmovom priestore:

- rozširovať výmeru lesného pôdneho fondu o pozemky porastené lesnými drevinami, evidované v katastri nehnuteľností v druhu poľnohospodárska pôda (6.2),
- vytvárať územno-technické predpoklady na zachovanie stability lesných porastov lužných stanovišť, zabrániť neodborným zásahom do hydrologických pomerov, pred každým plánovaným zásahom posúdiť jeho vplyv na hydrologické pomery vzhľadom na protipovodňové opatrenia (6.6),
- pri úprave pozemkov riešiť ochranu poľnohospodárskej pôdy pred veternou eróziou sústavou vetrolamov v nadväznosti na prvky územného systému ekologickej stability (6.7).

A7.2. Priemysel

Rozvoj priemyslu v širšom regióne (v okrese/obvode Dunajská Streda) je v podstate spojený s realizáciou programu industrializácie zo 60-tych rokov, ktorého cieľom bolo vybudovanie priemyselnej základne v dovtedy ekonomicky slabo rozvinutých a prevažne poľnohospodársky orientovaných oblastiach. Okrem spoločensko-politických faktorov sa v lokalizácii priemyslu v danom regióne uplatnili aj ďalšie faktory, a to hlavne dostatok pracovnej sily a čiastočne ekonomicko-geografická poloha.

Priemyselná výroba obce je veľmi slabá, toto odvetvie zastupujú predovšetkým samostatne zárobkovo činné osoby so svojimi domácimi aktivitami ako stolárstvo, tesárstvo a sklenárstvo. Špeciálnym výrobným profilom sa vyznačuje firma Provimi Pet Food SK s.r.o., ktorá sa zaoberá výrobou sušených kŕmnych zmesí pre domáce zvieratá (podnik reprezentuje zahraničný, holandský kapitál).

V obci by bolo možné zriadiť sušiarne, mraziarne, baliarne alebo konzervárne pre ovocie a zeleninu v rámci využitia miestnych špecialít na výrobu zaujímavých výrobkov chýbajúcich na trhu.

Medzi základné ciele obce z hľadiska riešenia rozvoja priemyselnej výroby patrí:

- vytváranie podmienok pre rozvoj hospodárskych aktivít obce, pre tvorbu nových pracovných príležitostí a rozvoj zamestnanosti na území obce, predovšetkým pre miestne pracovné sily,
- vzhľadom na skutočnosť, že obec leží v CHVO a v k.ú. obce sa nachádzajú najúrodnejšie pôdy je potrebné sa orientovať na výrobu bez negatívnych účinkov na životné prostredie, využívanie jestvujúcich areálov formou intenzifikácie ich územia a efektívnym využitím jestvujúceho objektového fondu,

- preferovanie a profilovanie hospodárskej základne pre rozvoj malého a stredného podnikania.

V rámci plánovaného priemyselného areálu je potrebné preferovať (aj vo väzbe na CHVO Žitný ostrov):

- rozvoj výrobných firiem s menším počtom pracovníkov, ktoré sú adaptabilnejšie v podmienkach trhového hospodárstva, rozvoj súkromného sektora,
- rozvoj priemyselných odvetví nenáročných na energetické vstupy a suroviny (elektrotechnický, polygrafický),
- rozvoj priemyselných odvetví bez negatívnych účinkov na životné prostredie (pod obcou sú významné zdroje kvalitnej podzemnej vody).

A7.3. Trhové služby, maloobchod

Škála poskytovaných trhových služieb v obci je úzka a aj tie sa vo väčšine prípadov rozvíjajú na základe živnostenských oprávnení a v prevažnej miere v priestoroch rodinných domov a garáží (prípadne vo vyčlenených priestoroch pre tento účel). V obci sa nachádzajú služby ako výkup zeleniny, oprava zbraní, oprava a servis motorových vozidiel, maliarske práce, upratovacie služby, cestná a nákladná doprava, oprava elektrospotrebičov.

Zo služieb poskytovaných v obci je výnimočná hipporehabilitácia, čo je špeciálno-pohybová terapeutická disciplína, kde kôň slúži ako živý cvičebný nástroj. Kôň je zdrojom impulzov, pohybuje sa s pacientom spôsobom podobným ľudskej chôdzi. Vplyvom spomenutých impulzov dochádza k uvoľneniu svalového napätia, odbúravajú sa patologické pohybové stereotypy pacienta, harmonizuje sa celková svalová koordinácia, podporuje sa vzpriamené držanie tela a hlavy, a taktiež sa cvičí rovnováha. K tomu sa pridáva aj silné pôsobenie emócií, stúpa sebavedomie postihnutého a pri chronických pacientoch unavených dlhotrvajúcim cvičením v telocvični vzbudzuje novú nádej a chuť do ďalšej liečby. Je určená pre určité ochorenia a poškodenia oporného a pohybového aparátu, centrálného a periférneho nervového systému. Táto služba je poskytnutá na Czajlik ranče (ranč na návrh nemocnice pravidelne navštevujú choré deti - deti, ktoré prekonali obrnu).

V obci sa nachádza 1 pohostinstvo. Napriek malej veľkosti obce, obec ponúka aj stravovacie aj ubytovacie služby na vysokej úrovni v novostavanom penzióne Hubert. Ďalšie ubytovacie a reštauračné možnosti (agroturistická ubytovňa + kemping) budú zriadené v r. 2005-2006.

Záverečnú časť pohybu materiálnych produktov na ich ceste od výroby k spotrebe zabezpečuje maloobchod, ktorého cieľom je predaj vyrobených tovarov spotrebiteľom. Sieť maloobchodných predajní predstavujú 2 predajne potravín. V obci sa nachádza aj 1 predajňa farieb.

Priemerný obrat maloobchodov na jedného obyvateľa je veľmi nízky (je hlboko pod celoslovenským priemerom), čo je dôvodom nízkych finančných príjmov tunajšieho obyvateľstva.

A7.4. Podnikateľská aktivita

K 31.12.2003 v obci bolo 46 aktívnych podnikateľských subjektov (právnických a fyz. osôb).

Z celkového počtu podnikateľských subjektov v obci vyše 80% tvoria fyzické osoby (FO). Podnikateľská aktivita vyjadrená podielom fyzických a právnických osôb (PO) na celkovom počte obyvateľstva je relatívne dobrá. Rozhodujúca väčšina podnikateľov vyvíja svoju činnosť v poľnohospodárstve a v obchode.

Z pohľadu zamestnanosti efektívna by bola podpora aktivít vykonávaných FO v rámci živnostenského podnikania. Počet evidovaných FO v záujmovom území stagnuje v poslednom období, čo je dôsledok iba formálnej podpory malého a stredného podnikania, nízkej finančnej pomoci štátu a nedostatkov v legislatíve.

Tab. 41: Štruktúra aktívnych právnických a fyz. osôb podľa druhu vlastníctva k 31.12.2003 (počet)

Obec	Zatiaľ nezistené	Medzinár. s prevažujúcim verej. sektorom	Súkrom. tuzemské	Družstevné	Štátne	Vlastníctvo územ. samosprávy	Vlast. združení, polit. strán a cirkví	Zahraničné	Medzinár. sprevaž. súkrom. sektorom	Zmiešané (kombinácia 1 až 8)	SPOLU
Dunajský Klátov	0	0	44	0	0	1	2	1	1	0	49

Prameň: Register ekonomických subjektov SR, 2004

Tab. 42: Štruktúra aktívnych právnických a fyz. osôb podľa formy podnikania (počet)

Obec	Živnostník	Živnostník v OR	SHR roľník	FO-slob. povolanie	Živ. a SHR roľník	Živ. a sl. povolanie	Ver. obch. spol.	Spol. s r.o.	Neinv. fond	Akc. spol.	Družstvo	Rozpočt. org.	Zahranič. osoba, fyzická	Združenie (zväz, spolok)	Cirkev. org.	Org. jednotka združenia	Obec, mesto	SPOLU
Dunajský Klátov	26	0	5	0	5	0	0	6	0	1	0	0	0	1	0	1	1	46

Tab. 43: Štruktúra aktívnych právnických a fyz. osôb podľa OKEČ v mikroregióne k 31.12.2003 (počet) – I.

Obec	Poľnoh., poľov. a služby	Lesníctvo, ťaž. dreva a súvis. služby	Výr. potrav. a nápojov	Textil. výr.	Odev. výr.	Drevár. výr.	Vydavateľ. a tlač	Výr. z gumy a plastov	Výr. ostat. nekov. výr.	Výr. kov. konštr.	Výr. strojov	Výr. el. stroj.	Výr. zdravot. a opt. str.	Výr. nábytku	Stavební	Predaj a údrž. mot. voz. a predaj pohon. látok
Dunajský Klátov	8	0	1	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	7	6

Prameň: Register ekonomických subjektov SR, 2004

Tab. 44: Štruktúra aktívnych právnických a fyz. osôb podľa OKEČ k 31.12.2003 (počet) – II.

Obec	Veľkoobchod	Maloobchod	Hotely a rešt.	Pozem. doprava	Peňažníctvo	Čin.v oblasti nehnut.	Prenájom strojov	Počítač. činn.	Iné obch.služby	Verej.správa	Školstvo	Zdravotníctvo	Čistenie odpad. vôd, likv. odpadov	Činnosti člen. organiz.	Rekreač.kult. a šport. činn.	Ostat. služby
Dunajský Klátov	5	4	2	2	0	3	1	0	3	1	0	0	0	1	2	0

Prameň: Register ekonomických subjektov SR, 2004

A7.5. Cestovný ruch

Cestovný ruch je interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na jeho realizácii sa podieľa mnoho ďalších oblastí ako sú poľnohospodárstvo, priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Predstavuje komplex vzťahov a javov, ktoré výrazne prispievajú k tvorbe pracovných miest, navyše investičné náklady na pracovné miesta sú nižšie než v priemysle.

Národný program rozvoja cestovného ruchu SR na základe zhodnotenia ponukovej stránky územia a jeho vybavenosti a posúdenia dlhodobých vývojových tendencií dopytu v cestovnom ruchu navrhuje rozvíjať nasledovné nosné formy cestovného ruchu: **a)** Letná rekreácia, pri vodných plochách založená na kúpaní a vodných športoch, hobby turizmus, cykloturizmus, rôzne alternatívne tzv. soft formy cestovného ruchu, poľovnícky cestovný ruch, rôzne športy. **b)** Mestský a kultúrny cestovný ruch. **c)** Zdravotný cestovný ruch v jeho klasickej liečebnej podobe, ktorý je potrebné zachovať a popritom rozvíjať zdravotný cestovný ruch (relax, fitnes, prevencia, skrášľovanie, kondícia), ktorý začína prudko rásť prakticky v celosvetovom rozsahu. **d)** Vidiecky cestovný ruch a agroturistika. **e)** Doplnkové formy cestovného ruchu.

Na základe hore uvedenej klasifikácie nosných foriem cestovného ruchu Slovenska obec Dunajský Klátov má reálny potenciál predovšetkým pre rozvoj vidieckej turistiky vrátane agroturistiky (ktorá je forma vidieckej turistiky poskytovaná podnikateľmi v poľnohospodárskej výrobe a slúži im ako dodatočný alebo ďalší finančný zdroj k udržaniu alebo rozšíreniu hlavného podnikateľského programu). Tieto aktivity sú bezprostredne späté s prírodou, krajinou a vidieckym prostredím, prispievajú k celkovému rozvoju obce (i jej mikropriestoru) najmä tým, že umožňujú zhodnotiť danosti vidieckeho prostredia (rozptýlené majerské osídlenie), a to i pri pomerne nízkej finančnej náročnosti, vytvoria nové pracovné príležitosti, napomáhajú obnove a rozvoju obce, vytvárajú predpoklad pre prepojenie vidieckeho cestovného ruchu s poľnohospodárstvom najmä cez zhodnocovanie produktov RV a ŽV pri poskytovaní základných, ale aj doplnkových služieb.

Cez vidiecky turizmus sa do procesu turizmu a rekreácie zapája vidiecke osídlenie, a to:

- zabezpečením vybavenosti a služieb pre CR priamo v obciach,
- zabezpečením rekreačného pobytu v obciach a osadách, pričom tieto môžu získať aj funkciu rekreačného útvaru,
- poznávaním vidieckeho spôsobu života až aktívnou prácou v rámci tzv. agroturistiky.

V obci turisticky najhodnotnejšie sú nasledovné lokality:

- vodný mlyn na brehu Klátovského ramena, ktorý patrí medzi anglo-americké typy mlynov; terajšiu stavebnú úpravu získal pri prestavbe v roku 1920, posledným majiteľom bol Michal Cséfalvay; mlyn bol v prevádzke až do roku 1941 – v súčasnosti slúži ako stála expozícia vodného mlynárstva (je súčasťou Žitnoostrovneho múzea v Dun. Strede), je chránená technická pamiatka, charakter expozície - vystavené je pôvodné technické zariadenie mlyna; mlyn je prevádzkyschopný,
- NPR Klátovské rameno,
- malé lesíky pozdĺž vodných tokov a ciest.

V obci veľký potenciál pre CR predstavuje aj tradičná ľudová kultúra ako ľudové zvyky, spevy a tance.

V záujmovom regióne okrem vyššie uvedených foriem cestovného ruchu veľmi dobré sú aj predpoklady pre kulinársku turistiku - návštevníkov môže prilákať aj vychýrenou maďarskou a slovenskou kuchyňou. Kuchyňa obce (ako i jej mikropriestoru), ktorá je vzácnou zmesou tradícií a kultúr (ktoré sa na tomto území dlhodobo dotvárali), je oddávna založená na troch princípoch: vynikajúca kvalita surovín, generáciami k dokonalosti dopracované tradičné receptúry a dostatok času a poctivosti pri príprave jedál (varenie je doteraz v mnohých rodinách láskyplným obradom).

V záujmovom území veľkú tradíciu majú aj hody, jarmoky, trhy, fašiangové slávnosti – tieto každoročne organizované kultúrne podujatia tiež predstavujú zaujímavý turistický produkt.

V mikropriestore obce sú pre cykloturistiku veľmi dobré podmienky vzhľadom na nížinný terén a pomerne menšiu dopravnú frekvenciu na miestnych cestách.

V mikropriestore obce jazdectvo má dlhoročnú tradíciu, od roku 1994 v obci sa pravidelne konajú jazdecké preteky, ktoré priťahujú návštevníkov i zo zahraničia (v propagácii tohto športu zohráva veľký význam Czajlik Ranch).

Súčasná úroveň navštevovanosti obce je nízka, cestovný ruch v súčasnosti zatiaľ má len malý merateľný význam - avšak v obci sa už nachádza významné zariadenie zo služieb cestovného ruchu: penzión Hubert (ubytovanie pre 50 osôb, reštaurácia), pričom ďalšie agroturistické zariadenie bude postavené v r. 2005-2006 v hodnote 24 mil. Sk (investorom je Czajlik Ranch, súčasťou zariadenia bude jeden penzión pre 20 osôb, reštaurácia, jazdecká škola, kemping, jazdecké dráhy + tribúna).

V blízkej budúcnosti prvoradou úlohou pre rozvoj cestovného ruchu v obci bude potrebné rozvíjať kvalitnú propagáciu a marketingové aktivity produktov (propagácia obce je už realizovaný pohľadnicami ako aj webovou stránkou obce) a tak zabezpečovať efektívne využitie už existujúcich ako aj plánovaných služieb cestovného ruchu.

V ďalšom rozvoji rekreačnej funkcie obce veľké rezervy predstavujú:

- NPR Klátovské rameno,
- cyklistická cesta Gabčíkovo-Dunajská Streda-Malé Dvorníky-Dunajský Klátov-Jahodná-Tomašíkovo,
- blízko tečúca rieka Malý Dunaj (Územný plán veľkého územného celku Trnavský kraj navrhuje vytváranie rekreačného krajinného celku pozdĺž Malého Dunaja),
- geotermálny vrt umožňujúci výstavbu termálneho kúpaliska,
- plánované jazdecké agroturistické centrum na území s rozlohou 5 ha pri Klátovskom ramene.

Vyššie uvedené rozvojové programy sa nadviažu na Záväznú časť územného plánu veľkého územného celku Trnavský kraj, ktorá v oblasti rekreácie a turistiky navrhuje medzi inými:

- podporovať a prednostne rozvíjať ťažiskové oblasti rekreácie, ktoré majú pre rozvoj v danom území najlepšie predpoklady - pobyt pri vode (na báze vodných plôch, tokov a geotermálnych prameňov), tranzitnú, poznávaciu, vidiecku, vodnú a cyklistickú turistiku (2.1),
- usmerňovať tvorbu funkčno-priestorového systému na vytváranie súvislejších rekreačných území, tzv. rekreačnokrajinných celkov (2.2),

- vytvoriť rekreačný pás pozdĺž Malého Dunaja (vhodného pre rekreačnú plavbu s vodáckymi základňami a vhodnými plochami ako výletné miesta, pre pešiu turistiku a cykloturistiku) (2.2.2),
- podporovať rozvoj bodových lokalít v poľnohospodárskej krajine, predovšetkým areály termálnych kúpalísk a vodné plochy (2.3),
- prepojiť rekreačnú turistiku s poznávacou turistikou (2.4),
- prednostne rozvíjať najvýznamnejšie rekreačné priestory medzinárodného a regionálneho významu (2.5),
- zabezpečiť na hlavných tranzitných turistických trasách potrebnú obslužnú vybavenosť a napojenie na blízke rekreačné a turistické ciele (2.6),
- vytvoriť podmienky na rozvoj vidieckej turistiky a agroturistiky (2.7),
- lokalizovať potrebnú vybavenosť do obcí ležiacich v blízkosti rekreačných cieľov; do voľnej krajiny umiestňovať len vybavenosť, ktorá sa viaže bezprostredne na uskutočňovanie činností závislých od prírodných daností (2.8).

Územný plán veľkého územného celku Trnavský kraj navrhuje vytváranie súvislejších rekreačných území - rekreačných krajinných celkov (RKC) po celom území kraja, ktoré by pozostávali z viacerých na seba funkčne a územne nadväzujúcich priestorov a útvarov. Ich tvorba je možná najmä pozdĺž vodných tokov a vodných plôch a v horskej krajine.

V danom regióne môže ísť o RKC pozdĺž Malého Dunaja so strediskom v susednej obci Jahodná - vhodný pre rekreačnú plavbu, pobyt pri vode.

Územný plán veľkého územného celku Trnavský kraj uvádza nasledovné princípy rozvoja procesu rekreácie a cestovného ruchu v záujmovom mikroregióne:

- rozvíjať sieť termálnych kúpalísk, dobudovaním jestvujúcich, prípravou ďalších,
- pripraviť z turistického hľadiska pás pozdĺž Malého Dunaja,
- rozvíjať vidiecky turizmus vrátane formy agroturistiky v rámci poľnohospodárskych družstiev a gazdovských dvorov,
- vytvoriť sieť cykloturistických trás, odvíjajúcich sa z medzinárodnej podunajskej trasy krížom cez poľnohospodársku krajinu, k trasám pozdĺž Malého Dunaja a Váhu,
- zabezpečiť cestné tranzitné trasy vybavenosťou,
- zabezpečiť pre vodnú turistiku, na športovej aj rekreačnej úrovni, vodácke základne a prístaviská pre individuálne plavidlá, a to na toku Malého Dunaja.

A8. Občianska vybavenosť obce

Sociálnu infraštruktúru a občiansku vybavenosť v obci charakterizujú zariadenia v oblasti kultúry a administratívy, športové zariadenia, školské a sociálne zariadenia.

Vybavenosť obce službami je rozmanitá a ich účel závisí od ľudských zdrojov, tradícií, podmienok a špecifických daností okolitého mikropriestoru.

Administratíva, pošta, bankovníctvo

Zariadenia miestnej administratívy a správy sú zastúpené obecným úradom, ktorý je lokalizovaný v centre obci.

Komplexné poštové služby pre obyvateľov obce sú zabezpečené poštovým úradom zo susednej obce Jahodná.

Stavebné povolenia v obci sa vydávajú na Spoločnom stavebnom úrade v meste Dunajská Streda.

Zariadenia peňažných služieb v obci sa nenachádzajú, najbližšie sú lokalizované v meste Dunajská Streda.

Obec má požiarnu zbrojnicu, v obci funguje dobrovoľný hasičský zbor.

Školstvo

Jediným školským zariadením obce je materská škola s vyuč. jaz. maď., ktorú v školskom roku 2004/2005 navštevovalo 6 detí. Počet detí v MŠ má klesajúci trend v súvislosti s nízkou natalitou. Plánované oživenie hospodárstva ako aj rozvoj výstavby bytov v obci však pravdepodobne vyvoláva zmeny v demografickom správaní obyvateľstva - vyvoláva mierny nárast natality, čo sa potom od roku 2009 môže prejavíť vo zvýšenom počte detí v MŠ (reálne je okolo 14 detí).

Tab. 45: Vývoj počtu detí v MŠ 1994-2004

1994 / 5	1995 / 6	1996 / 7	1997 / 8	1998 / 9	1999 / 0	2000 / 1	2001 / 2	2002 / 3	2003 / 4	2004 / 5.
14	10	12	10	15	11	11	9	9	9	6

Prameň: Obecný úrad

Základná školská dochádzka pre deti je zabezpečená vo väčšej miere v susednej obci Jahodná (niekoľko detí navštevuje základnú školu v blízkom meste Dunajská Streda).

Zdravotníctvo

Zariadenia zdravotníctva sa nenachádzajú v obci, primárne zdravotnícke služby obyvateľom obce sú zabezpečené v susednej obci Jahodná, nemocničné zdravotnícke služby sú zabezpečené v obvodnom centre Dunajská Streda.

Kultúrne, športové a ostatné zariadenia

Obec má rekonštruovaný kultúrny dom (má spoločnú budovu s obecným úradom), ktorý je strediskom kultúrneho života (počet miest na sedenie je 100). Obec má aj obecnú knižnicu, nachádza sa v nej takmer 3500 kníh.

Zariadenia pre športovú klubovú činnosť celosídelného významu v súčasnosti predstavujú nasledovné športové areály: futbalové ihrisko, tenisové ihriská (kryté aj otvorené) a jazdecký areál. V blízkej budúcnosti sa ráta s rozšírením služieb pre fanúšikov jazdeckého športu.

Okrem vyššie uvedených zariadení občianskej vybavenosti v obci sa nachádza aj 1 cintorín, 1 dom smútku a 1 kostol.

V centre obce by bola potrebná vybudovať oddychovú zónu (park s lavičkami).

Mimovládne organizácie a občianske združenia

Mimovládne organizácie, občianske združenia a ďalšie formy neziskových združení sú dôležitou súčasťou občianskej spoločnosti, so svojimi činnosťami prispievajú k výraznému zlepšeniu kvality života.

Podmienky vzniku a právne postavenie občianskych združení upravuje zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov, v znení neskorších predpisov.

Rovnako významnú spoločenskú funkciu zabezpečujú aj neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, nadácie a neinvestičné fondy.

Založenie, vznik, zrušenie, zánik, postavenie orgánov a hospodárenie neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby upravuje zákon č. 213/1997 Z.z., v znení neskorších predpisov.

Nadácia je účelové združenie majetku, ktorý slúži na podporu verejnoprospešného účelu. Postavenie a právne pomery nadácií a vytváranie nadačných fondov upravuje zákon č. 34/2002 Z.z., v znení neskorších predpisov.

Neinvestičný fond je neziskovou právnickou osobou, ktorá združuje peňažné prostriedky určené na plnenie všeobecne prospešného účelu alebo individuálne určenej humanitnej pomoci pre jednotlivca alebo pre skupinu osôb, ktoré sa ocitli v ohrození života alebo potrebujú naliehavú pomoc pri postihnutí živelnou pohromou. Zriadenie, vznik, zrušenie, zánik a hospodárenie neinvestičných fondov upravuje zákon č. 147/1997 Z.z., v znení neskorších predpisov.

Spoločensky najaktívnejšími organizáciami a združeniami obce sú: základná organizácia CSEMADOK-u, športový klub AC Dunaj-Glóbus Dunajský Klátov, základná organizácia Slovenského červeného krížu (v obci je veľa darcov krvi), klub dôchodcov a dobrovoľný hasičský zbor (veľmi aktívny).

A9. Životné prostredie a odpadové hospodárstvo

Súčasný stav kvality životného prostredia záujmového regiónu je výsledkom vzájomného priestorového a časového pôsobenia stresových faktorov rôznej intenzity.

Voda

Právna starostlivosť o vodu je vymedzená v zákone č. 184/2002 Z.z. o vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (vodný zákon) s účinnosťou od 1. júna 2002. Tento zákon vytvára podmienky na všestrannú ochranu povrchových vôd a podzemných vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých krajinných ekosystémov, na zlepšenie stavu povrchových vôd a na ich účelné a hospodárne využívanie.

Voda podľa Ústavy Slovenskej republiky je vo vlastníctve štátu a na jej nakladanie podľa povahy veci je potrebné povolenie, príp. súhlas príslušného vodohospodárskeho orgánu. Zákon ochrany vodných pomerov a vodárenských zdrojov rozoznáva v územnej ochrane chránené vodohospodárske oblasti, ochranné pásma vodárenských zdrojov, citlivé oblasti, zraniteľné oblasti.

Obec, podobne ako prevažná časť obvodu Dunajská Streda, patrí k chránenej oblasti prirodzenej akumulácie vôd Žitného ostrova, ktorá bola vyhlásená nar. vlády č. 46/78 Zb. (z celkového počtu obcí – 66 – patrí k chránenej oblasti prirodzenej akumulácii vôd 58 obcí).

Vzhľadom na túto skutočnosť pri výbere lokality na zhodnocovanie alebo zneškodňovanie odpadov často dochádza k stretu záujmov ochrany prírody a odpadového hospodárstva.

Rieka Malý Dunaj patrí medzi silne znečistené toky Slovenska. Najhoršiu kvalitu vody dosahuje v skupine mikrobiologických ukazovateľov.

Tab. 46: Kvalita povrchových vôd v období 2000-2001

Tok - miesto odberu vzorky	Trieda kvality povrchových vôd a určujúce ukazovatele jednotlivých skupín					
	Kyslíkový režim	Základné fyzikálno-chemické ukazovatele	Nutrienty	Biologické ukazovatele	Mikrobiologické ukazovatele	Mikropolutanty
Malý Dunaj Jelka	II	II	III	III	IV	IV

Poznámka: Povrchové vody sú podľa kvality vody zaraďované do 5 tried kvality: *I. trieda - veľmi čistá voda, II. trieda - čistá voda, III. trieda - znečistená voda, IV. trieda - silne znečistená voda, V. trieda - veľmi silne znečistená voda*

Prameň: Slovenský hydrometeorologický ústav

Dunaj, ktorý preteká v blízkosti územia obce, patrí medzi najznečistenejšie toky Slovenska, je kontaminovaný odpadovými vodami priemyselného a komunálneho charakteru, ako aj poľnohospodárskym znečistením. Z areálovo - bodových konfliktov má najpodstatnejší význam absencia odkanalizovania (akumulácia odpadových vôd v žumpách a septikoch) a poľnohospodárska činnosť.

V období 2001-2002 na záujmovom úseku Dunaja bola kvalita vody v skupine ukazovateľov kyslíkového režimu zaradená do II. triedy kvality (čistá), v skupine základných fyzikálno-chemických ukazovateľov je kvalita vody v toku na úrovni III. triedy kvality (znečistená), v skupine biologických ukazovateľov zaradená do III.

triedy kvality (znečistená), v skupine mikrobiologických ukazovateľov zaradená do IV. triedy kvality (silne znečistená). Na základe mikropolutantov voda Dunaja na danom úseku je zaradená do IV. triedy kvality (silne znečistená), kým na základe nutrientov zaradená do III. triedy kvality.

Kvalita podzemných vôd v tejto oblasti sa pozoruje v kvartérnych sedimentoch rieky Dunaj. Zmeny režimu kolísania hladín v závislosti od hladiny v povrchovom toku patria k hlavným faktorom vplyvu zmien kvality podzemných vôd. V dôsledku vysokej priepustnosti zvodneného prostredia sa stáva problémom sekundárne znečistenie podzemných vôd poľnohospodárskou a priemyselnou výrobou, ale aj skládovanie komunálnych odpadov a znečistenie komunálnych odpadových vôd.

Katastrálne územie obce je oblasť významne ovplyvňovaná poľnohospodárskou činnosťou, vybudovaným systémom kanálovej siete a antropogénnym znečistením - hlavne priemyselného centra Dunajskej Stredy. V oblasti prevláda vápenato-hydrogénuhličitanový typ vody.

V záujmovom území vážnym problémom je aj ohrozenie a poškodenie akosti podzemných vôd vplyvmi petrochemického, chemického a strojárkeho priemyslu. V čiastkovom povodí Malého Dunaja a Čiernej Vody pôvodne veľmi kvalitné infiltrované podzemné vody sa zmenili na vody veľmi silne znečistené vplyvom odvádzania časti odpadových vôd zo Slovnaftu a.s. v Bratislave do Malého Dunaja.

Zo základných fyzikálno-chemických ukazovateľov v záujmovom priestore najčastejšie sú namerané nadlimitné koncentrácie najmä pre Fe, Mn, NO₃, NH₄, fenoly, NELUV. Zo špecifických organických látok je často prekročená koncentrácia benzopyrénu.

Ovzdušie

Zákon č. 478/2002 Zb. o ochrane ovzdušia, ktorým sa doplna zákon č. 401/1998 Z.z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení neskorších predpisov (zákon o ovzduší) upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane ovzdušia pred vnášaním znečisťujúcich látok ľudskou činnosťou a spôsobom obmedzenia následkov znečisťovania.

Z hľadiska kvality ovzdušia záujmové územie nepatrí medzi zaťaženými oblasťami, ako aj širšie územie, obvod Dunajská Streda patrí v rámci SR z hľadiska znečistenia ovzdušia k menej zaťaženým územiám (čo je dôsledok spolupôsobenia viacerých faktorov: nížinný reliéf, absencia priemyselných závodov znečisťujúcich ovzdušie). Na znečisťovaní ovzdušia sa v regióne v podstatnej miere podieľajú existujúce stacionárne zdroje znečisťovania ovzdušia a automobilová doprava, ktoré zaťažujú ovzdušie hlavne tuhými znečisťujúcimi látkami, SO_x, NO_x a CO. Najväčším znečisťovateľom ovzdušia v okrese/obvode je podnik Juhocukor, a.s. (Dunajská Streda), ďalej v blízkosti obce ešte sú to: PD Orechová Potôň, PD Topoľníky.

Rozhodujúce je znečistenie ovzdušia malými zdrojmi (lokálne kúreniská, malé prevádzky bez odlučovacích zariadení, s nekvalitným uhlím ako i zastaranými technologickými zariadeniami). Nemalý podiel na vysokej prašnosti má veterná erózia a poľnohospodárstvo. Závažné lokálne ohrozenia v znečistení ovzdušia spôsobujú v zberovej sezóne sušičky poľnohospodárskych podnikov ako i aplikácia umelých pesticídov.

V obci Dunajský Klátov sa nenachádzajú výraznejšie (stredné) zdroje znečistenia ovzdušia.

Pôda

Z hľadiska kvality pôdneho fondu prevažná časť územia disponuje najkvalitnejším pôdnym fondom Slovenska.

Pôdne pomery obce sú veľmi priaznivé pre rozvoj poľnohospodárstva, avšak s intenzívnym poľnohospodárstvom dochádza k zvyšovaniu veternej erózie. Kontaminované pôdy sa nenachádzajú v k.ú. obce. Všetky druhy pôd v rámci PPF v posledných desaťročiach dlhodobým pôsobením intenzifikačných činiteľov (nedoriešené koncovky v chovoch hospodárskych zvierat, veľkoblokový systém hospodárenia na ornej pôde, zjednodušené oševné procesy, chemizácia a mnohé ďalšie aktivity) a všeobecným zhoršovaním kvality životného prostredia utrpeli na kvalite, čiže sa znížila ich prirodzená úrodnosť.

Lesy

Základným právnym predpisom upravujúcim starostlivosť o lesy je zákon č. 61/1977 Zb. o lesoch, v znení neskorších predpisov. Podľa tohto zákona sú lesy jedným z najväčších bohatstiev Slovenska, sú jednou zo základných zložiek životného prostredia a poskytujú trvalý zdroj dreva pre priemyselné odvetvia. Lesy ovplyvňujú a zlepšujú podnebie, vodné a pôdne pomery, vytvárajú prirodzené prostredie pre mnohé druhy rastlín a živočíchov, aj ich spoločenstiev, uchovávajú prírodné krásy a sú aj zdrojom zdravia a osvieženia obyvateľstva.

V záujmovom území lesy majú veľmi malú rozlohu (lesné pozemky predstavujú plochu len 25,5 ha), aj tá malá výmera je ohrozená (znehodnocujú ich devastácie tlaky kyslých dažďov, čo spôsobuje zníženie prírastku drevnej hmoty a zhoršuje zdravotný stav lesných porastov).

Hluk a vibrácie

K negatívnym faktorom, ktoré pôsobia nepriaznivo a zhoršujú kvalitu životného prostredia, patria hluk a vibrácie. Ochrana obyvateľstva pred nadmerným hlukom a vibráciami je ošetrená zákonom č. 272/1994 Z.z. o ochrane zdravia ľudí. Prípustná hodnota hluku od roku 1997 je 60 dB pre dennú dobu a 50 dB pre nočnú dobu.

V záujmovom území najväčším zdrojom hluku je intenzívna doprava prechádzajúca obytňou zónou, najviac zaťažené hlukom sú lokality nachádzajúce sa pozdĺž dopravného ťahu II / 507.

Odpadové hospodárstvo

Základným právnym predpisom pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi je zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2001.

Účelom odpadového hospodárstva v zmysle zákona o odpadoch je predchádzať vzniku odpadov, obmedzovať ich tvorbu, znižovať nebezpečné

vlastnosti odpadov a prednostne zabezpečiť zhodnocovanie odpadov pred ich zneškodňovaním. Uvedené činnosti sú zohľadnené v „Programе odpadového hospodárstva okresu Dunajská Streda do roku 2005“, ktorý vypracoval Okresný úrad v Dunajskej Strede v r. 2002.

Infraštruktúru odpadového hospodárstva predstavujú zariadenia a objekty na nakladanie s odpadmi. Riešenie problematiky komunálneho odpadu a nový prístup k odpadom má vplyv na zlepšenie stavu životného prostredia a rast životnej úrovne obyvateľstva. Základným spôsobom zneškodňovania komunálneho odpadu je skládkovanie.

Územie okresu/obvodu Dunajská Streda je spomedzi ostatných okresov/obvodov výnimočné tým, že je v celom rozsahu hodnotené ako nevhodné pre skládkovanie odpadov. Podložené horninové prostredie je silne priepustné s vysokým stupňom ohrozenia podzemných vôd, čo kladie zvýšené nároky na budované skládky. Značná časť územia okresu/obvodu je nevhodná pre skládkovanie tiež v dôsledku legislatívnej ochrany (CHVO Žitný ostrov, PHO vodných zdrojov).

Pre obec Dunajský Klátov komplexné profesionálne služby v odpadovom hospodárstve zabezpečuje súkromná spoločnosť, ktorá zbiera komunálny odpad každý týždeň.

Vzhľadom na prevažne poľnohospodársky ráz územia (s menším podielom priemyselnej výroby) významný podiel na celkovej skladbe odpadu má odpad organického pôvodu popri samotným KO. Podstatná časť nevyužívaných odpadov sa zneškodňuje ukladaním na skládky a len menšia časť sa spaľuje. V budúcnosti by bolo vhodné zaviesť intenzívnejší separovaný zber biologicky rozložiteľných odpadov v obci.

„Program odpadového hospodárstva okresu Dunajská Streda do roku 2005“ plánuje podporovať separovaný zber hodnotiteľných odpadov tak, aby sa dosiahlo zapojenie 70% obyvateľov a množstvo separovaného odpadu v roku 2005 tvorilo 40 kg/obyvateľ za rok, triedenie komunálneho odpadu a kompostovanie biologického odpadu. Cieľom tohto kroku je :

- zníženie záťaže životného prostredia odpadmi určenými na zneškodnenie,
- zníženie obsahu škodlivín v odpade,
- zabezpečenie priemyselného využitia surovín, ktoré môžu nahradiť základné materiály a tak znížiť požiadavky na ťažbu prírodných zdrojov a energií.

V roku 2005 v obci bude zavedený komplexný separovaný zber odpadu (vrátane PET fliaš). V nasledujúcich rokoch bude potrebné zvýšiť informovanosť občanov o separovanom zbere komunálnych odpadov.

Vyššie uvedeným postupom sa dá znížiť objem skládkovaného tuhého komunálneho odpadu celkom o 40-50% (navyše predajom vytriedených druhotných surovín a kompostu je možné znížiť náklady súvisiace so skládkovaním).

V celkovom hodnotení úroveň životného prostredia je 2. stupňa, čo znamená, že je to prostredie vyhovujúce.

Územný plán veľkého územného celku Trnavský kraj v oblasti ekológie navrhuje medzi inými v záujmovom priestore:

- v miestach s intenzívnou veternou a vodnou eróziou zabezpečiť protieróznú ochranu pôdy vedením prvkov územného systému ekologickej stability (11.1),
- odstrániť skládky odpadu lokalizované na území prvkov územného systému ekologickej stability (11.2),

- revitalizovať toky upravené na kanálový typ, kompletizovať sprievodnú vegetáciu výsadbou pásu domácich druhov drevín a krovín pozdĺž tokov zvýšením podielu trávnych porastov na plochách okolitých mikrodepresií, čím vzniknú podmienky na realizáciu navrhovaných biokoridorov pozdĺž tokov (11.3),
- vhodnými technickými, biologickými, ekologickými, ekonomickými a právnymi opatreniami prinavrátiť pôvodný charakter krajiny v územiach dotknutých výraznou výstavbou (11.4),
- v lesnom hospodárstve zabezpečovať postupnú obnovu prirodzeného drevinového zloženia porastov, zabezpečovať obnovu porastov, zvyšovať podiel lesov osobitného určenia, zachovať pôvodné zvyšky klimaxových lesov (11.6),
- pre lužné lesy v oblastiach Dunaja a jeho prítokov zabezpečiť vodný režim, aby nenastalo odumieranie lesných porastov (11.7),
- regulovať rozvoj rekreácie v lokalitách tvoriacich prvky územných systémov ekologickej stability, v lesných ekosystémoch využívať rekreačný potenciál v súlade s ich únosnosťou (11.8),
- z hľadiska ochrany biodiverzity zachovať plochy s krovinovými spoločenstvami, vodnými plochami, lúkami, pieskovými presypmi a ďalšími biotopmi významnými ako genofondové lokality (11.9),
- uprednostňovať prirodzenú obnovu, dodržiavať prirodzené druhové zloženie drevín pre dané lesné typy (postupná náhrada nepôvodných drevín pôvodnými) pri obnove lesných porastov, na maximálne možnú mieru obmedziť ťažbu veľkoplošnými holorubmi (11.13),
- vysadiť lesy v nivách riek, na plochách náchylných na eróziu a pri prameništiach, zakladať trávne porasty, chrániť mokrade a zachovať prírodné depresie, spomaliť odtok vody v upravených korytách, zachovať staré ramená a meandre v okolí Malého Dunaja (11.14),
- dodržať rámcové smernice pre tvrdé lužné lesy v rámci obnovy porastov s týmto cieľovým zastúpením: 40-50% dub, 25-35% jaseň, 15-25% topoľ domáci, brest, hrab, lipa, osika, vŕba a vo zvyškoch mäkkých luhov dodržať pôvodné druhové zloženie (pôvodné druhy topoľov, osika, vŕba 100%) (11.15),
- zabezpečiť, aby sa podmáčané územia s ornou pôdou v oblasti Podunajskej roviny zmenili na trvalé trávnaté plochy, resp. aby sa nechali zarásť vlhkomilnou vegetáciou (11.17),
- usmerniť využívanie ornej pôdy v súlade s produkčným potenciálom a s ohľadom na náročnosť, vlhkosť a zrnitosť pôd, optimalizovať štruktúru pestovaných plodín v rámci osevných postupov (11.18),
- regulovať používanie chemických prostriedkov z dôvodu ochrany vodných zdrojov v oblastiach chránených krajinných oblastí (11.19),
- výrazne zvýšiť podiel nelesnej drevinnej vegetácie, ozeleniť vodné toky a kanály v oblastiach intenzívne poľnohospodársky využívané krajiny; pri realizácii postupovať v súlade s projektmi pozemkových úprav (11.20),
- zabezpečiť zladenie dopravných koridorov, sídiel a iných technických prvkov s okolitou krajinou najmä v miestach konfliktov s prvkami územného systému ekologickej stability (11.21).

A10. Rozvoj vidieka

Mikropriestor obce – na základe kritérií Európskej únie (zamestnanosť v poľnohospodárstve > 5,1 %, hustota obyvateľstva < 100/ km², miera nezamestnanosti > 10,7% - priemer za posledné tri roky) – je typickým vidieckym priestorom.

Na podporu rozvoja vidieckych obcí na Slovensku existuje viacero programov a nástrojov, z nich uvedieme tie najdôležitejšie.

Program obnovy dediny

Najrozšírenejším systémovým finančným nástrojom zamerajúcim sa na podporu rozvoja vidieckych obcí štátom na Slovensku je vládou schválené uznesenie č. 220/97, Program obnovy dediny na Slovensku (ďalej len POD). POD nesie charakteristické znaky regionálnej a štrukturálnej politiky EU (princípy partnerstva, programovania, koncentrácie, subsidiarity a transparentnosti) a jeho cieľom je, aby v rámci POD samospráva a obyvatelia dediny alebo mikroregiónu v spolupráci s odborníkmi a za finančnej pomoci z domácich a zahraničných zdrojov plánovali, projektovali a realizovali aktivity, ktoré prispievajú k zlepšeniu a skrášleniu životného prostredia s cieľom trvalého zvýšenia štandardu života na dedine so zachovaním jej špecifik. Predmet podpory z rozpočtových kapitol MŽP SR a MP SR pre financovanie POD :

1. proces tvorby "programu obnovy obce, mikroregiónu" - činnosť facilitátora a práca s obyvateľstvom (MP SR),
2. spracovanie územného plánu alebo územnoplánovacieho podkladu obce a mikroregiónu - ÚPD, ÚPP, prieskumy a rozbor, urbanistická štúdia, koncept, návrh územného plánu (MŽP SR),
3. spracovanie inej rozvojovej dokumentácie - urbanistické a architektonické štúdie časti obce, projekty verejnoprospešných stavieb a verejných priestranstiev, zlepšenia stavu životného prostredia a iné rozvojové dokumenty (MŽP SR),
4. drobné realizácie - investične nenáročné realizácie charakteru obnovy duchovného, hmotného a prírodného prostredia, rešpektujúce identitu a charakteristické typologické znaky sídla a krajiny, využitie domácich materiálov a surovín, pri ktorých možno využiť brigádnikov alebo verejnoprospešných pracovníkov (MŽP SR),
5. osвета a propagácia - informačné materiály o obci, o mikroregióne, najmä v prospech rozvoja turistiky, propagácie histórie a miestnej kultúry a Programu obnovy dediny a akcie typu výstavy, workshopy, súťaže, odborné exkurzie (MŽP SR).

Hlavným kritériom pre poskytnutie podpory je aktivita obce. Aktivitu posudzujú odborní poradcovia zo SAŽP a ARVI na základe žiadosti obce o podporu a dotazníka obce, ktorý je súčasťou žiadosti a na základe iných dostupných podkladov (napr. doterajšie aktivity obce v POD, jej spolupráca s okolitými obcami, počet MVO v obci a ich činnosť a pod.). Okrem aktivity odborníci posudzujú aj územné rozvojové potenciály obce v mikroregióne, potenciály ľudských zdrojov a ich limity. Všetky kritériá sú definované v každoročne aktualizovanej Metodike hodnotenia pre výber požiadaviek obcí a mikroregiónov. V období 1998-2003 výška priemerných dotácií

na jeden projekt pohybovala od 50000 Sk do 60000 Sk (do procesu POD sa za päť rokov zapojilo viac ako 62% všetkých obcí Slovenska).

Územné plánovanie

Územné plánovanie patrí k dôležitým nástrojom rozvoja sídiel. Územnoplánovacia dokumentácia komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, zosúladzuje záujmy a činnosti ovplyvňujúce územný rozvoj, životné prostredie a ekologickú stabilitu a ustanovuje regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania územia.

Obstarávanie územných plánov v súlade s novelami stavebného zákona č. 50/1976 Zb. patrí do kompetencie obcí. Územné plánovanie komplexne rieši funkčné využitie územia, jeho cieľom je vytvárať predpoklady k súladu výstavby a iných činností ovplyvňujúcich rozvoj obce.

Územný plán obce zatiaľ nie je vypracovaný.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

Zákon o podpore regionálneho rozvoja (č. 503/2001 Z.z.) s cieľom vytvárania komplexného systému podpory rozvoja regiónov ukladá obciam povinnosť vypracovať svoj strednodobý strategický program: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (ďalej len PHSR). PHSR má obsahovať najmä **a)** analýzu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov a prvoradých potrieb, **b)** úlohy a prvoradé potreby v rozvoji technickej infraštruktúry, sociálnej infraštruktúry, v starostlivosti o životné prostredie, vo vzdelávaní, v kultúre a v ďalších oblastiach, **c)** návrh finančného a administratívneho zabezpečenia.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce sa postupne vypracúva.

Združenia obcí

Podľa zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov, obec má právo združovať sa s inými obcami v záujme dosiahnutia spoločného prospechu. V praxi najčastejším predmetom činnosti združenia obcí sú oblasti: sociálne veci, starostlivosť o životné prostredie, miestna doprava, školstvo, kultúra a miestny cestovný ruch. Svojou činnosťou združenie obcí napomáha využiť svoj prirodzený potenciál na dosiahnutie hospodárskeho, kultúrneho a sociálneho rozvoja územia, spoločne vytvárať podmienky na plnenie úloh obcí.

Obec Dunajský Klátov aktívne spolupracuje aj s okolitými obcami z okresu/obvodu Dunajská Streda, ale aj s vzdialenejšími obcami z iných okresov/obvodov SR. V posledných rokoch sa aktívne zapojila do spolupráce s aktérmi regionálneho rozvoja zo zahraničia.

Obec Dunajský Klátov je zakladajúcim členom mikroregionálneho združenia Združenie obcí mikroregiónu Klátovské rameno – Tőkési-ág (okrem obce Dunajský Klátov jeho ďalšími členmi sú: obec Horné Mýto, obec Jahodná, obec Ohrady, obec Topoľníky, obec Trhová Hradská, obec Malé Dvorníky, obec Veľké Dvorníky). Toto mikroregionálne združenie vzniklo v roku 2004 a cieľom jeho činnosti je najmä:

- a) spolupráca v oblasti hospodárskeho a sociálneho rozvoja v oblasti cestovného ruchu,
- b) starostlivosť o životné prostredie, miestnu dopravu, oblasť školstva a kultúry,
- c) realizovanie rozvojových projektov na podporu vytvárania podmienok pre investovanie v regióne z domácich a zahraničných zdrojov,
- d) spolupráca s obyvateľmi a najmä s mládežou k výchove zachovania tradícií, zvyklostí a všeobecných ľudských hodnôt,
- e) získavanie domácich a zahraničných grantov na účely podporujúce splnenie cieľov združenia,
- f) zviditeľnenie regiónu pre potenciálnych návštevníkov a investorov doma aj v zahraničí,
- g) zaobstaranie vypracúvania regionálnych rozvojových štúdií,
- h) rozvíjanie mikroregionálnej a cezhraničnej spolupráce,
- i) spolupráca so subjektami podieľajúcimi sa na zabezpečení regionálneho rozvoja,
- j) spolupráca so zahraničnými partnerskými organizáciami a podpornými fondmi,
- k) vytváranie regionálnych informačných systémov a databáz,
- l) koordinácia aktivít v jednotlivých oblastiach regionálneho rozvoja (v prípade záujmu),
- m) využívanie obnoviteľných zdrojov – energie.

Finančné zabezpečenie podpory regionálneho rozvoja

Zákon o podpore regionálneho rozvoja (č. 503/2001 Z.z.) o finančnom zabezpečení podpory regionálneho rozvoja stanoví, že na finančné zabezpečenie podpory regionálneho rozvoja možno použiť prostriedky štátneho rozpočtu, štátnych fondov, rozpočtu samosprávnych krajov, rozpočtu obcí, prostriedky fyzických osôb, prostriedky iných právnických osôb, úvery a príspevky medzinárodných organizácií. Doplnkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja môžu byť prostriedky z fondov Európskej únie.

Príjemcovia prostriedkov z finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja môžu byť podnikateľské subjekty, obce a nimi založené právnické osoby alebo združenia obcí, samosprávne kraje a nimi zriadené právnické osoby, neziskové organizácie a iné právnické osoby, ktoré o ne požiadajú a predložia projekt, podľa ktorého sa majú uskutočniť opatrenia obsiahnuté v regionálnych operačných programoch, v sektorových operačných programoch, v programoch hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja a v programoch hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce.

Na hospodárenie s finančnými prostriedkami poskytnutými zo štátneho rozpočtu, zo štátnych fondov a z fondov Európskej únie sa vzťahujú ustanovenia osobitného predpisu (zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov). Kontrolu finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja z prostriedkov štátneho rozpočtu, štátnych fondov a fondov Európskej únie upravuje osobitný predpis (zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 440/2000 Z.z. o správach finančnej kontroly v znení zákona č. 182/2002 Z.z., zákon č. 502/2001 Z.z. o finančnej kontrole a vnútornom audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

A11. Financovanie obce, majetková a rozpočtová situácia obce

Podľa zákona č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov, obec financuje svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, dotácií zo štátneho rozpočtu a z ďalších zdrojov. Vlastné príjmy v rozsahu podľa osobitných predpisov sú a) príjmy z majetku obce a z majetku prenechaného obci do užívania (nájom), b) výnosy z miestnych daní a z miestnych poplatkov, c) podiely na daniach v správe štátu, d) výnosy z pokút uložených za priestupky, e) iné príjmy.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť návratné zdroje financovania a prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov. Na plnenie rozvojového programu obce alebo na plnenie inej úlohy, na ktorej má štát záujem, možno obci poskytnúť štátnu dotáciu. Použitie štátnej dotácie je preskúmateľné štátnym orgánom podľa osobitných predpisov.

Obci, ktorej vlastné príjmy nepostačujú na plnenie úloh samosprávy, možno poskytnúť štátnu dotáciu podľa normatívu určeného vládou. Obec môže svoje úlohy financovať aj z prostriedkov združených s inými obcami, so samosprávnymi krajmi a s inými právnickými osobami alebo fyzickými osobami.

Obec si môže na plnenie svojich úloh zriadiť mimorozpočtové peňažné fondy. Na plnenie úloh spoločných pre viac obcí alebo z iného dôvodu môžu obce zriadiť spoločný fond; správu fondu vykonáva rada fondu ustanovená obcami, ktoré fond zriadili, a to podľa dohodnutých pravidiel.

Majetok obce

Majetkom obce sú veci vo vlastníctve obce a majetkové práva obce. Majetok obce slúži na plnenie úloh obce. Majetok obce sa má zveľaďovať a zhodnocovať a vo svojej celkovej hodnote zásadne nezmenšený zachovať. Darovanie nehnuteľného majetku obce je neprípustné, ak osobitný predpis neustanovuje inak. Majetok obce možno použiť najmä na verejné účely, na podnikateľskú činnosť a na výkon samosprávy obce. Majetok obce, ktorý slúži na verejné účely (najmä pre miestne komunikácie a iné verejné priestranstvá), je verejne prístupný a možno ho obvyklým spôsobom používať, ak jeho používanie obec neobmedzila. Majetok obce a nakladanie s ním upravuje zákon č. 138/1991 Zb. o majetku obcí, v znení neskorších predpisov.

Rozpočet obce

Rozpočet obce, upravený zákonom č. 583/2004 o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, je základným nástrojom finančného hospodárenia v príslušnom rozpočtovom roku, ktorým sa riadi financovanie úloh a funkcií obce v príslušnom rozpočtovom roku. Rozpočet obce je súčasťou rozpočtu sektora verejnej správy. Rozpočtový rok je zhodný s kalendárnym rokom. Rozpočet obce vyjadruje samostatnosť hospodárenia obce. Obsahuje príjmy a výdavky, v ktorých sú vyjadrené finančné vzťahy k právnickým osobám a fyzickým osobám – podnikateľom pôsobiacim na území obce, ako aj k obyvateľom žijúcim na tomto území vyplývajúce pre ne zo zákonov a z iných všeobecne záväzných právnych predpisov, zo všeobecne záväzných nariadení obce ako aj zo zmlúv. Rozpočet obce zahŕňa aj finančné vzťahy štátu k rozpočtom obcí [a) podiely na daniach v správe štátu, b) dotácie na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy, c) ďalšie dotácie v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok].

Rozpočet obce obsahuje príjmy a výdavky spojené s činnosťou samosprávy, finančné vzťahy k štátnemu rozpočtu, k rozpočtu samosprávneho kraja a finančné vzťahy k právnickým osobám a fyzickým osobám.

Príjmy rozpočtu obce

Príjmy rozpočtu obce sú:

- a) výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu (zákon č. 582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady),
- b) nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
- c) výnosy z finančných prostriedkov obce,
- d) sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- e) dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- f) podiely na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu (zákon č. 564/2004 Z.z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov),
- g) dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
- h) ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,
- i) účelové dotácie z rozpočtu vyššieho územného celku alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov (napríklad zákon č. 369/1990 Zb., v znení neskorších predpisov),
- j) prostriedky z Európskej únie a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na konkrétny účel,
- k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj

- a) prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov,
- b) zisk z podnikateľskej činnosti,
- c) návratné zdroje financovania,
- d) združené prostriedky.

Výdavky rozpočtu obce

Z rozpočtu obce sa uhrádzajú:

- a) záväzky obce vyplývajúce z plnenia povinností ustanovených osobitnými predpismi,
- b) výdavky na výkon samosprávnych pôsobností obce podľa osobitných predpisov a na činnosť rozpočtových organizácií a príspevkových organizácií zriadených obcou,
- c) výdavky na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy podľa osobitných predpisov,
- d) výdavky spojené so správou, údržbou a zhodnocovaním majetku obce a majetku iných osôb, ktorý obec užíva na plnenie úloh podľa osobitných predpisov,
- e) záväzky vzniknuté zo spolupráce s inou obcou alebo s vyšším územným celkom, prípadne s ďalšími osobami na zabezpečenie úloh vyplývajúcich z pôsobnosti obce vrátane záväzkov vzniknutých zo spoločnej činnosti,
- f) výdavky vyplývajúce z medzinárodnej spolupráce obce,
- g) úroky z prijatých úverov, pôžičiek a návratných finančných výpomocí,

- h) výdavky súvisiace s emisiou cenných papierov vydaných obcou a na výdavky na úhradu výnosov z nich,
- i) iné výdavky ustanovené osobitnými predpismi.

Pred schválením je rozpočet obce zverejnený najmenej na 15 dní spôsobom v obci obvyklým, aby sa k nemu mohli obyvatelia obce vyjadriť; to platí aj o záverečnom účte obce, ako aj o návrhu na vyhlásenie dobrovoľnej zbierky. Prebytky rozpočtu obce možno previesť do mimorozpočtového peňažného fondu obce alebo do rozpočtu obce na ďalší kalendárny rok.

Obec vedie účtovníctvo podľa zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve, v znení neskorších predpisov. Ročnú účtovnú závierku obce overuje audítor, ako aj overuje ďalšie skutočnosti ustanovené osobitným zákonom. Postavenie rozpočtu obce, jeho tvorbu a obsah, pravidlá rozpočtového hospodárenia, tvorbu a použitie mimorozpočtových zdrojov, spôsob finančného vyrovnávania medzi obcami, vzťahy k štátnemu rozpočtu a k rozpočtu samosprávneho kraja ustanovujú osobitné zákony (zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v neskorších predpisov, zákon č. 583/2004 o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

B. SWOT analýza potenciálu rozvoja obce

Analýza rozvojového potenciálu obce formou SWOT analýzy je spracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce a dotazníkového prieskumu uskutočňovaného medzi podnikateľskými subjektmi a verejnoprospešnými organizáciami. Analýza sa dotýka 4 oblastí: **1.** Poloha, prírodné pomery, životné prostredie **2.** Ľudské zdroje, trh práce **3.** Ekonomický rozvoj **4.** Občianska vybavenosť, bytový fond, sociálna a technická infraštruktúra.

B1. Poloha, prírodné pomery, životné prostredie

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • dobrá geografická poloha vzhľadom k rozvojovým pólom Bratislava, Dunajská Streda • blízkosť štátnej hranice (Maďarsko, Rakúsko) a hraničných priechodov • výhodná geografická poloha vzhľadom na európske multimodálne koridory • výhodná geografická poloha vzhľadom na železničnú trať Berlin-Praha-Bratislava-Budapest • prirodzená spádovitosť obce k mestskému centru Dunajská Streda (vzdialenosť len 10 km) • veľmi priaznivé prírodné podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva, vidieckej rekreácie a bývania • vysoká kvalita ornej pôdy • stabilné územie z hľadiska seizmológie • prírodné lokality s významnými estetickými a biologickými hodnotami v k.ú. obce • absencia väčších zdrojov znečisťovania živ. prostredia - dobrá kvalita živ. prostredia 	<ul style="list-style-type: none"> • existencia lokálnych zdrojov znečistenia zložiek živ. prostredia (napr. nelegálne skládky) • vysoký podiel ornej pôdy na úkor lesných a trvalo trávnych porastov - intenzívne využívaná poľnohospodárska pôda (veľké bloky parciel ornej pôdy) • nedostatočný informačný systém o stave životného prostredia v území • nedostatočné využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie • absencia verejnej kanalizácie v obci • absencia oddychovej zóny (parku) v obci
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • zlepšenie komunikačného prepojenia obce smerom na Bratislavu, Dunajskú Stredu, Galantu a Trnavu • zintenzívnenie cezhraničnej spolupráce ako aj spolupráce s okolitými obcami • využitie prírodného potenciálu pre rozvoj kúpeľného a vidieckeho cestovného ruchu • využitie alternatívnych zdrojov energie (napr. spracovanie biomasy, intenzívnejšie využitie geotermálnej energie) • zvýšenie ekologickej stability územia – uplatnenie princípov trvalo udržateľného rozvoja v ďalšom rozvoji územia • realizovanie projektov zameraných na zlepšenie stavu životného prostredia vo všetkých jeho zložkách (napr. uprednostňovať v odpadovom hospodárstve minimalizáciu odpadov, separovaný zber) 	<ul style="list-style-type: none"> • stagnácia už nadviazanej lokálnej ako aj cezhraničnej spolupráce, resp. nenadviažu sa nové partnerské vzťahy • znižovanie ekologickej stability krajiny v dôsledku doterajšieho spôsobu obhospodarovania krajiny (vysoko intenzívna poľnohospodárska výroba) • pokračovanie trendu doterajšieho spôsobu likvidácie odpadu – pokračujúci trend devastácie krajiny divokými skládkami komunálneho odpadu • pokračovanie doterajšieho trendu poľnohospodárskej výroby – vysoká chemizácia, odlesňovanie územia

B2. Ľudské zdroje, trh práce

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • bilingválnosť značnej časti obyvateľstva (prítomnosť maďarskej národnosti) • dobré skúsenosti s multietnickým spoločenstvom • stúpajúci podiel obyvateľstva v produktívnom veku • záujem väčšiny nezamestnaných nájsť si prácu • potenciál rastu odbornosti a zručnosti pracovnej sily • potenciál nových zdrojov zamestnanosti v sektore služieb, malého a stredného podnikania 	<ul style="list-style-type: none"> • nepriaznivá veková štruktúra obyvateľstva • vysoká úmrtnosť obyvateľstva • nízka vzdelanostná úroveň obyvateľstva - vysoký podiel obyvateľov so základným a s učňovským vzdelaním bez maturity, resp. nízky podiel obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním • vysoká miera nezamestnanosti • vysoký podiel výskytu dlhodobej nezamestnanosti • existencia ťažko zamestnávateľnej skupiny obyvateľstva – z pracovného procesu uvoľňované marginálne skupiny • nedostatok pracovných príležitostí pre nekvalifikované pracovné sily • zvyšovanie podielu ľudí dostávajúcich sa pod hranicu chudoby
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • rozvoj multifunkčného poľnohospodárstva – kladný vplyv na tvorbu nových pracovných miest • rozvoj cestovného ruchu (agrotistiky, cykloturistiky) – kladný vplyv na tvorbu nových pracovných miest • obnovenie a rozvíjanie tradičných remesiel - tvorba nových pracovných miest • rozvoj celoživotného učenia ako záruky rozvoja adaptability pracovnej sily • podpora rozvoja prirodzeného prírastku obyv. obce (napr. podporou bytovej výstavby mladých ľudí) • podpora projektov pre vytváranie pracovných miest • podpora podnik. sféry a samozamestnania • projekty podpory zamestnanosti v rámci využitia možností EU fondov ale aj domácich zdrojov 	<ul style="list-style-type: none"> • pretrvávajúca nepriaznivá veková štruktúra obyvateľstva a výraznejšie starnutie populácie • odchod mladých a vzdelaných ľudí z obce z dôvodu chýbajúcich perspektív v obci ako aj v jej mikropriestore • ďalšie prehĺbenie sociálno-ekonomických problémov v obci - zvyšovanie chudoby • apatia nezamestnaných - pasívne zotrvávanie v sociálnej sieti • pretrvávajúca rigidita pracovného trhu a nízkej úrovne pracovnej mobility • prehĺbovanie štrukturálnych rozdielov medzi dopytom a ponukou práce • ďalší rast marginalizácie, vytlačovanie čoraz väčšieho počtu rizikových skupín účastníkov z trhu práce a prehĺbenie sociálnej exklúzie

B3. Ekonomický rozvoj

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • priaznivé prírodné podmienky pre vysokoprodukčnú poľnohospodársku výrobu – veľká tradícia podnikania v poľnohospodárstve • priestor pre diverzifikáciu poľnohospodárskej výroby • krásny vzhľad krajiny - vysoký potenciál pre rozvoj cestovného ruchu – veľmi dobré podmienky pre rozvoj cykloturistiky, agroturistiky a vodnej turistiky • prítomnosť geotermálnych vôd a geotermálneho vrtu – potenciál vybudovania termálneho kúpaliska • dobrá základňa ubytovacích a reštauračných služieb v obci (čo v blízkej budúcnosti sa ešte rozvíja) • vysoká podnikateľská aktivita zameraná na rozvoj cestovného ruchu v obci 	<ul style="list-style-type: none"> • slabá diverzifikácia poľnohospodárskej výroby • nízka efektívnosť poľnohospodárskej výroby • chýbajúca prepojenosť poľnohospodárskej prvovýroby so spracovateľským priemyslom • zastaranosť technického vybavenia, strojov a zariadení v poľnohospodárskych podnikoch - nedostatočná kapitálová vybavenosť agropodnikov • odbytové problémy vyplývajúce zo zníženia dopytu po agroproduktov (stagnácia potravinárskeho priemyslu, zaplavenie trhu s lacnými zahraničnými produktmi) • absencia silnejšej priemyselnej výroby v obci • nízka úroveň materiálno-technickej základne pre rozvoj cestovného ruchu • malá tradícia cestovného ruchu
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • zvyšujúci sa záujem o eko- a bioprodukty - ekologická produkcia rastlinných a živočíšnych produktov • rozvoj nepotravinárskeho poľnohospodárstva - diverzifikácia tradičných činností poľnohospodárskych subjektov (napr. rozvoj agroturistiky, pestovanie liečivých rastlín, rozvíjanie ovocinárstva, poľovníctvo, oživenie remesiel) • zriadenie sušiarne, mraziarne, baliarne alebo konzervárne pre ovocie a zeleninu a poľnohospodárskych výrobkov (napr. v rámci využitia miestnych špecialít na výrobu zaujímavých výrobkov chýbajúcich na trhu) • vybudovanie služieb vidieckej turistiky a agroturistiky • vytvorenie rekreačno-športového strediska cieľom rozvíjať cest. ruch • využitie geotermálnej vody pre rozvoj cest. ruchu • rozvoj spolupráce subjektov hospodárskeho života • efektívne využitie podporných programov na rozvoj poľnohospodárstva a vidieka • vytvorenie pružného a životaschopného informačného systému o možnostiach získavania dotácií na rozvojové programy • zrýchlenie procesu reštrukturalizácie poľnohospodárstva a rozvoj informačnej spoločnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • znehodnocovanie prírodného agropotenciálu územia (napr. devastácia poľnohospodárskeho pôdneho fondu) • znečisťovanie NPR Klátovské rameno • nedoriešenie vlastníckych vzťahov k pôde • nerozvíjanie marketingu územia a úrovne poskytovaných služieb cestovného ruchu • nezáujem investorov o obec i jej mikropriestor • implementácia investičných programov bez rešpektovania princípov trvalo udržateľného rozvoja • neschopnosť podnikov písať kvalitné projekty a využívať podporné programy štátu a EÚ

B4. Občianska vybavenosť, bytový fond, sociálna a technická infraštruktúra

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> relatívne dobrá úroveň občianskej vybavenosti obce nárast domového a bytového fondu za posledných 5 rokov dobré pokrytie obce GSM signálom dobrá spolupráca obecného zastupiteľstva s tretím sektorom, podnikateľmi a ostatnými aktérmi lokálneho života vysoká angažovanosť obce o spoluprácu s ďalšími obcami v riešení spoločných problémov dobre fungujúce informovanie obyvateľov obce o daniach, udalostiach v obci 	<ul style="list-style-type: none"> zlý technický stav miestnych komunikácií neprehľadné a úzke spájanie niektorých miestnych komunikácií opotrebované chodníky, chýbajúce chodníky vo viacerých uliciach popri miestnych komunikáciách, často nebezpečné krajnice nedostatok parkovacích plôch absencia oddychovej zóny v centre obce potreba rekonštrukcie verejn. osvetlenia potreba rekonštrukcie historických budov obce nedostatočné využívanie alternatívnych zdrojov energie (hlavne biomasy)
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> skvalitnenie kultúrno-spoločenskej infraštruktúry rozvíjanie zariadení na športovo-telovýchovnú činnosť rekonštrukcia miestnych komunikácií výstavba chodníkov výstavba cyklistických chodníkov výstavba nových parkovacích plôch vytvorenie cyklotrás a ich napojenie na už existujúce trasy (Podunajská cyklotrasa, Považská cyklotrasa) zvýšenie starostlivosti o starých obyvateľov obce podpora projektov rozvoja bývania v obci vytvorenie podmienok pre rozvíjanie bytového fondu obce zriadenie internetového klubu pre rozvoj občianskych aktivít 	<ul style="list-style-type: none"> nedostatok finančných prostriedkov na skvalitnenie kultúrno-spoločenskej infraštruktúry obce nedostatok finančných prostriedkov na rozvoj sociálnej infraštruktúry nedostatok finančných prostriedkov na ďalšie rozšírenie technickej infraštruktúry zhoršovanie kvality miestnych komunikácií z dôvodu nedostatku financií na jej údržbu

C. Rozvojová stratégia obce

Pri spracovaní tohto dokumentu boli plno akceptované najvýznamnejšie rozvojové dokumenty týkajúce sa územia obce (Národný plán regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trnavského samosprávneho kraja, Územný plán veľkého územného celku Trnavský kraj, Správa o stave životného prostredia Trnavského kraja k roku 2002) ako aj sektorové operačné programy.

Zámerom tejto kapitoly je identifikácia kritických oblastí obce i jej mikropriestoru a zároveň stanovenie cieľov, priorít a opatrení predstavujúcich rozvojovú stratégiu obce nadväzujúcu na výsledky komplexného auditu rozvojového potenciálu záujmového územia, na SWOT analýzu a na vyššie uvedené programové dokumenty.

Kritické oblasti obce

1. oblasť – Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra
2. oblasť – Rozvoj priemyslu a služieb
3. oblasť – Rozvoj pôdohospodárstva, agropotravinárskeho sektora a rozvoj vidieka
4. oblasť – Ochrana životného prostredia
5. oblasť – Rozvoj technickej infraštruktúry
6. oblasť – Rozvoj zahraničnej ako aj domácej spolupráce

C1. Ciele

Globálny cieľ - Dosiahnutie trvalo udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce s dôrazom na využitie miestnych zdrojov, pri súčasnom rešpektovaní limitů a zachovaní rovnováhy v jednotlivých zložkách života a životného prostredia obce.

Špecifické ciele

A) Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra

1. Znižovanie nezamestnanosti
2. Rozvoj celoživotného vzdelávania a adaptability pracovnej sily
3. Zvyšovanie štandardov v zariadeniach sociálnych služieb a ich modernizácia
4. Zhodnotenie a využitie kultúrneho potenciálu obce
5. Formovanie konkurencieschopnej digitálnej gramotnej spoločnosti
6. Zlepšenie sociálnej klímy v obci a sociálnej situácie občanov obce

B) Rozvoj priemyslu a služieb

1. Zvýšenie konkurencieschopnosti miestnej podnikateľskej sféry
2. Rozvoj investícií

C) Rozvoj pôdohospodárstva, agropotravinárskeho sektora a rozvoj vidieka

1. Dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja primárneho sektora
2. Zvýšenie životnej úrovne obyvateľov obce
3. Renovácia a rozvoj obce a zachovanie dedičstva obce

D) Ochrana životného prostredia

1. Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry na ochranu ovzdušia
2. Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry odpadového hospodárstva
3. Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry na ochranu a racionálne využívanie vôd

4. Zníženie rizika prírodných katastrof
5. Uplatnenie princípov trvalo udržateľného rozvoja pri tvorbe a ochrane živého a neživého prostredia obce
6. Minimalizácia vplyvu odpadov na životné prostredie, spojená s maximalizáciou využitia komunálnych odpadov

E) Rozvoj technickej infraštruktúry

1. Zlepšenie vybavenosti obce objektmi základnej infraštruktúry
2. Zlepšenie stavu a kvality objektov miestnej dopravnej infraštruktúry
3. Budovanie infraštruktúry umožňujúcej prístup k IT službám

F) Rozvoj zahraničnej ako aj domácej spolupráce

1. Zvyšovanie regionálnej pridanej hodnoty
2. Efektívne využívanie komparatívnych výhod regiónu
3. Zlepšiť cezhraničné aktivity malého a stredného podnikania a vytváranie väzieb

C2. Priority a opatrenia

A) Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra

Priority

1. Zvyšovanie efektívnej zamestnanosti
2. Vytváranie podmienok pre udržanie a rozvoj predškolského a školského vzdelávania, rozvoj celoživotného vzdelávania, podpora digitálnej gramotnosti
3. Zlepšenie informovanosti a zapojenia občanov do rozvoja obce, vytváranie partnerstiev na miestnej úrovni
4. Vyriešenie problémov marginálnych skupín obyvateľstva
5. Rozvoj možností kultúrneho a športového využitia; zastavenie odchodu mladých z obce
6. Rozšírenie ponuky služieb v oblasti sociálnej pomoci
7. Zvýšenie kultúrneho potenciálu regiónu
8. Podpora imigrácie mladých ľudí do obce
9. Rozvoj zariadení sociálnej starostlivosti
10. Budovanie a rozvoj kultúrnej infraštruktúry

Opatrenia

K prioritě č.1:

- realizácia projektov podpory zamestnanosti v rámci využitia možností európskych fondov a programov
- zvýšenie počítačovej gramotnosti a jazykových znalostí občanov, zlepšenie možností prispôsobenia sa potrebám trhu práce
- motivácia občanov k súkromnému podnikaniu (podpora samozamestnávania)

K prioritě č.2:

- zlepšenie podmienok základného vzdelávania
- vytvorenie metodického centra predškolského a školského vzdelávania
- posilnenie výučby komunikačných technológií a cudzích jazykov
- umožnenie celoživotného vzdelávania občanov
- zlepšenie vybavenosti obce informačnou a komunikačnou technikou
- využívanie digitálnej vybavenosti základnej školy pre obyvateľstvo obce
- podpora vzdelávania v oblasti IKT pre rast zamestnanosti a adaptability pracovníkov vo všetkých sektoroch

K priorite č.3:

- organizovanie prednášok, seminárov a pod.
- posilnenie informačných sietí a spôsobov komunikácie (informačné tabule, verejné zhromaždenia, obecná televízia, informačný spravodajca)

K priorite č.4:

- využitie programov na rozvoj ľudských zdrojov

K priorite č.5:

- vytváranie zariadení pre oddych a voľný čas, prinášajúcich rozšírenie ponuky objektov občianskej vybavenosti
- organizácia kultúrno-spoločenských a športových podujatí (aj regionálneho a nadregionálneho charakteru)
- zvýšenie služieb knižnice
- zber historických pamiatok, spracovanie histórie obce

K priorite č.6:

- optimalizácia kapacít a štruktúry sociálnych služieb podľa potrieb
- zaistenie potrebných kapacít a dostupnosť zdravotníckych služieb

K priorite č. 7:

- zlepšenie celkového vzťahu obyvateľstva obce ku kultúrnym hodnotám využitím potenciálu kultúrnych inštitúcií a podporou záujmovo-umeleckej a záujmovo-vzdelávacej činnosti
- vytvorenie materiálno-technických a personálnych podmienok rozvoja kultúry
- podpora programov na ochranu a rozvoj kultúrneho dedičstva s dôrazom na ochranu a využívanie pamiatkového fondu
- podpora kultúry menšín
- rekonštrukcia a obnova kultúrno-historických objektov

K priorite č.8:

- podpora výstavby rodinných a nájomných bytov
- sprístupnenie bývania pre slabšie sociálne skupiny

K priorite č.9:

- rekonštrukcia zariadení sociálnej starostlivosti a historických objektov slúžiacich na účely sociálnej starostlivosti (zateplňovanie objektov, rekonštrukcie striech a fasád, výmena okien, bezbariérové prístupy)
- podporovať rozvoj takej sociálnej starostlivosti, pri ktorej občania nebudú vytrhávaní z domáceho prostredia, t.j. podporovať nové formy sociálnych služieb, napr. domy s denným pobytom pre občanov vo vysokom veku, stravovanie pre dôchodcov, stanice hygienickej očisty, atd.
- podporovať také formy sociálnych zariadení ako sú HOSPIC-e, denné stacionáre, vývarovne pre dôchodcov
- vypracovať koncepciu rozvoja sociálnej pomoci v obci

K priorite č.10:

- rekonštrukcia kultúrnych zariadení a historických objektov slúžiacich pre účely kultúry (zateplňovanie objektov, rekonštrukcie striech a fasád, výmena okien a zastaralého technického vybavenia, bezbariérové prístupy)
- zachovávanie kultúrneho dedičstva a sprístupnenie jeho hodnoty pre širokú verejnosť

B) Rozvoj priemyslu a služieb

Priority

1. *Vytváranie podmienok pre budovanie priemyselných parkov*
2. *Rozšírenie ponuky a zvýšenie kvality služieb*
3. *Podpora rozvoja malého a stredného podnikania*
4. *Rozvoj spracovateľského priemyslu s dôrazom na intenzívnejšie využitie lokálnych zdrojov*
5. *Rozvoj cestovného ruchu v obci (i jej mikropriestore)*

Opatrenia

K prioritě č.1:

- revitalizácia schátralých a nevyužitých častí hospodárskych dvorov poľnohospodárskej veľkovýroby
- dobudovanie základnej technickej infraštruktúry obce
- sprístupnenie integrovaných informácií pre verejnosť o ponuke rozvojových plôch v území obce
- doriešenie vlastníckych vzťahov k pôde

K prioritě č.2:

- vytváranie absentujúcich remeselných, reštauračných, ubytovacích, finančných, servisných a iných služieb

K prioritě č.3:

- podpora tvorby verejno-súkromných partnerstiev
- zriadiť informačný systém, servis a poradenstvo pre podnikateľov
- vytvoriť centra prvého kontaktu pre šírenie informácií a pomáhať pri spracovaní projektov štátnej a medzinárodnej pomoci pre podporu MSP

K prioritě č.4:

- nadobudnutie skúseností z vývoja a využitia vlastných výrobkov
- propagácia a podpora využitia miestnych špecifik a výhod obce
- vybudovanie spracovateľských kapacít na miestne zhodnotenie domácich surovín

K prioritě č.5:

- podpora rozvoja služieb vidieckeho cestovného ruchu
- podpora marketingu a propagácie obce doma a v zahraničí
- podpora a revitalizácia kultúrnych a ľudových tradícií
- podpora príchodu investícií do rozvoja služieb rekreačného cestovného ruchu
- podpora vybudovania termálneho kúpaliska

C) Rozvoj pôdohospodárstva, agropotravinárskeho sektora a rozvoj vidieka

Priority

1. *Zavádzanie moderných technológií a prvkov riadenia v poľnohospodárstve a v následných spracovateľských odvetviach pri zvyšujúcej sa konkurencieschopnosti finálnych produktov*
2. *Racionálne využívanie regionálnych daností poľnohospodárstva*
3. *Diverzifikácia činností podnikateľských subjektov v poľnohospodárstve*
4. *Trvalo udržateľný rozvoj vidieka a zlepšenie ekonomických príležitostí a sociálnych podmienok vidieckeho obyvateľstva*
5. *Renovácia a rozvoj obce a zachovanie dedičstva obce*

Opatrenia

K prioritě č.1:

- rekonštrukcia a modernizácia objektov pre chov rozhodujúcich kategórií hospodárskych zvierat
- budovanie, rekonštrukcia a modernizácia skladovacích kapacít vrátane technológií triedenia, balenia, expedície pre výrobu ovocia, zeleniny, hrozna
- podpora vzniku a činnosti odbytových organizácií výrobcov zameraných na efektívne marketingové stratégie
- zlepšovanie systémov pre kontrolu kvality a hygienických parametrov potravín

K prioritě č.2:

- podpora produkcie výrobkov využívajúcich miestne a regionálne špecifiká
- využitie biomasy - alternatívny zdroj energie
- podpora ekologizácie a extenzifikácie výroby v ochranných pásmach prírody

K prioritě č.3:

- podpora alternatívnych výrob na poľnohospodárskej pôde
- podpora rekonštrukcie a modernizácie nevyužitých poľnohospodárskych priestorov na účely agroturistiky a vidieckej turistiky
- rozšírenie zalesnených plôch
- miestne spracovanie produktov poľnohospodárskej prvovýroby

K prioritě č.4:

- vytváranie optimálnych podmienok pre rozvoj výstavby formou individuálnej výstavby rodinných domov, nájomných bytov a obnova nevyužitého bytového fondu
- vytvoriť sieť a lokalizovať potrebnú vybavenosť soc. služieb v obci a zabezpečiť ich dostupnosť pre všetky vrstvy obyvateľstva
- vytvoriť sieť sociálnych služieb a budovanie ubytovacích zariadení pre dôchodcov a sociálne odkázaných občanov
- zabezpečenie propagácie obce (internet, výstavy atď.) doma i v zahraničí
- založenie riadiaceho fóra zo zástupcov zainteresovaných skupín na riešenie rozvojových programov
- vytvorenie stratégie na zapojenie miestnej komunity, vytváranie partnerstiev s rozličnými sektormi komunity a zabezpečenie ich účinnosti
- organizovanie vzdelávacích aktivít a tréningových programov formou „učenia sa praxou“ s aplikáciou na lokálne rozvojové programy
- organizovanie seminárov a tréningových programov so zameraním na osvojenie si politiky EÚ a štrukturálnych fondov
- zvyšovanie povedomia a informovanosti občanov obce formou organizovania verejných zhromaždení, okrúhlych stolov a vytváraním účelových partnerských skupín
- aktualizácia rozvojových programov a plánov obce
- zachovanie a zveľaďovanie národných, kultúrnych, duchovných a prírodných hodnôt obcí, podpora činností miestnych spolkov, súborov a združení, možnosť ich prezentácie
- realizácia osvetovej, poradenskej a vzdelávacej činnosti v oblasti obnovy dediny a rozvoja vidieka

K prioritě č.5:

- rekonštrukcia a modernizácia budov a objektov kultúrnohistorického významu a ich okolia
- úprava verejných priestranstiev, parkov, chodníkov

- rekonštrukcia miestnych komunikácií
- podpora investičných zámerov rozvíjajúcich agroturistiku, cykloturistiku, vodnú turistiku a kúpeľný cest. ruch
- rekonštrukcia vodného mlyna
- výstavba rekreačných zariadení a rekreačno-oddychových zón
- oživenie tradičných remesiel
- reprofilácia nevyužitého bytového fondu a ostatných vhodných nehnuteľností pre ubytovanie, reštauračné služby a pod. (rekonštrukcia a modernizácia)
- obnova ľudových tradícií a zvykov

D) Ochrana životného prostredia

Priority

1. *Ochrana prírody a životného prostredia sprevádzaná s racionálnym využívaním prírodných zdrojov*
2. *Ekologická likvidácia nevyužitelných odpadov*
3. *Znižovanie množstva odpadu a zhodnocovanie odpadov*
4. *Zlepšenie celkového vzhľadu obce*
5. *Zabezpečenie dodržania princípov trvalo udržateľného rozvoja*

Opatrenia

K priorite č.1:

- zlepšenie a kontrola kvality povrchových a podpovrchových vôd
- zvyšovanie miery využívania obnoviteľných zdrojov energie
- ochrana biocentier a biokoridorov miestneho a regionálneho významu
- podpora zavádzania technológií neznečisťujúcich životné prostredie
- racionalizácia spotreby pitnej vody
- účinnejšia environmentálna výchova žiakov MŠ
- uskutočňovanie kontrolnej činnosti vo všetkých zložkách životného prostredia

K priorite č.2:

- likvidácia nelegálnych skládok TKO s ich následnou rekultiváciou
- zabezpečenie účinného zneškodňovania odpadov (napr. formou recyklácie)

K priorite č.3:

- zabezpečenie separovaného zberu (osveta, propagácia)

K priorite č.4:

- výsadba zelene v obci
- výstavba chodníkov a oprava miestnych komunikácií
- úprava cintorínu, zlepšenie jeho vybavenosti a prístupnosti
- úprava centrálnych zón a zlepšenie celkového vzhľadu obce
- vytvorenie oddychovej zóny v centre obce

K priorite č.5:

- presadzovanie princípov trvalo udržateľného rozvoja do environmentálnej výchovy, vzdelávania, osvety, propagácie, projektov a programu rozvoja obce
- zvýšenie starostlivosti o verejné priestranstvá

E) Rozvoj technickej infraštruktúry

Priority

1. *Rozvoj dopravnej infraštruktúry*
2. *Budovanie a rozvoj základnej technickej infraštruktúry a zlepšenie stavu objektov občianskej vybavenosti*
3. *Budovanie a rozvoj informačnej spoločnosti*

4. Kvalitatívne dobudovanie rekreačnej infraštruktúry zariadení cestovného ruchu a dobudovanie s tým súvisiacej technickej infraštruktúry

Opatrenia

K prioritě č.1:

- príprava podkladových materiálov pre zlepšenie kvality ciest II., III. triedy a miestnych komunikácií
- výstavba a modernizácia ciest II. a III. triedy, miestnych komunikácií, výstavba cyklistických trás a prepojenie prirodzených regiónov
- rekonštrukcia už existujúcich a výstavba nových chodníkov vrátane cyklistických
- dobudovanie parkovacích plôch
- rekonštrukcia verejného osvetlenia
- spolupráca s dopravnými spoločnosťami v záujme zlepšenia dopravných možností do okolitých obcí a miest

K prioritě č.2:

- rozšírenie plynovodov a vodovodov
- výstavba verejnej kanalizácie
- rekonštrukcia historických objektov
- rozšírenie priestorov sociálnych služieb

K prioritě č.3:

- budovanie komplexných informačných systémov
- sprístupnenie internetu pre verejnosť

K prioritě č.4:

- podpora rozvoja ubytovacích zariadení a ostatných služieb cestovného ruchu
- vyznačenie a výstavba turistických trás, cykloturistických trás
- budovanie športových zariadení
- úprava a využitie voľného bytového fondu

F) Rozvoj zahraničnej ako aj domácej spolupráce

Priority

1. Zvyšovanie regionálnej pridanej hodnoty
2. Efektívne využívanie komparatívnych výhod regiónu

Opatrenia

K prioritě č.1:

- organizovanie spoločných pracovných stretnutí podnikateľských subjektov z obce (i jej mikropriestoru) a z partnerských zahraničných (ale aj domácich) regiónov na podporu hospodárskej spolupráce
  - informovať podnikateľské subjekty, ako aj subjekty kultúrneho života obce (i jej mikropriestoru) o možnostiach nových foriem zahraničnej regionálnej spolupráce
  - vyhľadávanie a výber vhodných partnerských obcí i regiónov doma v zahraničí s vhodným ekonomickým potenciálom
  - iniciovať vybudovanie nových hraničných priechodov na podporu cezhraničnej spolupráce
  - podporovať aktivity mikroregionálneho združenia Združenie obcí mikroregiónu Klátovské rameno
  - posilnenie podunajskej kooperácie

K prioritě č.2:

- poznatky získané z regionálnej spolupráce využívať pre rozvoj priemyselnej výroby a služieb a následne na zvyšovanie ekonomického a exportného potenciálu obce
- rozvíjať image obce v oblasti obchodu, priemyslu, cestovného ruchu a služieb vrátane kultúrneho a prírodného bohatstva ako celku
- marketingová propagácia obce (i jej mikroregiónu) doma i v zahraničí

C3. Merateľné ukazovatele - monitoring

Monitorovanie splnenia programu je možné na základe vyhodnotenia výsledkov ukazovateľov za jednotlivé cieľové oblasti. Indikátory budú presne stanovené v jednotlivých realizačných projektoch.

Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra - ukazovatele:

- miera nezamestnanosti (v %)
- miera ekonomickej aktivity (v %)
- migračné saldo, prirodzený prírastok, celkový prírastok
- veková štruktúra obyvateľstva, index vitality a index starnutia
- počet detí v MŠ
- tvorba projektov v oblasti rozvoja ľudských zdrojov, percento úspešnosti projektov (v %)
- štruktúra obyvateľstva z hľadiska vzdelanosti a kvalifikácie (v %)
- zvýšená zamestnanosť marginálnych skupín (%)
- zvýšená vzdelanostná úroveň populácie (počet ľudí s maturitou a VŠ)
- počet, kvalita a využiteľnosť sociálnych služieb

Rozvoj priemyslu a služieb - ukazovatele:

- počet nových služieb, predajní a podnikov
- počet novovytvorených pracovných miest
- zvýšenie investičnej činnosti v obci (v %)
- príjmová úroveň domácností a kúpna sila obyvateľstva
- úspešnosť realizácie projektových zámerov (%)

Rozvoj pôdohospodárstva, agropotravinárskeho sektora a rozvoj vidieka - ukazovatele:

- miera vysporiadania majetkových vzťahov (v %)
- výmera špeciálnych plodín (ha)
- výmera zalesnených plôch (ha)
- počet vysadených stromov s funkciou vetrolamu
- počet novostavaných bytov
- počet zariadení vidieckeho cestovného ruchu
- počet lôžok v ubytovacích zariadeniach

Ochrana životného prostredia - ukazovatele:

- napojenosť obyvateľstva na verejnú kanalizačnú sieť (v %)
- napojenosť obyvateľstva na verejný vodovod (%)
- stupeň plynofikácie obce (%)
- vytvorené biocentrá a biokoridory (počet a plocha v ha)

- miera využívania druhotných zdrojov energie (v %)
- množstvo odpadu pozbieraného separovane (druh/t)
- množstvo recyklovaného odpadu (t)
- množstvo vytvoreného komunálneho odpadu na obyvateľa (kg/rok/obyv.)
- počet vysadených stromov a kríkov
- vytvorená oddychová zóna (rozloha zóny v m²)

Rozvoj technickej infraštruktúry - ukazovatele:

- napojenie obyvateľov na inžinierske siete (%)
- vyťaženosť, využiteľnosť internetového klubu (počet návštevníkov/rok)
- km opravených/novostavaných chodníkov, km novostavaných cyklistických chodníkov a km opravených/novostavaných miestnych komunikácií
- rozšírenie inžinierskych sietí (merná jednotka: km a napojenie obyvateľstva v %)

Rozvoj zahraničnej ako aj domácej spolupráce – ukazovatele:

- množstvo spoločných projektov so zahraničnými i domácimi partnermi (počet projektov)
- príchod zahraničných i domácich investícií do obce (počet investícií)
- zvýšená navštevovanosť obce turistami (počet turistov)

D. Akčný plán obce Dunajský Klátov na obdobie 2005-2008

Akčný plán obce Dunajský Klátov na roky 2005-2008

Opatrenia	Časový harmonogram	Vhodné výdavky	Užívatelia	Indikátory monitoringu	Finančná náročnosť – min/max (v SKK)	Verejné výdavky (v SKK)			Súkromné výdavky (v SKK)	
						miestne	národné	EU	podnikatelia	nadácie
Výstavba kanalizácie	2005-2008	Vypr. proj. Stavebn. práce	Obyvatelia Podnikatelia Turisti	Zvýšenie kvality životného prostredia obce Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	24 478 144	2 447 814	22 030 329	-	-	-
Rekonštrukcia a výstavba miestnych komunikácií	2005-2008	Vypr. proj. Stavebn. práce	Obyvatelia Podnikatelia Turisti	Zvýšenie kvality životného prostredia obce Zvýšenie atraktivity obce Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	8 000 000	400 000	1 600 000	6 000 000	-	-
Rekonštrukcia verejných parkov a verejnej zelene v obci	2005-2008	Vypr. proj. Stavebn. práce	Obyvatelia Podnikatelia Turisti	Zvýšenie kvality životného prostredia obce Zvýšenie atraktivity obce Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	200 000	10 000	40 000	150 000	-	-
Odstránenie nelegálnych skládok odpadu	2005-2008	Vypr. proj. Realizácia projektu	Obyvatelia Podnikatelia Turisti	Zvýšenie kvality životného prostredia obce Zvýšenie atraktivity obce Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	100 000	100 000	-	-	-	-

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dunajský Klátov

Výstavba cyklistických trás	2005-2008	Vypr. proj. Stavebn. práce	Obyvatelia Podnikatelia Turisti	Zvýšenie kvality životného prostredia obce Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce Zvýšenie navštevovanosti obce	3 000 000	150 000	600 000	2 250 000	-	-
Podpora služieb podporujúcich rozvoj cestovného ruchu v obci	2005-2008	Vypr. proj. Stavebn. práce	Obyvatelia Podnikatelia Turisti	Zvýšenie kvality životného prostredia obce Zvýšenie navštevovanosti obce Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	100 000	100 000	-	-	-	-
Otváranie novej ulice (vybudovanie potrebnej technickej infraštruktúry)	2006-2008	Vypr. proj. Stavebn. práce	Obyvatelia	Zvýšenie počtu obyvateľov obce Zvýšenie atraktivity obce	5 000 000	500 000	4 500 000	-	-	-

E. Príloha 1 - Fotodokumentácia

G. Príloha 2 - Rozvojové aktivity obce Dunajský Klátov v období 1990-2004

Opatrenia	Časový harmonogram	Užívatelia	Indikátory monitoringu	Finančná náročnosť – min/max	Verejné výdavky			Súkromné výdavky	
					miestne	národné	EU	podnikatelia	nadácie
Plynifikácia obce	1996	Obyvatelia Podnikatelia	Zvýšenie atraktivity obce Zlepšenie životných podmienok obyvateľ. obce Zlepšenie kvality života (ochrana ovzdušia)	2 500 000	2 500 000	-	-	-	-
Výstavba autobusovej zastávky	1998	Obyvatelia Turisti	Zvýšenie atraktivity obce Zlepšenie životných podmienok obyvateľ. obce	500 000	500 000	-	-	-	-
Rekonštrukcia cintorína	1999	Obyvatelia	Zvýšenie atraktivity obce Zlepšenie životných podmienok obyvateľ. obce	100 000	100 000	-	-	-	-
Výstavba kostola	2000	Obyvatelia	Zvýšenie atraktivity obce Zlepšenie životných podmienok obyvateľ. obce	1 000 000	1 000 000	-	-	-	-
Čiastočná výstavba vodovodu	2001	Obyvatelia Turisti	Zvýšenie atraktivity obce Zlepšenie životných podmienok obyvateľ. obce Zlepšenie kvality života Zlepšený zdravotný stav obyvateľov obce	-	-	-	-	Realizované š. p. „Západosl. vodárne a kanalizácie, Nitra	-
Výstavba nájomných bytov (9 b.j.)	2003	Obyvatelia	Skrášlenie vzhľadu obce Vytvorenie vhodných podmienok pre rozvoj mladej generácie Zvýšenie rozvojového potenciálu obce	11 000 000	5 500 000	5 500 000	-	-	-
Prestavba obecného úradu	2004	Obyvatelia	Skrášlenie vzhľadu obce Zvýšenie rozvojového potenciálu obce Zvýšenie atraktivity obce	250 000	250 000	-	-	-	-

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dunajský Klátov

Prestavba kultúrneho domu	2004	Obyvatelia	Skrášlenie vzhľadu obce Zvýšenie rozvojového potenciálu obce Zvýšenie atraktivity obce	950 000	950 000	-	-	-	-
Prestavba materskej školy	2004	Obyvatelia	Skrášlenie vzhľadu obce Zvýšenie rozvojového potenciálu obce Zvýšenie atraktivity obce Vytvorenie vhodných podmienok pre rozvoj mladej generácie	300 000	300 000	-	-	-	-

Použitá literatúra

- Kolektív (1997): Kraje a okresy Slovenska, Q111, Bratislava
- Lukniš a kol. (1972): Slovensko – Príroda, Obzor, Bratislava
- Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2003): Národný plán regionálneho rozvoja SR, Bratislava
- Slovenská akadémia vied, Slovenský úrad geodézie a kartografie (1980): Atlas SSR
- Štatistický úrad SR (2003): Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001
- Štatistický úrad SR – Krajská správa Trnava (2004): Bulletin 2004/1Q, Bulletin 2004/2Q, Štatistický úrad SR – Krajská správa Trnava (2003): Bulletin 2003/1Q, Bulletin 2003/2Q, Bulletin 2003/3Q, Bulletin 2003/4Q
- Ministerstvo pôdohospodárstva SR (2003): Plán rozvoja vidieka Slovenskej republiky 2004-2006, Bratislava
- Správa o stave životného prostredia Trnavského kraja k roku 2002, SAŽP, Trnava, 2003
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trnavského samosprávneho kraja, Trnava, 2003
- Územný plán veľkého územného celku Trnavský kraj, Bratislava, 1997
- Závazná časť územného plánu veľkého územného celku Trnavský kraj, Bratislava, 1998
- SAŽP (2003): Súhrnné zhodnotenie rozvojového potenciálu slovenskej a maďarskej časti podunajského priestoru, Banská Bystrica
- Drgoňa, V., Dubcová, A., Kramáreková, H., 1998: Poľnohospodárska krajina Slovenska: Problémy jej regionálneho rozvoja. In: Geographical Studies, Constantine The Philosopher University, Nitra
- Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2003) Operačný program Základná infraštruktúra, Bratislava
- Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2003): SOP – Ľudské zdroje, Bratislava
- Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2003): SOP – Priemysel a služby, Bratislava
- Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2003): SOP – Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, Bratislava
- Štatistický úrad SR (2003): Štatistický lexikón obcí SR 2002, Bratislava
- Štatistický úrad SR (1994): Štatistický lexikón obcí SR 1992, Bratislava
- VKÚ (2002): Podrobný autoatlas - Slovenská republika, 1:100 000, Harmanec
- VKÚ (2004): Rybárska mapa SR 1:250 000, Harmanec
- Ministerstvo životného prostredia SR (2001): Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001, Bratislava
- Ministerstvo životného prostredia SR (2002): Atlas krajiny SR, Bratislava
- Štatistický úrad SR (2002): Štatistická ročenka regiónov SR, Bratislava
- Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2004): Metodická príručka pre vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, Bratislava
- Ústav zdravotníckych informácií a štatistiky (2003): HEALTH STATISTICS YEARBOOK OF THE SLOVAK REPUBLIC 2002, Bratislava
- Okresný úrad v Dunajskej Strede (2002): Program odpadového hospodárstva okresu Dunajská Streda do roku 2005, Dunajská Streda
- Aktualizácia príloh Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trnavského samosprávneho kraja, Trnava, 2004